

Vlaams
Parlement

ingediend op **617** (2015-2016) – Nr. 1
18 januari 2016 (2015-2016)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van het decreet van 8 mei 2009
betreffende de diepe ondergrond,
wat betreft het invoegen van een hoofdstuk
over het opsporen en het winnen van aardwarmte
en een hoofdstuk over
een structuurvisie inzake de diepe ondergrond

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 10 juli 2015	57
Gezamenlijk advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen.....	75
Voorontwerp van decreet van 23 oktober 2015.....	91
Advies van de Raad van State	109
Ontwerp van decreet	119

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. BESPREKING ADVIEZEN**1. Adviesraden**

Er werd door de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) een gezamenlijk advies uitgebracht dat door de Minaraad werd goedgekeurd op 3 september 2015 en door de SERV op 7 september 2015.

De volgende aanbevelingen werden geformuleerd.

- De Raden onderschrijven dat groene warmte noodzakelijk is voor de energiemix in Vlaanderen en vinden het positief dat de Vlaamse Regering een kader uitwerkt voor het stimuleren van de ontwikkeling van aardwarmte.
- De Raden wijzen op het belang van een brede beleidsvisie die de ontwikkeling van groene warmte faciliteert, en verwelkomen daarom de recente initiatieven van de Vlaamse overheid. Verschillende van die initiatieven inzake groene warmte kaderen in het energiebeleid en het economisch beleid van de Vlaamse Regering en zijn volgens de Raden stappen in de goede richting. Er moet volgens de Raden nog worden bekeken welke technologieën er zijn, wat hun economisch potentieel en hun leercurve is, welke voor- en nadelen ze hebben op het vlak van duurzaamheid, leveringszekerheid en systeemkosten enzovoort. Verder gaat het onder andere om de vraag welke concrete bijdrage men verwacht van groene warmte aan de HE- (hernieuwbare energie) en klimaatdoelstellingen, welke steun daarvoor nu en in de toekomst nodig is (cf. leercurve), hoe de steun best wordt gefinancierd (cf. financieringsdiscussie) en wat het effect is op de competitiviteit en bevoorradingszekerheid.

Deze aanbevelingen van de Raden geven geen aanleiding tot een wijziging van het voorontwerp van decreet.

- De Raden wijzen op het belang van een overkoepelend plan als kader voor een duurzaam beleid inzake gebruik en beheer van de ondergrond. Het voornemen om een structuurvisie 'diepe ondergrond' op te maken wordt gezien als een stap in de goede richting. Hierbij vragen ze om voldoende rekening te houden met de bevoegdheidsverdeling en om overleg te plegen met de relevante overheden.

Zowel de Federale Staat als het Vlaamse Gewest kunnen voor wat hun bevoegdheden betreft beleid voeren over dezelfde ondergrond. Interferenties tussen en overlappingen van Vlaamse en federale vergunningsgebieden zijn dus mogelijk een probleem. Het ontwerp van decreet houdt rekening met de bevoegdheidsverdeling rond verschillende activiteiten in de Vlaamse ondergrond door expliciet via de vergunningscriteria te voorzien in de mogelijkheid om een vergunning te weigeren als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor al een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, beide federaal vergunde activiteiten, is verleend (artikelen 9, 41 en 63/5). Bovendien geldt als vergunningscriterium dat de eventuele interferentie met andere al vergunde activiteiten in de ondergrond eveneens een grond tot weigering kan inhouden voor het verlenen van een vergunning (artikel 10, 5°, 38, §1/2, 4°, en 63/6, 5°). De Vlaamse Regering zal waar nodig overleg plegen

met de federale overheid voor activiteiten die federaal vergund zijn, en zal, na evaluatie van de aannemelijkheid van mogelijke interferenties, een beslissing nemen over het al dan niet verlenen van een vergunning. Om toekomstige conflicten rond het gebruik van de ondergrond te vermijden, is het inderdaad wenselijk een dialoog te starten met het federale niveau om deze problematiek te bespreken en om daaromtrent afspraken te maken. Bij het opmaken van de structuurvisie diepe ondergrond is dit overleg onontbeerlijk. Deze aanbeveling geeft geen aanleiding tot een wijziging van het voorontwerp van decreet.

- Verder menen de Raden dat voldoende aandacht moet gaan naar een afstemming met bovengrondse toepassingen.

Bovengrondse en diepe ondergrondse toepassingen manifesteren zich op een ander schaalniveau. Bovengronds is dat op perceelniveau, terwijl ondergronds vaak volumegebieden met een oppervlakteprojectie van tientallen tot honderden vierkante kilometers vergund worden. De bovengrondse positie van boringen is enigszins flexibel te kiezen dankzij de techniek van gedeveerd boren, waardoor bovengrondse activiteiten in principe altijd combineerbaar zijn met activiteiten op grote diepten. Omgekeerd kan de ondergrond zich niet zomaar aanpassen aan de bovengrondse noden. Een grote warmtevraag in de stad Antwerpen kan niet zomaar ingevuld worden door een ondergrondse bron onder deze stad als de geologie zich daar niet toe leent. Bij het in kaart brengen van het potentieel van de ondergrond is het niet aangewezen om rekening te houden met gedetailleerde bovengrondse bestemmingen. Vooralsnog worden in het decreet betreffende de diepe ondergrond geen gebieden op voorhand aangewezen waarin een vergunning kan worden aangevraagd, of worden geen gebieden uitgesloten. Er kan dus een vergunningsaanvraag worden ingediend voor elk volumegebied waarvoor nog geen vergunning verleend is. Deze situatie kan mogelijk veranderen wanneer de structuurvisie diepe ondergrond in de toekomst inzicht biedt in welke gebieden het meest potentie hebben voor een bepaalde toepassing en in de te verwachten invloeden op mens, milieu en landschap. Het uitsluiten van bepaalde bovengrondse gebieden (bijvoorbeeld natuurbeschermingsgebieden, waterwingebieden enzovoort) voor bijvoorbeeld het plaatsen van boringen wordt trouwens nu reeds geregeld via het proces van de milieueffectrapportage en de vergunning. De structuurvisie diepe ondergrond dient vooral om de diepe ondergrond goed te beheren in tijd en ruimte. Deze aanbeveling geeft geen aanleiding tot een wijziging van het voorontwerp van decreet.

- De Raden geven aan dat nogmaals een nieuw vergunningensysteem gecreëerd wordt.

Er is gekozen om diepe aardwarmte op te nemen in het juridische kader van het bestaande decreet betreffende de diepe ondergrond vanuit het besef van het belang van diepe aardwarmte voor het energiebeleid in Vlaanderen, het belang van een planmatig beheer van diepe aardwarmte en het belang van een verantwoord beheer van de diepe ondergrond en alle potentieel ondergrondse toepassingen daarin. De gebruikte winningstechnieken en het belang voor de maatschappij zijn trouwens te vergelijken met andere toepassingen in de diepe ondergrond. Het betreft dus geen nieuw vergunningensysteem. Deze aanbeveling geeft geen aanleiding tot een wijziging van het voorontwerp van decreet.

- De Raden pleiten ervoor om eerst een overkoepelende visie op te stellen inzake het gebruik van de ondergrond alvorens vergunningen te verlenen.

Het ontwikkelen van een visie inzake het beheer van de diepe ondergrond is inderdaad uitermate belangrijk. Nochtans heeft het ontbreken van een globale visie in het verleden niet geleid tot het opschorten van het verlenen van

vergunningen voor het opsporen en winnen van koolwaterstoffen, en sinds de inwerkingtreding van het decreet betreffende de diepe ondergrond was ook het verlenen van een vergunning voor het opsporen van bergruimte en het opslaan van koolstofdioxide theoretisch mogelijk. Omwille van de doelstellingen inzake groene warmte zou het onverantwoord zijn dat nu, met de invoering van deze nieuwe toepassing die geen permanente effecten heeft op de ondergrond, wel een stilstandperiode zou worden ingelast voor het verlenen van vergunningen voor het opsporen en winnen van aardwarmte. Wanneer het huidige momentum in Vlaanderen rond de ontwikkeling van diepe aardwarmte en warmtenetten niet benut wordt, zou dat wel eens een doodlopende weg kunnen worden voor diepe aardwarmte met gevolgen voor het leefmilieu- en het energiebeleid. Het is ook niet zo dat na het opstellen van een structuurvisie diepe ondergrond, dat in Nederland al over een ontwikkeltraject van ruim tien jaar loopt, beter geweten zal zijn waar het grootste potentieel ligt voor diepe aardwarmte-toepassingen. De nodige exploratie van de ondergrond met inbegrip van boringen moet hoe dan ook gebeuren. Zoals ook in Nederland het geval is, zal het opstellen van de structuurvisie diepe ondergrond eerder een parallelle opdracht zijn, en samenwerking tot stand brengen met concrete diepeaardwarmteprojecten waaruit de nodige informatie voor het leertraject gehaald wordt. Anders is het uiteraard gesteld met de grote keuzes die irreversibel zijn en die de ondergrond eenmalig bestemmen voor alle volgende generaties (bijvoorbeeld opslag van CO₂ in aquifers die ook voor diepe aardwarmte in aanmerking komen). Bij de uitwerking van de structuurvisie zal aan potentiële interferenties in ruimte en tijd bijzondere aandacht besteed worden en een afwegingssystematiek zal onder meer daar op gebaseerd zijn. Deze aanbeveling geeft geen aanleiding tot een wijziging van het voorontwerp van decreet.

– De Raden formuleren een reeks aandachtspunten inzake:

- a) het draagvlak voor diepe aardwarmte en het beheer van de 'commons' (in dit geval publieke goederen die dienst doen als energiebron)

Het planmatig aspect en de relatie ten aanzien van andere mogelijke activiteiten in de ondergrond zijn expliciet opgenomen in het ontwerp van decreet (artikel 13, 4°, 63/6, 7°, en 63/10, 4°). Het is de bedoeling van de structuurvisie diepe ondergrond om het beleid inzake het beheer van de ondergrondse publieke goederen die dienst doen als energiebron, te verankeren en transparantie voor en participatie van omwonenden en lokale overheden te verzekeren;

- b) de toepassingsmogelijkheden in de diepe ondergrond

Bij de uitwerking van de structuurvisie zal aan potentiële interferenties in ruimte en tijd, met inbegrip van lock-in-scenario's, bijzondere aandacht besteed worden. Een afwegingssystematiek zal onder meer daarop gebaseerd zijn;

- c) effecten op de omgeving

Er zal een afwegingssystematiek aangereikt worden die onder meer rekening houdt met potentiële interferenties in tijd en ruimte tussen activiteiten in de diepe ondergrond en met de potentiële invloed op mens, milieu en landschap. De structuurvisie zal informatie en een kader aanbieden, maar maakt geen keuzes tussen concrete projecten en vervangt de bestaande milieuwetgeving voor concrete projecten niet;

d) de systeemopbouw

Via de vergunning zal geregeld worden dat het grondwater gescheiden blijft van het verwarmingssysteem en dat zuurstof niet mee geïnjecteerd wordt in het grondwater. Een aangepaste verbuizing van de putten voorkomt dat opgepompt zout grondwater kan weglekken in ondiepe grondwaterlagen;

e) het energierendement

Een goede putplaatsing die een doorbraak van het koudefront zo lang mogelijk uitstelt, is inderdaad belangrijk. Het klopt niet dat het hele reservoir dan onbruikbaar wordt. Alleen de betrokken productieput kan dan voor langere tijd geen geschikte warmte meer leveren. Het ontwerp van decreet houdt rekening met een doordachte putplaatsing zowel voor een individueel project (artikel 63/6, 2° en 7°, en 63/10, 4°) als voor projecten onderling (artikel 63/6, 5° en 7°, 63/7, 63/10 en 63/16), waarbij samenwerking opgelegd wordt opdat de aardwarmte zo optimaal en planmatig mogelijk gewonnen wordt. Het is immers niet wenselijk om versnipperde zones met suboptimale winningsmogelijkheden over te houden en tegelijk moeten negatieve interferenties tussen naburige projecten vermeden worden.

De 'Energy Return on Energy Invested' (EROEI) is inderdaad een belangrijke parameter bij het beoordelen van energiebronnen en vanuit een duurzaamheidsperspectief. Het vergelijken van geothermie met andere energiebronnen gaat eigenlijk alleen op voor stroomproductie uit aardwarmte en daar zit geothermie momenteel, ten minste voor 'gewone', niet vulkanische gebieden, aan de lage kant. In Vlaanderen zal echter vooral direct gebruik gemaakt worden van aardwarmte voor verwarmingsdoeleinden. Daarbij wordt meestal de 'Coëfficiënt Of Performance' (COP) berekend om de energetische efficiëntie uit te drukken. Hoe dieper onder de grond, hoe warmer en hoe groter de temperatuursgradiënt die bereikt kan worden na uitkoelen, dus hoe hoger de COP. Daar scoort diepe geothermie juist wel goed qua energiebalans. Focussen op het plaatsen van de boring en de daarbij verbruikte energie geeft een vertekend beeld. Een kerncentrale begint in het gunstigste geval ook pas na tien jaar energie te leveren als je de volledige nucleaire brandstofcyclus meeneemt in de berekeningen. Bemerkt trouwens dat de EROEI van fossiele brandstoffen vandaag steeds verder wegzakt en onder de kritische drempel van 15:1 belandt. In dat perspectief is zelfs de stroomopwekking uit geothermie niet slecht.

Het ontstaan van scheuren tussen de winnings- en injectieput is niet aanneemelijk omdat daarvoor een zeer grote overdruk moet gerealiseerd worden, terwijl de injectiedruk gecontroleerd en onder bepaalde drempelwaarden gehouden wordt bij de injectieput. Mogelijks gaan bestaande barsten meer openstaan door een gefocuste stroming van het grondwater. In beide gevallen echter heeft dat tot gevolg dat het water sneller doorstroomt naar de productieput en niet, zoals gesteld in het advies van de Raden, dat de stroming geblokkeerd wordt. Een doordachte putplaatsing zal trouwens altijd rekening houden met de anisotropie van de ondergrond zodat een te snelle stroming tussen injectie- en winningsput vermeden wordt;

f) het economisch rendement

Met de huidige stand van de techniek is stroomproductie uit diepe aardwarmte bij temperaturen van 120 tot 150 °C alleen rendabel in combinatie met een significante afzet van warmte. De directe toepassing van geothermie voor verwarmingsdoeleinden is echter mogelijk op lagere temperatuurniveaus, afhankelijk van de toepassing. Het ontwerp van decreet biedt de

nodige houvast om voor een eventuele aanvraag voor een economisch of energetisch onverantwoorde winning geen vergunning te verlenen. Het eerste vergunningscriterium (artikel 63/5, 1°) zegt dat een vergunning niet wordt verleend "als het niet aannemelijk is dat de opsporing of de winning van aardwarmte binnen het volumegebied waarvoor de vergunning zal gelden, op een verantwoorde wijze kan plaatsvinden;".

De boorkosten nemen inderdaad het grootste deel in van het investeringsbudget en vormen daarmee een 'upfront' risico. Dat zal ervoor zorgen dat alleen de meest kansrijke projecten in de praktijk gerealiseerd zullen worden. Bovendien ondergaan de boortechnieken, -methodes en -instrumenten nog innovaties, waardoor de boorkosten in de toekomst aanzienlijk zouden kunnen zakken. Een eventuele garantieregeling voor het geologische risico zoals in sommige buurlanden bestaat, valt buiten de context van het ontwerp van decreet. Het ontwerp van decreet biedt wel de nodige rechtsgrond om alleen verantwoorde projecten te vergunnen via de vergunningscriteria, vermeld in artikel 63/5, en via de bepaling, vermeld in artikel 63/6, 8°, waarbij de beoordeling rekening houdt met "de mate waarin de gewonnen aardwarmte efficiënt en duurzaam zal worden aangewend."

De door de Raden geformuleerde aandachtspunten geven geen aanleiding tot aanpassingen van het voorontwerp van decreet.

- De Raden formuleren voorts enkele specifieke bemerkingen bij het voorontwerp van decreet:

- a) ze vinden de voorgestelde aanpassingen positief en noodzakelijk, in het bijzonder de beslissing om geen vergoeding te eisen voor het winnen van aardwarmte.

Deze bemerking geeft geen aanleiding tot aanpassingen aan het voorontwerp van decreet;

- b) de Raden vinden het eveneens positief dat een vergoeding gevraagd kan worden voor bijvangst van koolwaterstoffen.

Deze bemerking geeft geen aanleiding tot aanpassingen aan het voorontwerp van decreet;

- c) de Raden vinden het goed dat de Vlaamse overheid financiële garanties kan opeisen voor schade ten gevolge van activiteiten van de vergunninghouder. Ze wijzen erop dat deze financiële zekerheden voldoende moeten zijn om te waarborgen dat alle kosten kunnen gedekt worden in het geval de vergunninghouder zijn verplichtingen niet zou nakomen.

Deze bemerking geeft geen aanleiding tot aanpassingen aan het voorontwerp van decreet;

- d) de Raden vinden dat pistes voor administratieve vereenvoudiging bekeken moeten worden tussen verschillende vergunningenprocedures en verwijzen naar de éénloketfunctie ten behoeve van aanvragen en informatieuitwisseling. Verder vragen ze een milieueffectenonderzoek zo vroeg mogelijk in het projectproces te voorzien.

Sinds de richtlijn 94/22/EG betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen (Koolwaterstoffenrichtlijn) geldt voor alle lidstaten van de EU het algemene non-discriminatieprincipe in-

zake opsporing en winning van koolwaterstoffen. Iedereen die over de nodige technische en financiële capaciteiten beschikt, kan een vergunning aanvragen en de toekenning moet gebeuren volgens heldere, vooraf bekende, criteria. De Koolwaterstoffenrichtlijn bevat geen bepalingen ten aanzien van milieubescherming. Daarvoor gelden andere richtlijnen zoals de richtlijn Milieueffectrapportage 2011/92/EU, de Europese kaderrichtlijn Water 2000/60/EG, de richtlijn Mijnafval 2006/21/EG en de REACH-verordening (EG) nr. 1907/2006.

Het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, kortweg het decreet Diepe Ondergrond, zorgt voor de implementatie van de Koolwaterstoffenrichtlijn en van de Europese richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide 2009/31/EG in Vlaamse wetgeving. Zoals beschreven in de memorie van toelichting is het integreren van de opsporings-, winnings- en omgevingsvergunning in één metavergunning niet mogelijk. Een omgevingsvergunning heeft pas zin wanneer een project duidelijk afgelijnd is met opgave van de exacte locaties, het aantal boringen, de schaalgrootte van de beoogde winning en een concrete inschatting van de impact van de activiteiten. Deze informatie kan niet gegeven worden vooraleer de ondergrond voldoende verkend is en aangetoond is dat er effectief potentieel aanwezig is om een project op te starten. Een opsporingsvergunning zal in veel gevallen gelden voor zeer grote oppervlakten van tientallen tot honderden vierkante kilometers. Dat is een abstracter niveau dan het perceelniveau waarvoor een omgevingsvergunning doorgaans geldt. Juist wanneer lidstaten en regio's hun 'commons' willen beheren en een verantwoord beleid voeren, is het belangrijk dat er een vergunningenniveau bestaat waarbij exclusieve vergunningsgebieden kunnen toegekend worden volgens heldere criteria en voorwaarden en waarbij gewaakt wordt over het vermijden van negatieve interferenties tussen verschillende activiteiten. Wereldwijd regelen mijnbouwwetten dit soort concessiesystemen los van het scala aan milieuwetgeving. Voor het bestaan van het decreet Diepe Ondergrond golden in België zowel het koninklijk besluit van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen als de gecoördineerde wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven van 15 september 1919. Door het overhevelen van bevoegdheden naar de gewesten in 1980 moest elk gewest deze mijnbouwwetgevingen zelf vertalen in regionale wetgeving. Europa wijst er in de recente aanbeveling 2014/70/EU nogmaals op dat de lidstaten belangenconflicten moeten voorkomen tussen de regelgevende functie van de bevoegde autoriteiten en hun functie met betrekking tot de economische ontwikkeling van de hulpbronnen.

De logische stappen in het vergunningentraject voor toepassingen in de diepe ondergrond zijn bijgevolg achtereenvolgens: (1) aanvraag van een opsporingsvergunning, (2) MER (milieueffectenrapport), (3) omgevingsvergunning, (4) uitvoering en toezicht, (5) tweede MER wanneer na de opsporingsfase significante wijzigingen doorgevoerd worden in de projectopzet of wanneer een nieuwe inschatting van de impact wenselijk is, (6) aanvraag van de winningsvergunning en (7) verlenging van de lopende of nieuwe aanvraag van omgevingsvergunning.

Beide niveaus van vergunningverlening (het toekennen van exclusieve volumegebieden en de bescherming van het leefmilieu en de veiligheid) zijn onontbeerlijk, maar inhoudelijk verschillend. Bovendien zullen de potentiële investeerders eerst zekerheid willen hebben over een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte vooraleer ze tot concrete projectontwikkeling met eventueel exploratie en allerlei voorstudies ter bepaling van de haalbaarheid en de bijhorende investeringen overgaan. Pas wanneer een

concreet haalbaar project gedefinieerd kan worden, waarbij het doelgebied en het aantal nodige boringen duidelijk is, kan een omgevingsvergunning voor het concrete project aangevraagd worden. De plaats van het MER in het vergunningentrajec is inderdaad zo vroeg mogelijk, op voorwaarde dat een zinvolle invulling gegeven kan worden aan het MER op basis van de voorafgaande kennis van de lokale ondergrond. Het vergunningscriterium rond milieuaspecten in het decreet Diepe Ondergrond (artikel 63/6, 6°) wil geenszins een vervanging van de milieueffectrapportage of de omgevingsvergunning zijn en moet niet geïnterpreteerd worden als een verdubbeling van administratieve vereisten. Het gaat hier alleen om het aannemelijk maken van het feit dat de activiteiten op een verantwoorde wijze kunnen plaatsvinden, omdat de ruimtelijke en de milieutechnische aspecten op een meer grondige wijze zullen worden beoordeeld in het kader van de vergunningsaanvraag op basis van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning. Desalniettemin biedt artikel 63/6, 6°, van het decreet Diepe Ondergrond aan de Vlaamse Regering de mogelijkheid om manifest onverantwoorde vergunningsaanvragen in een vroeg stadium af te wijzen. Bemerk dat Vlaanderen hier reeds extra voorzorg ingebouwd heeft en hiermee internationaal een uitzondering vormt door milieubelangen te noemen bij de verlening van een opsporings- of winningsvergunning.

In het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet Diepe Ondergrond is gekozen om ook diepe aardwarmte op te nemen in hetzelfde decreet vanuit het besef van het belang van diepe aardwarmte voor het energiebeleid in Vlaanderen, het belang van een planmatig beheer van diepe aardwarmte en het belang van een verantwoord beheer van de diepe ondergrond met alle potentiële toepassingen daarin. De gebruikte winningstechnieken en het belang voor de maatschappij zijn bij diepe geothermie trouwens te vergelijken met andere toepassingen in de diepe ondergrond.

Op 13 februari 2015 verleende de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring aan het besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning met inbegrip van haar bijlagen. Elk van de activiteiten die onder het decreet Diepe Ondergrond geregeld worden, met name het opsporen en winnen van koolwaterstoffen uit de diepe ondergrond, het opsporen van potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide en het geologisch opslaan van koolstofdioxide en het opsporen en winnen van aardwarmte uit de diepe ondergrond, is ingedeeld in de lijst van Vlaamse projecten. De Vlaamse Regering is bijgevolg bevoegd om in eerste administratieve aanleg een beslissing te nemen over de aanvragen van een omgevingsvergunning voor deze activiteiten. Vermits de Vlaamse Regering ook de bevoegde partij is om een beslissing te nemen over de verschillende opsporings- en winningsvergunningen volgens het decreet Diepe Ondergrond, zal in de toekomst hetzelfde beslissingsniveau gelden voor beide vergunningensystemen.

De aanbeveling van de Raden rond administratieve vereenvoudiging voor diepeaardwarmtewinning wordt niet gevolgd, omdat het om verschillende vergunningenniveaus gaat met een andere finaliteit en schaalgrootte. Bovendien zal het om een beperkt aantal aanvragen gaan.

2. Raad van State

De Raad van State heeft op 27 november 2015 het advies 58.394/1 uitgebracht. De volgende bemerkingen werden geformuleerd en worden als volgt beantwoord.

Punt 1	Behoeft geen commentaar.
Punt 2	Behoeft geen commentaar.
Punt 3	In het ontworpen artikel 63/24 van het decreet van 8 mei 2009 (artikel 35 van het ontwerp) wordt voor een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte het bepaalde in artikel 32 van het decreet van overeenkomstige toepassing gemaakt. Daarnaast wordt in het ontworpen artikel 63/25, §2, van het voornoemde decreet (artikel 36 van het ontwerp) bepaald dat de vrederechter bevoegd is om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag. Tot slot strekt artikel 38 van het ontwerp tot het wijzigen van artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek, dat op de bevoegdheid van de vrederechter betrekking heeft. In beginsel behoort het bepalen van de bevoegdheid van de rechtscolleges tot de bevoegdheid van de federale wetgever. Krachtens artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen kunnen de decreten evenwel rechtsbepalingen bevatten in aangelegenheden waarvoor de Parlementen niet bevoegd zijn, voor zover die bepalingen noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheid. Daartoe is vereist dat een dergelijke regeling noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de bevoegdheden van het gewest, dat die aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat de weerslag van de betrokken bepalingen op die aangelegenheid slechts marginaal is. De Raad van State beveelt aan om in de memorie van toelichting aan te geven dat wel degelijk voldaan wordt aan de voornoemde toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. De memorie van toelichting bij artikel 35, artikel 36 en artikel 38 werd aangevuld zoals aanbevolen.
Punt 4	De Raad van State stelt dat er met betrekking tot een aantal bepalingen van het ontwerp waarin de Vlaamse Regering wordt opgedragen om "nadere regels" vast te stellen, vragen kunnen rijzen bij de desbetreffende bevoegdheidsdelegatie. Volgens de Raad van State is dat het geval in het ontworpen artikel 12, §1, tweede lid (artikel 11, 3°, van het ontwerp), het ontworpen artikel 63/6, derde lid (artikel 30 van het ontwerp), het ontworpen artikel 63/8, §1, derde lid (artikel 31 van het ontwerp), en het ontworpen artikel 63/12, §2, van het decreet van 8 mei 2009 (artikel 32 van het ontwerp). Indien het de bedoeling is om aan de Vlaamse Regering bevoegdheden toe te kennen die verder reiken dan de algemene uitvoeringsbevoegdheid, moet die bedoeling duidelijker tot uiting worden gebracht in de tekst van de onderscheiden delegatiebepalingen door middel van een nadere omschrijving van de aan de Vlaamse Regering verleende opdracht. De delegaties vallen onder de algemene uitvoeringsbevoegdheid van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Het behoud van deze bepalingen valt toch te verkiezen om te wijzen

	op het verplichtende of niet-verplichtende karakter van de delegatie aan de Vlaamse Regering.
Punt 5	De Raad van State beveelt aan om de wijzigingen die artikel 10, 2°, 3° en 4°, van het ontwerp beoogt aan te brengen in artikel 11, §2, tweede lid, van het decreet, samen te brengen in één enkele bepaling die strekt tot het vervangen van artikel 11, §2, tweede lid, van het decreet. Een gelijkaardige opmerking wordt gemaakt bij artikel 17, 1° tot 3°, en 6° tot 8°, en artikel 18, 1° tot 3°, en 5° tot 7°, van het ontwerp. Deze aanbevelingen worden niet gevolgd, omdat de gebruikte formuleringen ook juridisch correct zijn, en de voorgestelde alternatieve formuleringen geen verschil maken in een gecoördineerde versie.
Punt 6	In artikel 2, 1°, van het ontwerp wordt melding gemaakt van het begrip 'TAW-referentiepunt (Tweede Algemene Waterpassing)'. Ter wille van de toegankelijkheid van de ontworpen regeling, beveelt de Raad van State, afdeling Wetgeving, aan om een verduidelijking van dit begrip op te nemen in de memorie van toelichting. De memorie van toelichting werd aangevuld zoals aanbevolen.
Punt 7	In het ontworpen artikel 2, 39°, van het decreet van 8 mei 2009 (artikel 2, 5°, van het ontwerp) wordt het begrip 'opsporingsvergunning voor aardwarmte' omschreven als volgt: "exclusieve schriftelijke toestemming om winbare aardwarmte op te sporen in de diepe ondergrond en om die aardwarmte overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden te winnen;" Op vraag van de Raad van State werd door de gemachtigde de volgende toelichting gegeven: "De exclusieve schriftelijke toestemming tijdens de opsporingsfase geldt alleen voor winning tijdens de duur van de opsporingsvergunning (in principe 5 jaar). Als de vergunninghouder daarna verder wil winnen, moet hij in elk geval een winningsvergunning aanvragen." De Raad van State beveelt aan dat de steller van het ontwerp er, in het licht van de door de gemachtigde gegeven uitleg, over zal oordelen of de bedoeling die aan het ontworpen artikel 2, 39°, van het decreet van 8 mei 2009 ten grondslag ligt voldoende duidelijk tot uitdrukking wordt gebracht door de zinsnede "en om die aardwarmte overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden te winnen;" en of de omschrijving van het begrip "opsporingsvergunning voor aardwarmte" op dat punt niet het best wordt aangepast. Het ontwerp van decreet en de memorie van toelichting werden aangepast zoals aanbevolen. De zinsnede "en om die aardwarmte overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden te winnen" werd aangepast tot de zinsnede "en om die aardwarmte tijdens de duur van de opsporingsvergunning overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden te winnen;"
Punt 8	In het ontworpen artikel 63/1, §3, van het decreet van 8 mei 2009 wordt de Vlaamse Regering opgedragen om "de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een [...] aanvraag "moet" voldoen" te bepalen. De Raad van State stelt dat dergelijke delegatie van bevoegdheid aan de Vlaamse Regering te ruim is en te onbepaald in de mate zij betrekking heeft op het vaststellen van

	inhoudelijke voorwaarden. Wil de bevoegdheidsdelegatie op dat punt toelaatbaar kunnen worden geacht, zouden in de ontworpen bepaling de elementen moeten worden aangegeven waarop die voorwaarden betrekking kunnen hebben. Het ontwerp van decreet en de memorie van toelichting werden aangepast. De hierna vermelde zin werd toegevoegd: "De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud van de vergunningsaanvraag en de documenten die bij de aanvraag moeten worden gevoegd."
Punt 9	Het ontworpen artikel 63/11 van het decreet van 8 mei 2009 luidt: "De houder van een vergunning deelt elke substantiële wijziging in een vergunningscriterium, vermeld in artikel 63/5 en 63/6, onmiddellijk mee aan de Vlaamse Regering.". De Raad van State stelt dat het begrip 'substantiële wijziging' minstens in de memorie van toelichting zou moeten worden verduidelijkt, temeer daar, zoals in de memorie van toelichting wordt bevestigd, dergelijke wijzigingen "overeenkomstig het ontworpen artikel 63/18, §1, 2°, respectievelijk artikel 63/19, §1, 1°, een grond tot intrekking, respectievelijk schorsing van de vergunning." vormen. De begrippen 'substantiële afwijking' (zie de artikelen 16, 2°, 32 en 33) of 'substantiële wijziging' (zie artikel 33) komen in nog andere bepalingen van het ontwerp voor. Het ontwerp van decreet en de memorie van toelichting werden aangepast zoals aanbevolen. In de vermelde artikelen werden de woorden "substantiële" en "substantieel" geschrapt.
Punt 10	Het ontworpen artikel 63/16, §3, van het decreet van 8 mei 2009 betreft de wijziging van het volumegebied waarvoor een vergunning geldt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het criterium van de 'merkelijke overschrijding'. De Raad van State stelt de vraag of er, gelet op de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit dergelijke vergunningen, niet voor moet worden geopteerd om een wijziging van de vergunning verplicht te stellen van zodra de grenzen van het vergunningsgebied worden overschreden. Het criterium van de 'merkelijke overschrijding' is immers een vaag begrip dat, afhankelijk van de interpretatie, kan aanleiding geven tot een te uiteenlopende toepassing in de praktijk met alle mogelijke problemen die dit kan teweeg brengen op het vlak van onder meer gelijke behandeling en rechtszekerheid. Het ontwerp van decreet en de memorie van toelichting werden aangepast zoals aanbevolen. Het woord "merkelijke" werd geschrapt. Het schrappen van het woord "merkelijke" heeft echter geen invloed op de noodzakelijke pragmatische toepassing van het genoemde principe, zoals verduidelijkt in de artikelsgewijze toelichting.

II. INLEIDING

De energievoorziening vormt samen met de klimaatopwarming een enorme uitdaging in de komende eeuw. Om de toenemende vraag naar energie te verzoenen met de strijd tegen de klimaatopwarming zet de Europese Unie onder meer in op energie-efficiëntie, energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen.

De helft van de energieconsumptie in de Europese Unie gaat vandaag naar de invulling van de warmtevraag, zowel voor gebouwen als voor de industrie. Het grootste deel van deze energie wordt nog steeds opgewekt uit fossiele brandstoffen, terwijl voor de invulling van de warmtevraag meestal evengoed laag-exergetische bronnen zouden kunnen worden ingezet.

Aangespoord door de klimaatdoelstellingen van de Europese Unie onderneemt het Vlaamse Gewest verschillende stappen om minder fossiele brandstoffen te verbruiken en over te schakelen op meer hernieuwbare energie. Volgens een prognosestudie van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) kan bijna de helft van de hernieuwbare-energiedoelstelling uit groene warmte worden gehaald. Voorlopig blijft het aandeel groene warmte en koeling in Vlaanderen vrij beperkt, en wordt vooral gebruikgemaakt van zonne-energie (zonneboilers), warmtepompen (inclusief bodemwarmtepompen) en biomassa. Diepe geothermie wordt nog niet toegepast, hoewel er in de jaren 1980 enkele demonstratieprojecten voor diepe geothermie in de Kempen geweest zijn, die toen helaas niet verder ontwikkeld werden als gevolg van de dalende energieprijzen.

Geothermie of aardwarmte is vrijwel de enige energiebron in Vlaanderen die het potentieel heeft om tegelijkertijd volledig hernieuwbaar te zijn, nagenoeg vrij van broeikasgasemissies is, lokaal en continu beschikbaar is, variabel inzetbaar is en te integreren is in energie-efficiënte warmtetoepassingen. Het winnen van diepe aardwarmte kan dus een welkome verbreding van de Vlaamse energiemix zijn.

Geothermische energie wordt in de richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen gedefinieerd als "energie die in de vorm van warmte onder het vaste aardoppervlak is opgeslagen.". Geothermie maakt gebruik van het feit dat de temperatuur van de aardbodem met gemiddeld 30 °C toeneemt per kilometer diepte, voornamelijk door natuurlijke warmteafgifte van de nog steeds afkoelende kern van de aarde en door warmtevrijzetting uit radioactief verval van natuurlijke isotopen in de aardkorst. De warmte die uit beide processen ontstaat, beweegt geleidelijk naar de buitenkant van de aarde. De aardwarmte wordt meestal gewonnen door water op te pompen uit watervoerende lagen, maar het is ook mogelijk aardwarmte te winnen uit een gesteentelaag die niet van nature overvloedig watervoerend is. Zo wordt bij EGS (enhanced geothermal systems) water geïnjecteerd en rondgepompt in een systeem van barsten en spleten in het gesteente. De warmte van het hete water kan overgedragen worden naar warmtenetten in woningen, commerciële gebouwen, serres enzovoort, en kan zo dienen als alternatief voor stookinstallaties. Het afgekoelde water wordt meestal via een tweede put terug naar dezelfde watervoerende laag gepompt, maar op een afstand van verschillende honderden meters. Bij boringen vanaf 3 km is de temperatuur van het water doorgaans hoog genoeg om er ook elektriciteit mee op te wekken via een installatie met een gesloten rankinecyclus (meestal ORC-type, organic rankine cycle). Hoe hoger de temperatuur van het opgepompte water, hoe hoger het elektrische rendement.

Behalve voor het onttrekken van aardwarmte, wordt de diepe ondergrond ook nog gebruikt voor andere toepassingen, zoals onder meer het opsporen en winnen van koolwaterstoffen, geologische opslag van koolstofdioxide en tijdelijke opslag van aardgas.

Op 23 april 2014 keurde het Vlaams Parlement een resolutie goed betreffende het ontwikkelen en bevorderen van diepe geothermie in Vlaanderen (*Parl.St. VI.Parl. 2013-14, nr. 2478/3*). In die resolutie vraagt het Vlaams Parlement aan de Vlaamse Regering om onderzoek te voeren naar het opstellen van een aangepast regelgevend kader voor diepe geothermie in Vlaanderen. Dat moet tijdig worden uitgewerkt voordat een uitrol van verschillende boringen buiten de proefprojecten tot onomkeerbare en suboptimale exploitaties zou leiden. Volgens de resolutie moet de uitwerking van dat regelgevend kader onder meer een onderzoek omvatten naar de haalbaarheid en wenselijkheid van een aanpassing van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond (verder ook het decreet Diepe Ondergrond genoemd) met het oog op de ontwikkeling van een concessiesysteem voor diepe geothermie in Vlaanderen met, voor zover nuttig, de nodige aandacht voor pompdebiet, druk, seismische gevoeligheden en mogelijke interferenties met andere omliggende projecten in de diepe ondergrond. Ook het opstellen van een ruimtelijke ordening van de (diepe) ondergrond moet worden onderzocht, inclusief een 'structuurvisie ondergrond' waarin de Vlaamse Regering keuzes maakt en prioriteiten stelt inzake de verschillende valorisatie- en toepassingsmogelijkheden in de (diepe) ondergrond, en waardoor suboptimale exploitaties zo veel mogelijk worden vermeden en een duurzaam beheer van de ondergrond wordt nagestreefd. Daarbij moeten ook de toepassingen die onder federaal beleid vallen (zoals de ondergrondse opslag van aardgas en de ondergrondse berging van radioactief afval) worden meegenomen.

Via voorliggend ontwerp van decreet worden enkele belangrijke betrachtingen van de resolutie van het Vlaams Parlement verwezenlijkt. In de lijn van de resolutie en van het toepassingsgebied van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond spitst het ontwerp van decreet zich toe op diepeaardwarmte toepassingen. Het ontwerp van decreet wijzigt het decreet van 8 mei 2009, en stelt een vergunningensysteem voor het opsporen en winnen van aardwarmte in (de term 'concessie' is juridisch gezien wat onnauwkeurig). Daarnaast wordt ook een rechtsgrond voor een structuurvisie inzake de diepe ondergrond in het decreet ingevoegd.

III. BEVOEGDHEID VAN HET VLAAMSE GEWEST

De bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake het opsporen en het winnen van aardwarmte steunt voornamelijk op artikel 6, §1, VI, 5°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat de bevoegdheid inzake de natuurlijke rijkdommen bij de gewesten legt.

Daarnaast kan ook verwezen worden naar artikel 6, §1, VII, eerste lid, f), van de bijzondere wet dat, wat het energiebeleid betreft, de bevoegdheid inzake de gewestelijke aspecten van de energie, en in ieder geval de nieuwe energiebronnen (met uitzondering van deze die verband houden met de kernenergie), bij de gewesten legt.

Ook wat betreft de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake het opstellen van een structuurvisie inzake de diepe ondergrond kan naar de hogervermelde artikelen van de bijzondere wet worden verwezen. Daarnaast is het Vlaamse Gewest ook bevoegd voor de ruimtelijke ordening (artikel 6, §1, I, 1°, van de bijzondere wet), voor de bescherming van de ondergrond tegen verontreiniging en aantasting (artikel 6, §1, II, 1°, van de bijzondere wet) en voor het wetenschappelijk onderzoek in het raam van hun respectieve bevoegdheden (artikel 6bis, §1, van de bijzondere wet).

IV. KRACHTLIJNEN VAN HET ONTWERP VAN DECREET

Het ontwerp van decreet maakt dankbaar gebruik van de ervaring die men in Nederland heeft opgedaan met geothermie. In Nederland bestaat al sinds 2002 een regelgevend kader voor diepe geothermie (de Mijnbouwwet van 31 oktober 2002), waarbij aardwarmte grotendeels onder hetzelfde regime als delfstoffen valt. De toepassing van dit regelgevend kader in de praktijk heeft echter aangetoond dat het wenselijk is een aantal specifieke regels voor aardwarmte vast te stellen, wat aanleiding heeft gegeven tot een recent voorstel tot wijziging van de Nederlandse Mijnbouwwet. Het ontwerp van decreet houdt rekening met de lessen die men sinds 2002 in Nederland heeft geleerd.

Het ontwerp van decreet stelt in de eerste plaats een vergunningenstelsel in voor het opsporen en het winnen van aardwarmte. Het vergunningenstelsel voor het opsporen en het winnen van aardwarmte wordt afgestemd op het bestaande vergunningenstelsel voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, voor het opsporen van potentiële opslag-complexen voor koolstofdioxide en voor de geologische opslag van koolstofdioxide. De term 'concessie' wordt hierbij vermeden. In het ontwerp van decreet wordt systematisch gekozen voor de term 'aardwarmte' in plaats van de term 'geothermie'.

Via dit vergunningenstelsel zullen aan investeerders in diepeaardwarmtetoepassingen exclusieve volumegebieden worden vergund: alleen de vergunninghouder zal in 'zijn' volumegebied diepe aardwarmte mogen opsporen of winnen. Die exclusiviteit is essentieel omdat de investeerder geen eigenaar is van het betrokken volumegebied. Dit geeft hem de nodige rechtszekerheid om de grote initiële investeringen te doen die met deze activiteiten gepaard gaan. Die exclusiviteit en de daarmee samenhangende rechtszekerheid is meteen ook de belangrijkste finaliteit van het vergunningenstelsel in het kader van het decreet Diepe Ondergrond. Daarin ligt meteen ook het belangrijkste verschil met het vergunningenstelsel in het kader van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning: eerst moet een vergunning in het kader van het decreet Diepe Ondergrond op een abstracter niveau zorgen voor een exclusief vergunningsgebied; in een latere fase wordt het diepeaardwarmteproject dan concreter en worden bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning de ruimtelijke en milieutechnische aspecten van het concrete diepeaardwarmteproject beoordeeld. Beide niveaus zijn onontbeerlijk, maar inhoudelijk zo verschillend dat het niet wenselijk is om beide vergunningen te integreren in één metavergunning. Bovendien zullen de potentiële investeerders eerst zekerheid willen hebben over een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte vooraleer ze tot een concrete projectontwikkeling met eventueel exploratie en allerlei voorstudies ter bepaling van de haalbaarheid overgaan. Pas wanneer een concreet haalbaar project gedefinieerd kan worden, waarbij het doelgebied en het aantal nodige boringen duidelijk is, kan een omgevingsvergunning voor het concrete project aangevraagd worden.

Inzake diepe aardwarmte bestaat het (vergunnings)traject uit volgende stappen:

1. Verkennen

Bij verkenning zijn er geen ingrepen in de bodem. Op basis van onder meer geologische en andere kaarten, en van andere relevante informatie, eventueel aanvullend met niet-invasief onderzoek van de ondergrond, zoals bijvoorbeeld seismische acquisitie, geofysische logging of bemonstering op bestaande putten, wordt gekeken of een bepaald gebied of zone potentieel heeft voor diepe aardwarmte. Voor de verkenningsfase is geen toestemming of vergunning nodig.

2. Opsporen

Wanneer op basis van kaart- en ander onderzoek het theoretisch potentieel van een bepaald gebied of zone is ingeschat, kan op het terrein via aanleggen van boorgaten worden onderzocht of dat potentieel effectief aanwezig is en wat de omvang is van het potentieel. Om ervoor te zorgen dat niet iedereen op gelijk welke plaats kan gaan zoeken en dat de zoektochten interfereren, zijn voor het opsporen volgende toelatingen noodzakelijk:

- de administratie die instaat voor het beheer van de diepe ondergrond, onderzoekt of er geen interferentie te verwachten is met eventuele andere initiatieven in de diepe ondergrond, zowel verticaal als horizontaal (diepte en volumegebied). De invloed van een project zal worden ingeschat op basis van dynamische modelleringen die de verstoring in druk en temperatuur rond de boorputten inschatten en bovendien rekening houden met relevante nabije activiteiten in de diepe ondergrond. De aanvrager zal de resultaten van deze modelleringen en voorstudies in zijn vergunningsaanvraag moeten opnemen. Als er geen aanwijzingen gevonden worden voor een negatieve interferentie op basis van een degelijke voorstudie, kan, mits voldaan aan de overige vergunningscriteria en vergunningsverplichtingen, voor een duidelijk afgebakend volumegebied een vergunning gegeven worden voor het opsporen van het potentieel aan winbare diepe aardwarmte;
- het opsporen van het potentieel aan winbare diepe aardwarmte gebeurt via boringen. Via een omgevingsvergunning, waarin zowel de ruimtelijke als de milieutechnische aspecten worden afgewogen, kan toelating worden verkregen voor de boringen. Ook voor het oppompen en kunstmatig aanvullen van grondwater in de opsporingsfase is een omgevingsvergunning nodig.

Hoewel de toewijzing van een volumegebied en het krijgen van een omgevingsvergunning voor de boringen twee duidelijk onderscheiden stappen zijn binnen het onderdeel opsporen, is het aangewezen dat de aanvrager probeert om beide zaken waar mogelijk en opportuun te laten samensporen.

Dat neemt niet weg dat er een duidelijke hiërarchie is tussen beide:

- er kan geen omgevingsvergunning worden aangevraagd voor een gebied of zone waarvoor men niet beschikt over de toewijzing van het volumegebied (opsporingsvergunning);
- het krijgen van een opsporingsvergunning doet geen enkele uitspraak en biedt geen enkele garantie over het toekennen van een omgevingsvergunning voor de opsporing. Beide hebben een andere finaliteit en beide zijn nodig om een project te kunnen uitvoeren.

3. Winnen

Wanneer op basis van de opsporingen blijkt dat er voldoende potentieel aan winbare diepe aardwarmte in het toegewezen volumegebied aanwezig is, kan worden overgegaan tot het winnen van diepe aardwarmte. Opnieuw wordt voorzien in een dubbel spoor, naar analogie met de opsporing:

- de administratie die instaat voor het beheer van de diepe ondergrond, analyseert de resultaten van de opsporing. Wanneer uit die analyse blijkt dat de aanwezige aardwarmte op een verantwoorde wijze gewonnen kan worden, kan, mits voldaan aan alle vergunningscriteria en vergunningsverplichtingen, een winningsvergunning worden afgeleverd voor een duidelijk afgebakend volumegebied;
- vooraleer effectief tot winning kan worden overgegaan moet de omgevingsvergunning uit de opsporingsfase gewijzigd worden of een nieuwe omgevingsvergunning aangevraagd worden zodat deze afgestemd is op de voorgenomen winningsactiviteiten. Eventueel worden in de winningsfase extra putten bij geboord. Via een omgevingsvergunning, waarin zowel de ruimtelijke als de

milieutechnische aspecten worden afgewogen, kan toelating worden verkregen voor de boringen. Ook de milieugerelateerde exploitatieaspecten worden door de omgevingsvergunning geregeld.

Hoewel de toewijzing van een volumegebied en het krijgen van een (wijziging van) omgevingsvergunning voor de winningsfase twee duidelijk onderscheiden stappen zijn binnen het onderdeel winnen, is het aangewezen dat de aanvrager probeert om beide zaken waar mogelijk en opportuun te laten samensporen.

Dat neemt niet weg dat er een duidelijke hiërarchie is tussen beide:

- er kan geen (wijziging van) omgevingsvergunning worden aangevraagd voor een gebied of zone waarvoor men niet beschikt over de toewijzing van de winning van het volumegebied (winningsvergunning);
- het krijgen van een winningsvergunning doet geen enkele uitspraak en biedt geen enkele garantie over het toekennen van een omgevingsvergunning voor de eigenlijke winning. Beide vergunningen hebben een andere finaliteit en beide zijn nodig om een project te kunnen uitvoeren.

In de lijn van de resolutie van het Vlaams Parlement van 23 april 2014 betreffende het ontwikkelen en bevorderen van diepe geothermie in Vlaanderen en in de lijn van het toepassingsgebied van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond spitst het ontwerp van decreet zich toe op diepeaardwarmtetoepassingen. Op ondiepeaardwarmtetoepassingen is het ontwerp van decreet niet van toepassing.

Daarbij komt het er op aan de grens tussen diepe- en ondiepeaardwarmtewinning te bepalen. In artikel 2, 1°, van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond werd het begrip 'diepe ondergrond' gedefinieerd als "ondergrond vanaf een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak". Voor diepeaardwarmtetoepassingen past deze bovengrens echter niet, omdat er vandaag al heel wat ondiepe, indirecte aardwarmtetoepassingen (met gebruikmaking van grondgekoppelde warmtepompen en soms met inbegrip van koude-warmteopslag (KWO)) plaatsvinden dieper dan 100 meter. De grens wordt vastgelegd op een diepte van 500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt (Tweede Algemene Waterpassing) omdat, enkele uitzonderingen in het voor diepeaardwarmtewinning minder geschikte Massief van Brabant niet te na gesproken, dieper dan die grens geen watervoerende lagen meer worden gebruikt voor het winnen van grondwater. Voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen (hoofdstuk II van het decreet van 8 mei 2009) en voor de geologische opslag van koolstofdioxide (hoofdstuk III van het decreet van 8 mei 2009) heeft de aanpassing van de definitie van het begrip 'diepe ondergrond' in de praktijk geen gevolgen: in het Vlaamse Gewest komen er geen winbare hoeveelheden koolwaterstoffen voor in het volumegebied tussen 100 en 500 meter diepte, en ook de geologische opslag van koolstofdioxide is om geologische redenen niet mogelijk in dat volumegebied.

De overige wijzigingen via de artikelen 2 tot en met 26 van het ontwerp van decreet vormen in hoofdzaak wetgevingstechnische wijzigingen aan de bestaande hoofdstukken II (over het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen) en III (over de geologische opslag van koolstofdioxide) ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Via de artikelen 27 tot en met 36 van het ontwerp van decreet wordt een nieuw hoofdstuk III/1 ingevoegd in het decreet van 8 mei 2009, met daarin een vergunningenstelsel voor het opsporen en het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond. Daarbij wordt in grote mate de blauwdruk en de structuur van de reeds bestaande hoofdstukken over het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen (hoofdstuk II) en de geologische opslag van koolstofdioxide (hoofdstuk III) overgenomen.

Anders dan bij de bepalingen over het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen het geval is, wordt de eigendom van de in de diepe ondergrond aanwezige aardwarmte niet geregeld. Ook de bepaling in het decreet van 8 mei 2009 die stelde dat de in de diepe ondergrond van nature aanwezige koolwaterstoffen eigendom zijn van het Vlaamse Gewest, vormde trouwens slechts een declaratieve bepaling die niet meer deed dan uiting geven aan de in de rechtsleer en rechtspraak aanvaarde opvatting dat de verticale uitgestrektheid van het eigendomsrecht van de bovengrondeigenaar beperkt is tot de ruimte die nodig is in het kader van een normale uitoefening van het eigendomsrecht (*Le droit de propriété découle de la maîtrise de la chose, et non le contraire*). Het eigendomsrecht van een bovengrondeigenaar strekt zich dan ook niet uit tot koolwaterstoffen die zich op een diepte van 100 meter (en evenmin op een diepte van 500 meter) bevinden. Net zoals in de andere Europese continentale rechtssystemen komen die bodemschatten in Vlaanderen de gemeenschap (dus het Vlaamse Gewest) toe.

Maar wanneer het over de in de diepe ondergrond aanwezige aardwarmte gaat, heeft het geen zin om de eigendom daarvan te regelen. Men kan immers simpelweg niet spreken over de eigendom van aardwarmte. Aardwarmte vormt op zich geen zaak, en men kan alleen over eigendom(srechten) spreken met betrekking tot zaken. Aardwarmte vormt alleen een eigenschap (namelijk de mate waarin materiedeeltjes bewegen) van water of gesteenten in de ondergrond, maar maakt zelf geen zaak uit. Het heeft dan ook geen zin om de eigendom van aardwarmte te regelen in het ontwerp van decreet. Dit doet trouwens geen enkele afbreuk aan de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest om het opsporen en het winnen van aardwarmte te regelen via een vergunningenstelsel.

Het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond kan alleen met een vergunning van de Vlaamse Regering. Voor diepeaardwarmteprojecten die zijn gestart voor de inwerkingtreding van het decreet, wordt een overgangsregeling uitgewerkt: zulke projecten krijgen een termijn van zes maanden om een vergunningsaanvraag in het kader van het decreet Diepe Ondergrond in te dienen. Die projecten mogen voortgezet worden zolang de beslissing over de vergunningsaanvraag niet onherroepelijk is geworden, op voorwaarde dat zij voldoen aan alle andere toepasselijke regelgeving en vergunningsplichten.

Bovenop de opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van het decreet Diepe Ondergrond zal ook een omgevingsvergunning in het kader van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning nodig zijn, voor wat betreft de milieutechnische en de ruimtelijke aspecten van een diepeaardwarmteproject. En ook de regelgeving inzake milieueffectrapportage speelt bij een diepeaardwarmteproject. Het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen of het winnen van aardwarmte in het kader van het decreet Diepe Ondergrond biedt op zich geen garantie op het verkrijgen van een omgevingsvergunning, in een later stadium. Beide vergunningen hebben immers een verschillend voorwerp en een verschillende finaliteit.

In alle hoofdstukken van het decreet Diepe Ondergrond wordt verduidelijkt dat er volumegebieden worden vergund, en geen tweedimensionale gebieden. De volumegebieden worden voortaan ook in de dieptedimensie duidelijk begrensd; er wordt dus niet meer de ganse verticale kolom vanaf een bepaalde diepte vergund. Daartoe wordt in de definities ook het begrip 'volumegebied' omschreven. Zo is het duidelijk dat er onder eenzelfde gebied op het aardoppervlak meerdere volumegebieden op verschillende dieptes kunnen worden vergund, waarvan de verticale projecties op het aardoppervlak elkaar kunnen overlappen. Het is aan de Vlaamse Regering om bij concrete vergunningsaanvragen te beoordelen of de verschillende toepassingen in de diepe ondergrond naast (of beter, onder) elkaar kunnen bestaan. Daarbij zal onder meer aandacht worden besteed aan mogelijke

interferenties, en aan mogelijke problemen bij het toepassen van het aansprakelijkheidsregime.

Het ontwerp van decreet, aangevuld met de nadere regels in het latere besluit van de Vlaamse Regering, omschrijft de vergunningsaanvraagprocedure. In de regel geeft een vergunningsaanvraag aanleiding tot het opstarten van een mededingingsprocedure, waarbij andere belangstellenden ook een kans krijgen om een aanvraag in te dienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde volumegebied. Het ontwerp van decreet omschrijft ook de vergunningscriteria die de Vlaamse Regering zal moeten hanteren bij het beoordelen van vergunningsaanvragen.

Opsporingsvergunningen voor aardwarmte gelden voor een (onder bepaalde voorwaarden verlengbare) vaste termijn van vijf jaar. Met een opsporingsvergunning voor aardwarmte kan de houder ervan niet alleen aardwarmte opsporen, maar kan hij deze aardwarmte ook onmiddellijk winnen overeenkomstig de in de vergunning bepaalde voorwaarden. Zo moet de houder van een opsporingsvergunning bij het vinden van aardwarmte niet eerst nog een hele nieuwe vergunningsprocedure doorlopen eer hij de aardwarmte daadwerkelijk kan winnen.

De opsporingsvergunning voor aardwarmte biedt de vergunninghouder de nodige tijd om de specifieke kenmerken van het betrokken volumegebied in detail te onderzoeken, teneinde een voldoende gedetailleerd aanvraagdossier voor een winningsvergunning voor aardwarmte te kunnen opmaken. In de meeste gevallen zal immers eerst een onderzoek naar de aanwezigheid van winbare aardwarmte met gebruikmaking van een boorgat nodig zijn vooraleer de nodige elementen voor het winningsplan en de winningsvergunning bepaald kunnen worden. In beperkt of nooit eerder geëxploreerde volumegebieden zullen de nodige gegevens pas bekomen worden via resultaten uit de fase van boren, boorgatmetingen, pomptesten en de initiële winning. De initiële winning gedurende de duurtijd van de opsporingsvergunning is bedoeld om de vergunningsprocedure beter te laten aansluiten bij de realiteit van diepeaardwarmteprojecten. In Nederland blijkt die periode van vijf jaar nodig om tot een volledig onderbouwde winningsvergunningsaanvraag te komen. Anders dan bij koolwaterstoffen kan de aangeboorde energie al vanaf het afwerken van de eerste put nuttig gewonnen worden (een tweede put is daarnaast nodig voor het herinjecteren van het afgekoelde water). Bovendien is het vanuit onderhoudstechnisch oogpunt ook beter om de productie en injectie zo weinig mogelijk te onderbreken.

Een winningsvergunning voor aardwarmte kan worden aangevraagd nadat, al dan niet met behulp van een opsporingsvergunning voor aardwarmte, aardwarmte gevonden werd waarvan het aannemelijk is dat die op een verantwoorde wijze kan worden gewonnen. Wanneer voldoende zekerheid is over de winbaarheid van aardwarmte in een bepaald volumegebied, bijvoorbeeld in een diepeaardwarmteproject dat is opgestart voor de inwerkingtreding van hoofdstuk III/1 van decreet van 8 mei 2009 of in een project voor het winnen van aardwarmte in een reeds goed verkend volumegebied zoals bijvoorbeeld in een gekend mijnwaterreservoir, kan een winningsvergunning worden aangevraagd zonder eerst een opsporingsvergunning aan te vragen.

De geldigheidsduur van winningsvergunningen voor aardwarmte wordt in de vergunning zelf vermeld. De Vlaamse Regering beslist geval per geval over de duur van de winningsvergunning voor aardwarmte en houdt daarbij onder meer rekening met de geraamde hoeveelheid winbare aardwarmte in het betrokken volumegebied en de jaarlijkse aanwendingsmogelijkheid van de gewonnen aardwarmte. Aangezien deze twee factoren sterk kunnen verschillen tussen verschillende diepeaardwarmteprojecten verdient het de voorkeur geval per geval de duur van de winningsvergunning voor aardwarmte te bepalen. Verwacht wordt dat de

gemiddelde duur van een winningsvergunning voor aardwarmte 30 à 40 jaar zal bedragen. Voorts is een winningsvergunning voor aardwarmte onder bepaalde voorwaarden verlengbaar. Het is niet aangewezen om permanente vergunningen uit te reiken omwille van het principe dat de exclusieve rechten in het toegewezen volumegebied niet langer behouden kunnen worden dan nodig is voor de goede uitvoering van de onder de vergunning vallende activiteiten.

Het verschil tussen enerzijds de duur van een opsporingsvergunning voor aardwarmte (vijf jaar) vermeerderd met de duur van een winningsvergunning voor aardwarmte (geval per geval te bepalen door de Vlaamse Regering) en anderzijds de duur van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van diepboringen en voor geothermische exploitatie (permanente vergunning) impliceert dat de omgevingsvergunning niet permanent zal zijn, omdat ze niet meer uitvoerbaar is vanaf de einddatum van de winningsvergunning voor aardwarmte. In het uitzonderlijke geval dat de vergunninghouder van een opsporingsvergunning voor aardwarmte geen aanvraag zal indienen voor een winningsvergunning voor aardwarmte, zal de omgevingsvergunning die werd verleend voor de boringen in de opsporingsfase niet meer uitvoerbaar zijn vanaf het verstrijken van de opsporingsvergunning voor aardwarmte.

De aardwarmte moet gewonnen worden overeenkomstig een door de Vlaamse Regering goedgekeurd winningsplan.

Opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte geven steeds aan voor welk volumegebied ze gelden. Er wordt naar gestreefd om het vergunningsgebied zodanig af te bakenen dat het hele gebied waarbinnen de vergunde activiteiten een merkelijke invloed hebben, binnen het vergunningsgebied valt. Opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte gelden eveneens voor koolwaterstoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor deze onvermijdelijk meegekomen koolwaterstoffen.

In artikel 32 van het ontwerp van decreet worden de verplichtingen van de vergunninghouders omschreven. Naast een algemene zorgplicht gaat het onder meer over de verplichting om aardwarmte overeenkomstig een winningsplan te winnen, een rapportageverplichting, een mogelijke verplichting om metingen te verrichten om de kans op bodembeweging ten gevolge van de vergunde activiteiten in te schatten, en een mogelijke verplichting om financiële zekerheden te stellen.

In artikel 33 van het ontwerp van decreet worden de procedures voor de wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van de vergunning omschreven.

Net zoals bij de hoofdstukken over het opsporen en winnen van koolwaterstoffen en over de geologische opslag van koolstofdioxide kunnen vergunninghouders onder welbepaalde voorwaarden andermans gronden bezetten om alle gebouwen en bovengrondse installaties op te richten en alle werkzaamheden uit te voeren die noodzakelijk zijn om de activiteiten te verrichten waarop de vergunning betrekking heeft, en wordt er een objectief (dus foutloos) aansprakelijkheidsregime ingesteld.

Anders dan bij het winnen van koolwaterstoffen zullen de houders van een winningsvergunning voor aardwarmte geen vergoeding aan het Vlaamse Gewest moeten betalen voor de aardwarmte die ze winnen. Het Vlaamse Gewest wil onnodige hindernissen voor de economisch levensvatbare uitrol van deze duurzame energiebron vermijden.

Via artikel 37 van het ontwerp van decreet wordt een rechtsgrond voor een structuurvisie inzake de diepe ondergrond ingevoegd in het decreet Diepe

Ondergrond. Deze structuurvisie wordt door de Vlaamse Regering opgesteld met het oog op een planmatig en duurzaam beheer van de diepe ondergrond. Zij heeft onder meer tot doel de verschillende mogelijke toepassingen in de diepe ondergrond tegen elkaar te kunnen afwegen, en op basis daarvan beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen. Dit moet onder meer toelaten nadelige interferenties tussen de verschillende mogelijke toepassingen in de diepe ondergrond tot een minimum te beperken. Deze structuurvisie heeft geen juridisch bindend karakter.

Via de artikelen 38 en 39 van het ontwerp van decreet worden enkele beperkte wijzigingen aan het Gerechtelijk Wetboek en aan de Pachtwet aangebracht.

V. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Overeenkomstig artikel 19, §1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen vermeldt dit artikel dat het ontwerp van decreet een gewestaangelegenheid regelt.

Artikel 2

Dit artikel brengt een aantal wijzigingen aan de definities in artikel 2 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond aan, en voegt enkele definities toe met betrekking tot het opsporen en het winnen van aardwarmte.

In artikel 2, 1°, van het decreet van 8 mei 2009 werd het begrip 'diepe ondergrond' gedefinieerd als "ondergrond vanaf een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak". Voor diepeaardwarmte-toepassingen past deze bovengrens echter niet, omdat er vandaag al heel wat ondiepe, indirecte aardwarmte-toepassingen (met gebruikmaking van grondgekoppelde warmtepompen en soms met inbegrip van koude-warmteopslag) plaatsvinden dieper dan 100 meter. De grens wordt in de gewijzigde definitie van het begrip 'diepe ondergrond' vastgelegd op een diepte van 500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt (Tweede Algemene Waterpassing) omdat, enkele uitzonderingen in het voor diepeaardwarmte-winning minder geschikte Massief van Brabant niet te na gesproken, dieper dan die grens geen watervoerende lagen meer gebruikt worden voor het winnen van grondwater. Voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen (hoofdstuk II van het decreet van 8 mei 2009) en voor de geologische opslag van koolstofdioxide (hoofdstuk III van het decreet van 8 mei 2009) heeft de aanpassing van de definitie van het begrip 'diepe ondergrond' in de praktijk geen gevolgen: in het Vlaamse Gewest komen er geen winbare hoeveelheden koolwaterstoffen voor in het volumegebied tussen 100 en 500 meter diepte, en ook de geologische opslag van koolstofdioxide is om geologische redenen niet mogelijk in dat volumegebied.

Het TAW-referentiepunt bepaalt het Belgische nationale referentiepunt voor het zeeniveau en bepaalt het nulpunt ten opzichte waarvan de hoogte van punten op officiële topografische kaarten wordt aangegeven.

Bij het vastleggen van een geschikte dieptegrens hebben onder meer de volgende factoren een rol gespeeld: de keuze voor een heldere en eenvoudige afbakening die geldt voor alle activiteiten in de diepe ondergrond zodat een integrale regeling van de Vlaamse bevoegdheden in de diepe ondergrond mogelijk wordt, de geologische kenmerken van de ondergrond, het potentieel aan verschillende types van geothermische systemen op verschillende diepten en de typische grootte van geïnstalleerd vermogen en invloedssfeer, het geven van ruimte aan de verschillende mogelijke toepassingen in de ondiepe en diepe ondergrond, het vermijden van conflicterend gebruik van de ondergrond, het vermijden van onnodige administratieve lasten voor kleine geothermische systemen met een beperkte invloedssfeer,

het garanderen van exclusiviteit voor vergunningen in de diepe ondergrond en een eenduidige aflijning van het toepassingsgebied met het oog op een structuurvisie inzake de diepe ondergrond.

De dieptegrens van 500 meter is diep genoeg om niet te interfereren met ondiepe-aardwarmteprojecten en grondwaterwinningen.

Er zijn verschillende redenen om een onderscheid te maken tussen ondiepe- en diepeaardwarmtetoeepassingen. Een eerste reden ligt in de aard van de ondergrond zelf. In de bovenste honderden meters komen voornamelijk onverharde sedimenten voor, stroomt dominant zoet water met een geschikte samenstelling voor grondwater- en drinkwatertoeepassingen en zijn de klassieke hydrogeologische modelleerpakketten geschikt om de stroming te simuleren. Hoe dieper in de ondergrond, hoe meer verharde gesteenten voorkomen, hoe zouter het water en hoe groter de kans om in atypische reservoirs terecht te komen die een eigen modelleeraanpak vergen. Daarnaast verschillen ook de boorinstallaties die nodig zijn om ondiepe dan wel diepe putten aan te leggen, alsook de daarmee samenhangende veiligheidsvoorwaarden. Een laatste reden ligt in de functies die de ondergrond vertegenwoordigt en in de mogelijks met elkaar interfererende activiteiten binnen bepaalde dieptezones.

Voor het vergunnen van ondiepeaardwarmteprojecten en thermische opslag in KWO-systemen wordt blijvend gebruik gemaakt van het bestaande regelgevend kader ter bescherming van het grondwater in het VLAREM (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning) en het Omgevingsvergunningendecreet. Via de omgevingsvergunningen kunnen negatieve interferenties tussen toepassingen in de ondiepe ondergrond worden vermeden. Voor diepeaardwarmteprojecten, die niet interfereren met grondwaterwinning maar die wel kunnen interfereren met andere activiteiten in de ondergrond (zoals andere diepeaardwarmteprojecten, de opsporing en winning van koolwaterstoffen, de geologische opslag van koolstofdioxide, ondergrondse aardgasopslag of de ondergrondse berging van radioactief afval) wordt via dit ontwerp van decreet een vergunningenstelsel ingesteld dat vergelijkbaar is met de reeds bestaande vergunningenstelsels in het decreet Diepe Ondergrond. Daarop is het regelgevend kader in het VLAREM ter bescherming van het grondwater en het Omgevingsvergunningendecreet trouwens ook van toepassing.

De wijzigingen aan de definities in artikel 2, 7°, 9° en 30°, van het decreet van 8 mei 2009 betreffen wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoering van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Via de nieuwe punten 35° tot en met 41° worden zeven definities aan artikel 2 van het decreet van 8 mei 2009 toegevoegd. Naast een definitie van het begrip 'volumegebied' en een definitie van het begrip 'bodembeweging', die voor alle hoofdstukken uit het decreet relevant zijn, gaat het om definities die kaderen in het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Via de omschrijving van het begrip 'volumegebied' wordt verduidelijkt dat er volumegebieden worden vergund, en geen tweedimensionale gebieden. De volumegebieden worden voortaan ook in de dieptedimensie duidelijk begrensd; er wordt dus niet meer de ganse verticale kolom vanaf een bepaalde diepte vergund. Zo is het duidelijk dat er onder eenzelfde gebied op het aardoppervlak meerdere volumegebieden op verschillende dieptes kunnen worden vergund, waarvan de verticale projecties op het aardoppervlak elkaar kunnen overlappen. Het volumegebied is steeds exclusief: alleen de vergunninghouder mag in dat volumegebied koolwaterstoffen opsporen of winnen, koolstofdioxideopslagcomplexen opsporen of daarin koolstofdioxide opslaan, dan wel aardwarmte opsporen of winnen. Wel is het denkbaar dat eenzelfde vergunninghouder verschillende toepassingen in

eenzelfde volumegebied combineert (bijvoorbeeld enhanced coalbed methane recovery, waarbij de winning van koolwaterstoffen en de geologische opslag van koolstofdioxide gecombineerd worden). De verticale projecties van de vergunde volumegebieden op het aardoppervlak kunnen elkaar (geheel of gedeeltelijk) overlappen en zijn dus niet exclusief. Alle bovengrondse installaties die in het kader van de vergunning worden gebouwd, moeten wel binnen de verticale projectie van het vergunde volumegebied op het aardoppervlak gelegen zijn.

Het is aan de Vlaamse Regering om bij concrete vergunningsaanvragen te beoordelen of de verschillende toepassingen in de diepe ondergrond naast (of beter, onder) elkaar kunnen bestaan. Daarbij zal onder meer aandacht worden besteed aan mogelijke interferenties, en aan mogelijke problemen bij het toepassen van het aansprakelijkheidsregime.

Uit de definitie van het begrip 'aardwarmte' blijkt dat alleen de in de ondergrond aanwezige warmte die daar langs natuurlijke weg is ontstaan, binnen het toepassingsgebied van het ontwerp van decreet valt. Het ontwerp van decreet steunt dan ook in hoofdzaak op de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake de natuurlijke rijkdommen (artikel 6, §1, VI, 5°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen).

Zoals al uit de toelichting bij het decreet van 8 mei 2009 bleek, ligt het verschil tussen opsporen en een louter verkenningsonderzoek in het al dan niet aanleggen van een boorgat. Voor een verkenningsonderzoek is geen vergunning in het kader van het decreet Diepe Ondergrond vereist.

Uit de definitie van een opsporingsvergunning voor aardwarmte blijkt dat deze de vergunninghouder toelaat om de opgespoorde aardwarmte ook onmiddellijk te winnen tijdens de duur van de opsporingsvergunning (overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden). Zo wordt vermeden dat de houder van een opsporingsvergunning bij het vinden van aardwarmte eerst nog een hele nieuwe vergunningsprocedure moet doorlopen eer hij de aardwarmte daadwerkelijk kan winnen. Als de vergunninghouder na de einddatum van de opsporingsvergunning verder wil winnen, moet hij in elk geval een winningsvergunning aanvragen.

Onder bodembeweging wordt in het kader van dit decreet alleen beweging van de aardbodem bedoeld die geheel of gedeeltelijk kan toegeschreven worden aan activiteiten die onder dit decreet vergund worden. Het risico op bodembeweging bij het opsporen en winnen van aardwarmte is kleiner en anders dan bij het opsporen en winnen van koolwaterstoffen of geologische opslag van koolstofdioxide.

Bij koolwaterstofwinning en geologische opslag van koolstofdioxide bestaat er een lange termijn risico op beweging van de aardbodem (waarneembaar aan het aardoppervlak), door verzakking of stijging. Bij het winnen van koolwaterstoffen wordt een massa definitief onttrokken aan de ondergrond en dit op grote schaal waardoor de druk in de ondergrond lokaal verlaagd wordt. Dat kan eventueel aanleiding geven tot bodemdaling. Bij de geologische opslag van koolstofdioxide wordt een massa toegevoegd aan de ondergrond waardoor er een lange termijn risico op bodemstijging ontstaat. Behalve deze langetermijnriskico's, bestaat er bij het opsporen of winnen van koolwaterstoffen en bij koolstofdioxideopslag ook een risico op bodemtrilling of seismiciteit. Deze trillingen worden veroorzaakt door het vrijkomen van elastische vervormingsenergie wanneer gesteentemassa's in de ondergrond breken of langsheen bestaande breukvlakken verschuiven.

Bij het opsporen of winnen van aardwarmte wordt normaliter geen massa definitief onttrokken aan de ondergrond, maar wordt er alleen warmte onttrokken aan het water, waarna het afgekoelde water opnieuw in hetzelfde geothermische reservoir geïnjecteerd wordt. De geologie van de diepe ondergrond in Vlaanderen

vergt naar verwachting altijd herinjectie van het opgepompte water, omdat anders de druk in het reservoir niet op peil gehouden kan worden. Het risico op bodemdaling is bij het opsporen en winnen van aardwarmte dus niet aan de orde, ook niet wanneer er eventueel koolwaterstoffen bij de aardwarmte worden gewonnen: bij dergelijke winning van onvermijdelijk meegekomen koolwaterstoffen worden kleine hoeveelheden opgelost gas immers uit het water onttrokken, en niet uit een aardgasbel. Net zoals bij elke andere activiteit in de ondergrond is er bij het opsporen en winnen van aardwarmte eventueel wel een beperkt risico op seismici-teit.

Artikel 3

Dit artikel betreft een wetgevingstechnische wijziging ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 4

Dit artikel betreft wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte en ingevolge de nieuwe definitie van het begrip 'diepe ondergrond' in artikel 2, 1°, van het decreet Diepe Ondergrond.

Artikel 5

Dit artikel betreft wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 6

Dit artikel betreft wetgevingstechnische wijzigingen die samenhangen met de omschrijving van het begrip 'volumegebied' in het ontworpen artikel 2, 35°, van het decreet Diepe Ondergrond. De betrokken passage uit de toelichting bij artikel 2 van het ontwerp van decreet is ook hier relevant.

Artikel 7

Artikel 7, 1° en 4°, van het ontwerp van decreet hebben betrekking op wetgevingstechnische wijzigingen die samenhangen met de omschrijving van het begrip 'volumegebied' in het ontworpen artikel 2, 35°, van het decreet Diepe Ondergrond. De betrokken passage uit de toelichting bij artikel 2 van het ontwerp van decreet is ook hier relevant.

Artikel 7, 2° en 3°, van het ontwerp van decreet hebben betrekking op wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Via artikel 7, 5°, van het ontwerp van decreet wordt een wijziging aangebracht aan artikel 7, §2, 2°, van het decreet van 8 mei 2009. In dat artikel 7, §2, worden de gevallen omschreven waarin naar aanleiding van een concrete vergunningsaanvraag in het kader van het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen aan de Vlaamse Regering de mogelijkheid wordt geboden af te stappen van de mededingingsprocedure uit artikel 6. Zo kan het aangewezen zijn de mededingingsprocedure niet te volgen indien de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend. Via artikel 7, 5°, van het ontwerp van decreet worden ook een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van

hoofdstuk III/1 en een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval aan dit lijstje toegevoegd. Overeenkomstig artikel 9, tweede lid, 1°, van het decreet Diepe Ondergrond kunnen (niet: moeten) vergunningsaanvragen onder meer geweigerd worden als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor al een dergelijke vergunning is verleend. Anderzijds kan het ook opportuun zijn de mededingingsprocedure niet te volgen als een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen bij voorkeur wordt toegekend aan de houder van een opslagvergunning voor koolstofdioxide in het kader van hoofdstuk III van het decreet Diepe Ondergrond (bij enhanced coalbed methane recovery). In die gevallen zou het vanzelfsprekend niet aangewezen zijn om eerst een mededingingsprocedure te organiseren en eventuele andere belangstellenden nodeloos met de kosten van een vergunningsaanvraag op te zadelen.

Artikel 8

Artikel 8, 1°, van het ontwerp van decreet heeft betrekking op wetgevingstechnische wijzigingen die samenhangen met de omschrijving van het begrip 'volumegebied' in het ontworpen artikel 2, 35°, van het decreet Diepe Ondergrond. De betrokken passage uit de toelichting bij artikel 2 van het ontwerp van decreet is ook hier relevant.

Artikel 8, 2°, van het ontwerp van decreet betreft een wetgevingstechnische wijziging ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 8, 3°, van het ontwerp van decreet brengt een wijziging aan artikel 9, tweede lid, 1°, van het decreet van 8 mei 2009 aan. Overeenkomstig dat artikel kunnen (niet: moeten) vergunningsaanvragen onder meer geweigerd worden als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend. Via artikel 8, 3°, van het ontwerp van decreet worden ook een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van hoofdstuk III/1 en een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval aan dit lijstje toegevoegd. Het is aan de Vlaamse Regering om te oordelen of een concrete vergunningsaanvraag in het kader van het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen verenigbaar is met deze activiteiten.

Artikel 9

Dit artikel betreft een wetgevingstechnische wijziging die samenhangt met de omschrijving van het begrip 'volumegebied' in het ontworpen artikel 2, 35°, van het decreet Diepe Ondergrond. De betrokken passage uit de toelichting bij artikel 2 van het ontwerp van decreet is ook hier relevant.

Artikel 10

Via artikel 10, 1°, van het ontwerp van decreet worden de bepalingen aangepast in het decreet Diepe Ondergrond in verband met de ruimtelijke afbakening van een vergunningsgebied voor het opsporen of winnen van koolwaterstoffen. Er wordt verduidelijkt dat er volumegebieden worden vergund, en geen tweedimensionale gebieden. De volumegebieden worden voortaan ook in de dieptedimensie duidelijk begrensd; er wordt dus niet meer de ganse verticale kolom vanaf een bepaalde diepte vergund. Zo is het duidelijk dat er onder eenzelfde gebied op het aardoppervlak meerdere volumegebieden op verschillende dieptes kunnen worden vergund, waarvan de verticale projecties op het aardoppervlak elkaar kunnen overlappen. Het volumegebied is steeds exclusief: alleen de ver-

gunninghouder mag in dat volumegebied koolwaterstoffen opsporen of winnen. Wel is het denkbaar dat eenzelfde vergunninghouder verschillende toepassingen in eenzelfde volumegebied combineert (bijvoorbeeld enhanced coalbed methane recovery, waarbij de winning van koolwaterstoffen en de geologische opslag van koolstofdioxide gecombineerd worden). De verticale projecties van de vergunde volumegebieden op het aardoppervlak kunnen elkaar (geheel of gedeeltelijk) overlappen en zijn dus niet exclusief. Alle bovengrondse installaties die in het kader van de vergunning worden gebouwd, moeten wel binnen de verticale projectie van het vergunde volumegebied op het aardoppervlak gelegen zijn.

Dat het vergunningsgebied en de daarmee overeenstemmende projectie op het aardoppervlak zodanig moeten worden afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden, vloeit voort uit artikel 4, a), van richtlijn 94/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 1994, waarvan hoofdstuk II van het decreet Diepe Ondergrond de omzetting vormt.

Het is aan de Vlaamse Regering om bij concrete vergunningsaanvragen te beoordelen of de verschillende toepassingen in de diepe ondergrond naast (of beter, onder) elkaar kunnen bestaan. Daarbij zal onder meer aandacht worden besteed aan mogelijke interferenties, en aan mogelijke problemen bij het toepassen van het aansprakelijkheidsregime.

Via artikel 10, 2°, van het ontwerp van decreet worden enkele wetgevingstechnische en geologische verbeteringen aangebracht aan artikel 11, §2, tweede lid, van het decreet van 8 mei 2009. Uit de aanpassing blijkt ook duidelijk dat deze bepaling doelt op een situatie waarin pas na het verlenen van de vergunning blijkt dat het voorkomen met koolwaterstoffen de grens van het vergunningsgebied overschrijdt.

Via artikel 10, 3°, van het ontwerp van decreet wordt in diezelfde bepaling de noodzaak toegevoegd tot het sluiten van een overeenkomst met de tot het winnen van aardwarmte gerechtigde, als het nieuwe artikel 63/8, §1, van het decreet (koolwaterstoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte) toepassing vindt.

Artikel 10, 4°, van het ontwerp van decreet betreft een tekstuele verduidelijking.

Hoewel dit ook voordien al het geval was, wordt via artikel 10, 5°, van het ontwerp van decreet terwille van de duidelijkheid uitdrukkelijk bevestigd dat de Vlaamse Regering bijzondere vergunningsvoorwaarden kan opnemen in opsporings- en winningsvergunningen voor koolwaterstoffen.

Artikel 11

Artikel 11, 1°, 2° en 4°, van het ontwerp van decreet betreffen wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoering van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Via artikel 11, 3°, van het ontwerp van decreet kan de Vlaamse Regering nadere regels bepalen voor het winnen van andere stoffen en aardwarmte die onvermijdelijk meekomen met de winning van koolwaterstoffen.

Artikel 12

Via artikel 12 van het ontwerp van decreet wordt ervoor gezorgd dat de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen niet alleen het planmatige beheer van de koolwaterstofvoorraden niet mag verstoren, maar ook

dat van andere toepassingen in de ondergrond. Met planmatig beheer wordt bedoeld dat de natuurlijke rijkdommen zo efficiënt mogelijk gewonnen worden en ook andere valorisatiemogelijkheden van de Vlaamse ondergrond op de best mogelijke manier worden ingepast. De Vlaamse overheid heeft als taak er op toe te zien dat de aanwezige reserves en ondergrondse ruimte via een planmatige aanpak zo optimaal mogelijk beheerd worden. Voor koolwaterstoffen kan het gaan om een zo effectief mogelijk winnen, zodat geen marginale of versnipperde reserves achterblijven.

Artikel 13

Artikel 13 van het ontwerp van decreet betreft een wetgevingstechnische wijziging ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 14

Artikel 14 van het ontwerp van decreet betreft een wetgevingstechnische wijziging ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 15

Artikel 15, 1° en 2°, van het ontwerp van decreet betreffen wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Via de wijziging die artikel 15, 3°, van het ontwerp van decreet aan artikel 18 van het decreet van 8 mei 2009 aanbrengt, beschikt de Vlaamse Regering over de mogelijkheid om de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen te verplichten om vóór het aanleggen van boorgaten een financiële zekerheid te stellen om de kosten te dekken die gepaard gaan met het veilig afsluiten van de aangelegde boorgaten. De voorwaarden inzake het veilig afsluiten van boorgaten worden geregeld in de omgevingsvergunning.

Artikel 16

Artikel 16, 1°, van het ontwerp van decreet betreft wetgevingstechnische wijzigingen die samenhangen met de omschrijving van het begrip 'volumegebied' in het ontworpen artikel 2, 35°, van het decreet Diepe Ondergrond. De betrokken passage uit de toelichting bij artikel 2 van het ontwerp van decreet is ook hier relevant.

Artikel 16, 2°, van het ontwerp van decreet betreft een wetgevingstechnische wijziging ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte. Ook wordt toegevoegd dat de activiteiten niet alleen in overeenstemming met de vergunning moeten zijn verricht, maar ook in overeenstemming met het decreet van 8 mei 2009. Tevens wordt het woord "substantieel" geschrapt in de zinsnede "... en er niet substantieel is afgeweken van het winningsplan."

Artikel 17

Artikel 17, 1° en 4°, van het ontwerp van decreet verduidelijken dat hier alleen activiteiten worden bedoeld die vergunningsplichtig zijn (in het kader van het decreet van 8 mei 2009). Met die activiteiten worden bijvoorbeeld geen verkenningsonderzoeken (zie definitie in artikel 2, 7°, van het decreet van 8 mei 2009) bedoeld. Die verkenningsonderzoeken hebben geen invloed op de gronden tot intrekking van een vergunning, aangezien ze niet vergunningsplichtig zijn.

Artikel 17, 2°, van het ontwerp van decreet verduidelijkt dat de opsporings- en winningsactiviteiten vanzelfsprekend niet alleen overeenkomstig de vergunning moeten worden uitgevoerd, maar ook overeenkomstig het decreet. Zo niet, vormt dit een grond tot intrekking van de vergunning.

Artikel 17, 3°, 5°, 10° en 11°, van het ontwerp van decreet betreffen wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 17, 6°, van het ontwerp van decreet verduidelijkt dat de laatste intrekingsgrond in artikel 21, §1, van het decreet van 8 mei 2009 alleen betrekking heeft op de situatie waarin de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere vergunde activiteiten in de diepe ondergrond. Er zijn immers ook situaties denkbaar waarin verschillende toepassingen in de diepe ondergrond een gunstige invloed op elkaar hebben.

Artikel 17, 7°, van het ontwerp van decreet verduidelijkt dat de laatste intrekingsgrond in artikel 21, §1, van het decreet van 8 mei 2009 alleen betrekking heeft op de situatie waarin de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere voordien vergunde activiteiten in de diepe ondergrond. Andere activiteiten in de diepe ondergrond die vergund worden op een tijdstip nadat de vergunning is verleend, kunnen geen aanleiding geven tot intrekking van de vergunning.

Artikel 17, 8°, van het ontwerp van decreet heft het woord "diepe" op in de term "diepe ondergrond" in artikel 21, §1, 7°, van het decreet van 8 mei 2009. Onder meer door de aanpassing van de term 'diepe ondergrond' in de definities kan ook de interferentie met activiteiten die vergund zijn in de 'ondiepe ondergrond' een rol spelen.

Artikel 17, 9°, van het ontwerp van decreet betreft een wetgevingstechnische wijziging in het verlengde van de wijziging die artikel 17, 2°, van het ontwerp van decreet aan het decreet van 8 mei 2009 aanbrengt.

Artikel 18

Artikel 18, 1°, van het ontwerp van decreet verduidelijkt dat hier alleen activiteiten worden bedoeld die vergunningsplichtig zijn (in het kader van het decreet van 8 mei 2009). Met die activiteiten worden bijvoorbeeld geen verkenningsonderzoeken (zie definitie in artikel 2, 7°, van het decreet van 8 mei 2009) bedoeld. Die verkenningsonderzoeken hebben geen invloed op de gronden tot schorsing van een vergunning, aangezien ze niet vergunningsplichtig zijn.

Artikel 18, 2°, van het ontwerp van decreet verduidelijkt dat de opsporings- en winningsactiviteiten vanzelfsprekend niet alleen overeenkomstig de vergunning moeten worden uitgevoerd, maar ook overeenkomstig het decreet. Zo niet, vormt dit een grond tot schorsing van de vergunning.

Artikel 18, 3°, 4°, 9° en 10°, van het ontwerp van decreet betreffen wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 18, 5°, van het ontwerp van decreet verduidelijkt dat de laatste schorsingsgrond in artikel 22, §1, van het decreet van 8 mei 2009 alleen betrekking heeft op de situatie waarin de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere vergunde activiteiten in de diepe ondergrond. Er zijn immers ook situaties denkbaar waarin verschillende toepassingen in de diepe ondergrond een gunstige invloed op elkaar hebben.

Artikel 18, 6°, van het ontwerp van decreet verduidelijkt dat de laatste schorsingsgrond in artikel 22, §1, van het decreet van 8 mei 2009 alleen betrekking heeft op de situatie waarin de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere voordien vergunde activiteiten in de diepe ondergrond. Andere activiteiten in de diepe ondergrond die vergund worden op een tijdstip nadat de vergunning is verleend, kunnen geen aanleiding geven tot schorsing van de vergunning.

Artikel 18, 7°, van het ontwerp van decreet heft het woord "diepe" op in de term "diepe ondergrond" in artikel 22, §1, 4°, van het decreet van 8 mei 2009. Onder meer door de aanpassing van de term 'diepe ondergrond' in de definities kan ook de interferentie met activiteiten die vergund zijn in de 'ondiepe ondergrond' een rol spelen.

Artikel 18, 8°, van het ontwerp van decreet betreft een wetgevingstechnische wijziging in het verlengde van de wijziging die artikel 18, 2°, van het ontwerp van decreet aan het decreet van 8 mei 2009 aanbrengt.

Artikel 19

Aangezien een besluit van de Vlaamse Regering waarbij een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen wordt verleend, overeenkomstig artikel 8 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2011 tot uitvoering van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond en tot wijziging van diverse besluiten gepubliceerd wordt in het Belgisch Staatsblad, is het aangewezen om ook van een besluit tot wijziging van zo'n vergunning melding te maken in het Belgisch Staatsblad.

Artikel 20

Artikel 20 van het ontwerp van decreet betreft wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 21

Artikel 21, 1°, van het ontwerp van decreet betreft een wetgevingstechnische wijziging ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Via artikel 21, 2°, van het ontwerp van decreet wordt het tweede lid van artikel 33, §1, van het decreet van 8 mei 2009 opgeheven. Via artikel 33, §1, wordt een objectief (foutloos) aansprakelijkheidsregime ingesteld voor activiteiten in het kader van opsporings- en winningsvergunningen voor koolwaterstoffen. In het tweede lid wordt gesteld dat de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen die aansprakelijkheid kan ontlopen als hij kan aantonen dat de vastgestelde schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder, door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, van het decreet vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of door de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of opslagvergunning, verleend in het kader van hoofdstuk III van het decreet.

Dit tweede lid van artikel 33, §1, van het decreet van 8 mei 2009 wordt opgeheven, omdat het een evidentie is dat de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen in dat geval zijn aansprakelijkheid kan weerleggen. Dit is gewoon een toepassing van de algemene beginselen van aansprakelijkheidsrecht, en moet niet in het decreet Diepe Ondergrond geregeld

worden. Bovendien heeft het ook geen zin om de andere mogelijke aansprakelijke personen te proberen op te sommen, vermits elke derde de schade kan hebben veroorzaakt.

Artikel 22

Artikel 22 van het ontwerp van decreet betreft wetgevingstechnische wijzigingen ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 23

Artikel 23 van het ontwerp van decreet betreft een wetgevingstechnische wijziging ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte.

Artikel 24

Artikel 24 van het ontwerp van decreet betreft wetgevingstechnische wijzigingen die samenhangen met de omschrijving van het begrip 'volumegebied' in het ontworpen artikel 2, 35°, van het decreet Diepe Ondergrond. De betrokken passage uit de toelichting bij artikel 2 van het ontwerp van decreet is ook hier relevant.

Artikel 25

Artikel 25, 1°, van het ontwerp van decreet betreft wetgevingstechnische wijzigingen die samenhangen met de omschrijving van het begrip 'volumegebied' in het ontworpen artikel 2, 35°, van het decreet Diepe Ondergrond. De betrokken passage uit de toelichting bij artikel 2 van het ontwerp van decreet is ook hier relevant.

Artikel 25, 2°, van het ontwerp van decreet brengt een wijziging aan artikel 41, §2, tweede lid, punt 1°, van het decreet van 8 mei 2009 aan. Overeenkomstig dat artikel kunnen (niet: moeten) aanvragen voor opslagvergunningen onder meer geweigerd worden als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor al een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend. Via artikel 25, 2°, van het ontwerp van decreet worden ook een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van hoofdstuk III/1 en een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval aan dit lijstje toegevoegd. Het is aan de Vlaamse Regering om te oordelen of een concrete aanvraag voor een opslagvergunning verenigbaar is met deze activiteiten.

Artikel 26

Via artikel 26 van het ontwerp van decreet wordt het tweede lid van artikel 62, §1, van het decreet van 8 mei 2009 opgeheven. Via artikel 62, §1, wordt een objectief (foutloos) aansprakelijkheidsregime ingesteld voor activiteiten in het kader van opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag en opslagvergunningen. In het tweede lid wordt gesteld dat de houder of laatste houder van zo'n vergunning die aansprakelijkheid kan ontlopen als hij kan aantonen dat de vastgestelde schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder, door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, van het decreet vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of door de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen, verleend in het kader van hoofdstuk II van het decreet.

Dit tweede lid van artikel 62, §1, van het decreet van 8 mei 2009 wordt opgeheven, omdat het een evidentie is dat de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of een opslagvergunning in dat geval zijn aansprakelijkheid kan weerleggen. Dit is gewoon een toepassing van de algemene beginselen van aansprakelijkheidsrecht, en moet niet in het decreet Diepe Ondergrond geregeld worden. Bovendien heeft het ook geen zin om de andere mogelijke aansprakelijke personen te proberen op te sommen, vermits elke derde de schade kan hebben veroorzaakt.

Artikel 27

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 28

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 29

Via artikel 29 van het ontwerp van decreet wordt een onderafdeling I in afdeling I van het nieuwe hoofdstuk III/1 ingevoegd over de aanvraagprocedure met betrekking tot opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte, met daarin artikel 63/1 tot en met artikel 63/4.

Het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond kan overeenkomstig het ontworpen artikel 63/1 alleen met een vergunning van de Vlaamse Regering. Voor verkenningsonderzoeken is er geen vergunning in het kader van het decreet Diepe Ondergrond vereist, noch voor het opsporen of winnen van aardwarmte in de ondiepe ondergrond.

Opsporingsvergunningen voor aardwarmte zullen in de regel een groter gebied bestrijken dan winningsvergunningen. Een winningsvergunning voor aardwarmte zal normaliter slechts gelden voor die specifieke delen van het gebied van de opsporingsvergunning waar daadwerkelijk winbare aardwarmte gevonden is, waar die ook daadwerkelijk zal worden gewonnen, en waar de winning van die aardwarmte niet alleen technisch haalbaar is, maar ook op een verantwoorde wijze kan plaatsvinden.

Bovenop de vergunning in het kader van het decreet Diepe Ondergrond zal ook een omgevingsvergunning in het kader van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning nodig zijn, voor wat betreft de milieutechnische en de ruimtelijke aspecten van het diepeaardwarmteproject. En ook de regelgeving inzake milieueffectrapportage speelt bij een diepeaardwarmteproject. Het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen of het winnen van aardwarmte in het kader van het decreet Diepe Ondergrond biedt op zich geen garantie op het verkrijgen van een omgevingsvergunning, in een later stadium. Beide vergunningen hebben immers een verschillend voorwerp en een verschillende finaliteit.

Voor projecten inzake het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond die zouden zijn opgestart voor de inwerkingtreding van dit ontwerp van decreet wordt een overgangsregime ingesteld. Een project is 'opgestart' in de zin van dit ontwerp van decreet zodra activiteiten worden verricht die onder dit ontwerp van decreet een vergunning zouden vereisen, dus zodra er aardwarmte wordt opgespoord of gewonnen in de zin van het ontwerp van decreet (i.e. met gebruikmaking van boorgaten). Voor dergelijke projecten moet binnen een termijn van zes maanden na de inwerkingtreding van het gewijzigde decreet Diepe Ondergrond een vergunningsaanvraag worden ingediend. Die projecten mogen voortgezet worden zolang de beslissing over de vergunningsaanvraag niet onher-

roepelijk is geworden, op voorwaarde dat zij voldoen aan alle andere toepasselijke regelgeving en vergunningsplichten.

Om te vermijden dat om het even wie in het kader van de regelgeving inzake de openbaarheid van bestuur de gegevens die voortvloeien uit de activiteiten inzake het opsporen van aardwarmte bij de overheid zou kunnen opvragen om op basis daarvan een aanvraag voor een winningsvergunning voor aardwarmte aan te vragen, wordt benadrukt dat die gegevens door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts kunnen worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning voor aardwarmte, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

Aan de Vlaamse Regering wordt de opdracht gegeven om via een uitvoeringsbesluit nadere regels te bepalen met betrekking tot de aanvraagprocedure tot het verkrijgen van een vergunning, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen. De inhoudelijke voorwaarden hebben betrekking op de gegevens die de aanvraag moet bevatten, en de documenten die bij de aanvraag moeten worden gevoegd.

In de regel wordt er naar aanleiding van een aanvraag voor een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte door de Vlaamse Regering een mededingingsprocedure georganiseerd. Via het ontworpen artikel 63/2 worden de modaliteiten van die procedure geregeld.

Het ontworpen artikel 63/3 regelt de uitzonderingen op de verplichting om een mededingingsprocedure te organiseren naar aanleiding van een aanvraag voor een vergunning voor het opsporen of het winnen van aardwarmte.

In de eerste paragraaf van het ontworpen artikel 63/3 worden vijf gevallen omschreven waarin de mededingingsprocedure uit het ontworpen artikel 63/2 niet gevolgd wordt. In de tweede paragraaf worden twee gevallen omschreven waarin de Vlaamse Regering, naar aanleiding van een concrete vergunningsaanvraag, kan beslissen de mededingingsprocedure niet te volgen.

Zo is het aangewezen om een winningsvergunning voor aardwarmte bij voorkeur toe te kennen aan de houder van een opsporingsvergunning voor aardwarmte die met gebruikmaking van die vergunning de aanwezigheid van winbare aardwarmte heeft aangetoond en gedurende de geldigheidsduur van die vergunning, voor hetzelfde volumegebied of gedeelten daarvan een aanvraag voor een winningsvergunning voor aardwarmte indient.

Dit betekent niet dat het verlenen van een opsporingsvergunning voor aardwarmte automatisch de latere verlening van een winningsvergunning voor aardwarmte inhoudt. De latere aanvraag voor een winningsvergunning voor aardwarmte zal vanzelfsprekend ook worden beoordeeld op basis van alle vergunningscriteria uit de ontworpen artikelen 63/5 en 63/6 van het decreet. Het betekent echter wel dat de houder van een opsporingsvergunning voor aardwarmte in het beschreven geval voorrang krijgt op andere mogelijke belangstellenden, doordat hij niet in mededinging met hen wordt gesteld wanneer hij tijdig een aanvraag voor een winningsvergunning voor aardwarmte indient. Een dergelijke regeling is nodig om voor een voldoende stimulans te zorgen dat de aanvragers van opsporingsvergunningen voor aardwarmte de daarmee gepaard gaande investeringen kunnen doen met een redelijk vooruitzicht op een opbrengst uit die investeringen.

Als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning inzake aardwarmte of een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III van het decreet van

8 mei 2009 is verleend, wordt de vergunningsaanvraag afgewezen op grond van het ontworpen artikel 63/5, eerste lid, 2° en 3°. Opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte zijn immers exclusief, en overeenkomstig artikel 38, §2, tweede lid, van het decreet van 8 mei 2009 is er tijdens de geldigheidsduur van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag geen conflicterend gebruik van het potentiële opslagcomplex toegestaan. Het is vanzelfsprekend niet aangewezen om in deze gevallen eerst een mededingingsprocedure te organiseren en eventuele andere belangstellenden nodeloos met de kosten van een vergunningsaanvraag op te zadelen. Eenzelfde redenering kan worden opgebouwd als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van aardwarmte, aangezien dergelijke vergunningsaanvragen worden afgewezen op grond van het ontworpen artikel 63/5, eerste lid, 4°.

De laatste twee gevallen waarin het sowieso niet aangewezen is om de mededingingsprocedure te organiseren, zijn het geval waarin overeenkomstig het ontworpen artikel 63/1, §1, tweede lid, een vergunningsaanvraag wordt ingediend voor een project inzake het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond dat is opgestart voor de inwerkingtreding van dit ontwerp van decreet, en het geval waarin een aanvraag tot wijziging van het vergunningsgebied wordt ingediend overeenkomstig het ontworpen artikel 63/16, §3.

In de tweede paragraaf van het ontworpen artikel 63/3 worden twee gevallen omschreven waarin naar aanleiding van een concrete vergunningsaanvraag aan de Vlaamse Regering de mogelijkheid wordt geboden af te stappen van de mededingingsprocedure. Zo kan dit aangewezen zijn als er gegronde redenen zijn (bijvoorbeeld geologische redenen of redenen in verband met de opsporing of winning) om de vergunning voor een volumegebied bij voorkeur aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend volumegebied toe te kennen. In dat geval worden de houders van vergunningen voor eventuele andere aangrenzende volumegebieden uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen of hun opmerkingen mee te delen.

Ten slotte kan het ook aangewezen zijn de mededingingsprocedure niet te volgen als de aanvraag betrekking heeft op een (deel van een) volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een vergunning voor het opsporen of winnen van koolwaterstoffen, een opslagvergunning voor koolstofdioxide, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend. Overeenkomstig het ontworpen artikel 63/5, tweede lid, kunnen vergunningsaanvragen om die reden worden afgewezen. In dat geval zou het vanzelfsprekend niet aangewezen zijn om eerst een mededingingsprocedure te organiseren en eventuele andere belangstellenden nodeloos met de kosten van een vergunningsaanvraag op te zadelen. Anderzijds kan het ook opportuun zijn de mededingingsprocedure niet te volgen als de opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in een bepaald volumegebied bij voorkeur wordt toegekend aan de houder van een van de genoemde vergunningen in datzelfde volumegebied.

Via het ontworpen artikel 63/4 kan de Vlaamse Regering zelf het initiatief nemen om voor een bepaald volumegebied belangstellenden uit te nodigen om een aanvraag voor het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond in te dienen.

Artikel 30

Via artikel 30 van het ontwerp decreet wordt een onderafdeling II in afdeling I ingevoegd over de vergunningscriteria op basis waarvan de Vlaamse Regering ver-

gunningsaanvragen voor opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte moet beoordelen, met daarin artikel 63/5 en 63/6.

In het eerste lid van het ontworpen artikel 63/5 worden vier gevallen omschreven waarin een vergunningsaanvraag steeds wordt afgewezen; in het tweede lid gaat het om gevallen waarin de Vlaamse Regering na een beoordeling naar aanleiding van een concrete vergunningsaanvraag een vergunning kan weigeren.

De aanvrager van een vergunning voor het opsporen of het winnen van aardwarmte zal moeten aantonen dat het aannemelijk is dat de opsporing of de winning van aardwarmte binnen het volumegebied waarvoor de vergunning zal gelden, op een verantwoorde wijze kan plaatsvinden. Deze beoordeling betreft onder meer economische, ruimtelijke, milieu- en veiligheidsaspecten, en hangt samen met de beoordeling van de vergunningscriteria uit het ontworpen artikel 63/6. Het gaat hier alleen om het aannemelijk maken van het feit dat de activiteiten op een verantwoorde wijze kunnen plaatsvinden, omdat bijvoorbeeld de beoordeling van de ruimtelijke en de milieuaspecten op een meer grondige wijze zullen worden beoordeeld in het kader van de vergunningsaanvraag in het kader van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning. Desalniettemin biedt deze bepaling aan de Vlaamse Regering een wapen om manifest onverantwoorde vergunningsaanvragen in een vroeg stadium af te wijzen.

Ook als de aanvraag slaat op een (deel van een) volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van het hoofdstuk inzake het opsporen en het winnen van aardwarmte is verleend, wordt de vergunningsaanvraag afgewezen. Vergunningen voor het opsporen en het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond zijn immers exclusief. Eenzelfde redenering kan worden opgebouwd voor opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag, aangezien artikel 38, §2, tweede lid, van het decreet van 8 mei 2009 bepaalt dat er tijdens de geldigheidsduur van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag geen conflicterend gebruik van het potentiële opslagcomplex is toegestaan. Een vergunning wordt evenmin verleend als de aanvraag slaat op een volumegebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of winning van aardwarmte, bijvoorbeeld omdat een dergelijk project daar niet verantwoord zou zijn om geologische, ruimtelijke, milieu- of veiligheidsredenen.

Als de aanvraag slaat op een (deel van een) volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen, een opslagvergunning voor koolstofdioxide, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend, kan de Vlaamse Regering de opportuniteit van een vergunning voor het opsporen of het winnen van aardwarmte in (een deel van) datzelfde volumegebied beoordelen, en zo nodig de vergunning weigeren als er bijvoorbeeld sprake is van negatieve interferenties, veiligheidsrisico's of mogelijke problemen bij het toepassen van het aansprakelijkheidsregime. Het is echter niet aangewezen om dergelijke vergunningsaanvragen automatisch af te wijzen omdat er ook positieve interferenties denkbaar zijn tussen het opsporen en het winnen van aardwarmte en de vermelde andere toepassingen in de diepe ondergrond.

Naast de meer algemene weigeringsgronden van het ontworpen artikel 63/5, bepaalt het ontworpen artikel 63/6 de criteria die de Vlaamse Regering bij het beoordelen van vergunningsaanvragen in acht moet nemen. Deze criteria kunnen vanzelfsprekend ook een grond tot weigering van de vergunning uitmaken, maar het is niet zo dat dit alleen 'negatieve' beoordelingscriteria zijn: zo kan de milieu-impact van de voorgenomen activiteiten ook positief zijn, of kan er sprake zijn van positieve interferenties met andere al vergunde activiteiten in de ondergrond.

De Vlaamse Regering kan vergunningen echter niet weigeren op andere gronden dan deze vermeld in de ontworpen artikelen 63/5 en 63/6. Er wordt wel in een machtiging voorzien die de Vlaamse Regering moet toelaten nadere regels met betrekking tot deze criteria te bepalen in een uitvoeringsbesluit.

Anders dan bij de andere hoofdstukken in het decreet Diepe Ondergrond het geval is, wordt de aanvrager van een vergunning voor het opsporen of winnen van aardwarmte niet beoordeeld op basis van zijn technische en financiële mogelijkheden, maar alleen op basis van de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de nodige technische en financiële middelen voor die activiteiten te verwerven. Het valt immers te verwachten dat vergunningen voor het opsporen en winnen van aardwarmte niet altijd zullen worden aangevraagd door actoren die zelf reeds over al de technische en financiële middelen beschikken die nodig zijn voor diepe-aardwarmteprojecten. Van bijvoorbeeld een tuinder uit de glastuinbouwsector kan men zoiets moeilijk eisen. Wellicht zal deze de nodige technische en financiële middelen pas verwerven eens hij een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van het decreet Diepe Ondergrond heeft verkregen. Men kan immers niet van een private actor verwachten dat hij deze investeringen doet nog voor hij duidelijkheid heeft over de uitkomst van een vergunningsvraag in het kader van het decreet Diepe Ondergrond. Daarom wordt het definitieve beoordelingsmoment voor de technische en financiële mogelijkheden van de aanvrager uitgesteld: het ontworpen artikel 63/9 stelt dat de houder van een vergunning alvorens hij daadwerkelijk boorgaten aanlegt voor de opsporing of winning van aardwarmte, moet aantonen dat hij over de nodige technische en financiële middelen beschikt om de vergunde activiteiten te verrichten.

Om de eventuele interferentie met andere al vergunde activiteiten in de ondergrond te kunnen inschatten, en tevens na te kunnen gaan of er geen sprake is van een verplichte of facultatieve weigeringsgrond overeenkomstig artikel 63/5 van het decreet, zal via het uitvoeringsbesluit van het decreet Diepe Ondergrond van de aanvrager worden gevraagd om voor het volumegebied waarop de aanvraag betrekking heeft, en tien kilometer daarbuiten, een overzicht te geven van alle vergunningen die verleend zijn in het kader van hoofdstuk II, III en III/1 van het decreet van 8 mei 2009, alle vergunningen die verleend zijn in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, en alle vergunningen voor de ondergrondse berging van radioactief afval. Informatie over vergunningen voor ondergrondse aardgasopslag en over vergunningen voor de ondergrondse berging van radioactief afval zit bij de bevoegde diensten van de federale overheid. Van een vooruitziende aanvrager mag verwacht worden dat hij deze mogelijke interferenties heeft onderzocht vooraleer hij een vergunningsaanvraag indient.

Het spreekt voor zich dat voor vergunningsaanvragen die betrekking hebben op een volumegebied dat minder dan tien kilometer verwijderd is van de grens van het Vlaamse Gewest, de afdeling bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen zelf een overzicht van de relevante vergunningen voor activiteiten in de diepe ondergrond in het betrokken buurland of -gewest zal vragen aan de bevoegde autoriteit. Deze verplichting wordt niet opgelegd aan de vergunningsaanvrager omdat de relevante vergunningen in onze buurlanden en -gewesten (kunnen) afwijken van de in Vlaanderen bestaande vergunningen.

Via het beoordelingscriterium in het ontworpen artikel 63/6, eerste lid, 6°, wordt de milieu-impact van de voorgenomen activiteiten meegenomen in de beoordeling van de vergunningsaanvraag. Deze beoordeling heeft niet de intentie om in de plaats te treden van een eventuele latere (en grondigere) beoordeling van de milieu-impact van de voorgenomen activiteiten in het kader van een aanvraag voor een omgevingsvergunning, of in het kader van een eventuele milieueffectrapportage. Wel biedt dit beoordelingscriterium al een weigeringsgrond in het

kader van het decreet Diepe Ondergrond voor diepeaardwarmteprojecten met een manifest negatieve milieu-impact. Het decreet Diepe Ondergrond regelt immers geen milieuhygiënische aspecten maar een vergunningenstelsel voor een exclusief volumegebied in het kader van rechtszekerheid. De verwijzing naar milieu-impact als vergunningscriterium situeert zich hier, net als de overeenkomstige bepaling voor koolwaterstoffen (artikel 10) en koolstofdioxideopslag (artikel 42) slechts op een niveau, afgestemd op de detailleringsgraad van de verplichte inhoud van de vergunningsaanvraag voor het betrokken volumegebied. Ze kan onmogelijk de details bevatten van een milieu-impactbeoordeling zoals gekend bij de omgevingsvergunning voor een ingedeelde hinderlijke inrichting op een concrete, welgekende locatie.

Artikel 31

Via artikel 31 van het ontwerp van decreet wordt een onderafdeling III in afdeling I ingevoegd over de vergunningsvoorwaarden voor opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte, met daarin artikel 63/7 en artikel 63/8.

Overeenkomstig de eerste paragraaf van het ontworpen artikel 63/7 geldt een opsporingsvergunning voor aardwarmte in de regel voor een duur van vijf jaar. Uit de definitie van een opsporingsvergunning voor aardwarmte blijkt dat deze de vergunninghouder toelaat om de opgespoorde aardwarmte ook onmiddellijk te winnen (overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden). Zo wordt vermeden dat de houder van een opsporingsvergunning bij het vinden van aardwarmte eerst nog een hele nieuwe vergunningsprocedure moet doorlopen eer hij de aardwarmte daadwerkelijk kan winnen.

De duur van vijf jaar moet de vergunninghouder voldoende tijd geven om een omgevingsvergunning te verwerven, aardwarmte op te sporen, met de winning daarvan te beginnen en indien gewenst, een winningsvergunning aan te vragen. Indien vijf jaar onvoldoende blijkt om de vergunde activiteiten op een verantwoorde wijze te verrichten, bijvoorbeeld indien door het aanvechten van de omgevingsvergunning de periode vanaf het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning onvoldoende blijkt, en als die activiteiten verricht zijn in overeenstemming met de vergunning en het decreet, kan overeenkomstig het ontworpen artikel 63/16, §2, een verlenging van de geldigheidsduur van de opsporingsvergunning voor aardwarmte worden aangevraagd. De verlenging duurt op haar beurt niet langer dan noodzakelijk is om de opsporingsactiviteiten op een verantwoorde wijze te verrichten. Overeenkomstig het ontworpen artikel 63/16, §2, derde lid, kan de geldigheidsduur van een opsporingsvergunning voor aardwarmte wel alleen voor opsporingsactiviteiten worden verlengd.

Overeenkomstig de tweede paragraaf van het ontworpen artikel 63/7 geeft een winningsvergunning voor aardwarmte de duur aan waarvoor ze geldt. De geldigheidsduur van een winningsvergunning voor aardwarmte is niet langer dan noodzakelijk is om de aardwarmte volgens de bij de aanvraag verstrekte gegevens op een verantwoorde wijze te winnen.

Aardwarmte is weliswaar een hernieuwbare energiebron, maar geen onuitputtelijke, alleszins niet op de korte termijn. De duur van een aardwarmteproject is afhankelijk van het potentieel aan aardwarmte in het vergunde volumegebied, de natuurlijke (aard)warmteflux (die de aardwarmte continu aanvult), de gewonnen hoeveelheid aardwarmte en de snelheid waarmee die aardwarmte wordt gewonnen. In de regel zal er in het kader van een aardwarmteproject meer en sneller aardwarmte worden gewonnen dan wat de natuurlijke (aard)warmteflux gelijktijdig kan aanvullen. De dimensionering van het aardwarmteproject moet immers ook rekening houden met economische factoren, zoals het terugverdienen van de gemaakte investeringen en de levensduur van de boven- en ondergrondse infra-

structuur. Voor de duur van een winningsvergunning voor aardwarmte moet er dus een evenwicht gezocht worden tussen de geothermische en de economische leefbaarheid van het aardwarmteproject. Gemiddeld zal een geldigheidsduur van dertig jaar een realistische schatting zijn, maar dit verschilt vanzelfsprekend sterk van project tot project. Uiteindelijk zal de levensduur van een aardwarmteproject steeds beperkt worden door de doorbraak van het koudefront in de productieputten binnen het vergunningsgebied, doordat er meer en sneller aardwarmte is gewonnen dan wat de natuurlijke (aard)warmteflux tijdens de activiteiten heeft kunnen aanvullen. Dan komt het erop aan het vergunningsgebied thermisch te laten regenereren.

Als de geldigheidsduur van een winningsvergunning voor aardwarmte onvoldoende is gebleken om de winningsactiviteiten op een verantwoorde wijze te verrichten, als die activiteiten verricht zijn in overeenstemming met de vergunning en dit decreet en als er niet is afgeweken van het winningsplan voor aardwarmte, kan overeenkomstig het ontworpen artikel 63/16, §2, een verlenging van de geldigheidsduur van de winningsvergunning worden aangevraagd. De verlenging duurt op haar beurt niet langer dan noodzakelijk is om de winningsactiviteiten op een verantwoorde wijze te verrichten.

De derde paragraaf van het ontworpen artikel 63/7 heeft betrekking op de afbakening van het vergunningsgebied. Een vergunning geeft aan voor welk volumegebied ze geldt, en welke verticale projectie op het aardoppervlak daarmee overeenstemt. De afbakening kan gebeuren met behulp van x-, y- en z-coördinaten (Lambert BD72-stelsel en Tweede Algemene Waterpassing), grensvlakken van geologische lagen of andere geologische criteria. Het is duidelijk dat er onder eenzelfde gebied op het aardoppervlak meerdere volumegebieden op verschillende dieptes kunnen worden vergund, waarvan de verticale projecties op het aardoppervlak elkaar kunnen overlappen. Het volumegebied is steeds exclusief: alleen de vergunninghouder mag in dat volumegebied aardwarmte opsporen of winnen. Wel is het denkbaar dat eenzelfde vergunninghouder verschillende toepassingen in eenzelfde volumegebied combineert. De verticale projecties van de vergunde volumegebieden op het aardoppervlak kunnen elkaar (geheel of gedeeltelijk) overlappen en zijn dus niet exclusief. Alle bovengrondse installaties die in het kader van de vergunning worden gebouwd, moeten wel binnen de verticale projectie van het vergunde volumegebied op het aardoppervlak gelegen zijn.

Het is aan de Vlaamse Regering om bij concrete vergunningsaanvragen te beoordelen of de verschillende toepassingen in de diepe ondergrond naast (of beter, onder) elkaar kunnen bestaan. Daarbij zal onder meer aandacht worden besteed aan mogelijke interferenties, en aan mogelijke problemen bij het toepassen van het aansprakelijkheidsregime.

Het vergunningsgebied en de daarmee overeenstemmende verticale projectie op het aardoppervlak worden zo afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden, en zijn niet groter dan nodig is voor de efficiënte uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend.

Er wordt naar gestreefd om het vergunningsgebied zodanig af te bakenen dat het hele volumegebied waarbinnen de vergunde activiteiten een merkelijke invloed hebben, binnen het vergunningsgebied valt. De Vlaamse Regering zal bij elke concrete vergunningsaanvraag moeten beoordelen wat een 'merkelijke invloed' is. Er moet immers bij elke concrete vergunningsaanvraag rekening worden gehouden met de plaatselijke geologie en met mogelijke interferenties met nabijgelegen andere toepassingen in de diepe ondergrond. Drukverschillen (Δp) aan de grens van het vergunningsgebied als gevolg van de vergunde activiteit hebben een verschillende impact afhankelijk van de vraag welke activiteiten in de nabijgelegen la-

gen (kunnen) plaatsvinden. Voor nabijgelegen aardwarmteprojecten bijvoorbeeld hoeft een beperkt drukverschil aan de grens van het vergunningsgebied geen probleem te vormen, maar dat kan wel zo zijn in het geval van een nabijgelegen ondergrondse opslag van aardgas of koolstofdioxide. De invloed van een project zal worden ingeschat op basis van dynamische modelleringen, die de verstoring in druk en temperatuur rond de boorputten inschatten en die de aanvrager in zijn vergunningsaanvraag zal moeten opnemen.

Als een winningsvergunning voor aardwarmte na de verlening ervan blijkt te gelden voor een volumegebied waarin zich een geothermisch reservoir bevindt waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het de grens van het vergunningsgebied overschrijdt, is de vergunninghouder verplicht zijn medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een overeenkomst met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van aardwarmte gerechtigde en, indien er sprake is van aardwarmte in het kader van artikel 12, §1, eerste lid (dit wil zeggen aardwarmte die onvermijdelijk met het winnen van koolwaterstoffen meekomt), met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van koolwaterstoffen gerechtigde, tenzij de Vlaamse Regering ontheffing verleent van de verplichting om een overeenkomst te sluiten.

Geothermische reservoirs overschrijden in veel gevallen ook territoriale grenzen. Wanneer een aangevraagd volumegebied grenst aan een volumegebied buiten het Vlaamse Gewest is het aangewezen, in functie van efficiëntie van winning en in functie van de Europese en nationale/regionale doelstellingen inzake (hernieuwbare) energie, dat de betreffende buurregio's en -landen onderling afspraken maken en een samenwerkingsovereenkomst opstellen om tot een optimale winning van aardwarmte in de verschillende volumegebieden te komen. Het Vlaamse Gewest kan in dat geval het opstellen van een overeenkomst tussen de vergunninghouder en de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van aardwarmte gerechtigde niet verplichten. Het blijft echter steeds zo dat een winningsvergunning voor aardwarmte wordt verleend voor een bepaald volumegebied in het Vlaamse Gewest en dat een dergelijke vergunning dus niet het recht geeft om aardwarmte van buiten dat volumegebied te winnen.

De vierde paragraaf van het ontworpen artikel 63/7 benadrukt dat de Vlaamse Regering bijzondere vergunningsvoorwaarden kan opnemen in opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte.

De eerste paragraaf van het ontworpen artikel 63/8 schept een kader voor de situatie waarin koolwaterstoffen en andere stoffen onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte. Opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte gelden eveneens daarvoor.

Als het gaat om koolwaterstoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte, kan de Vlaamse Regering in een winningsvergunning voor aardwarmte aan de houder ervan de verplichting opleggen om overeenkomstig artikel 27 van het decreet van 8 mei 2009 een vergoeding te betalen voor de gewonnen koolwaterstoffen. Er zal naar verwachting slechts een beperkte hoeveelheid koolwaterstoffen, in opgeloste vorm, in het water aanwezig zijn. Dergelijke winningen van onvermijdelijk meegekomen koolwaterstoffen vergen vaak dure aanpassingen om de veiligheid te garanderen. Geval per geval moet worden ingeschat hoe hiermee moet worden omgegaan en hoe lang deze winning zich zal voordoen. De extra kosten, de vertragingen en de beperkte opbrengst van de koolwaterstoffen maken van deze winningen in sommige gevallen eerder een last dan een voordeel. Daarom wordt de vergoedingsplicht die in het kader van hoofdstuk II van het decreet in elk geval wordt opgelegd, niet automatisch opgelegd voor de winning van koolwaterstoffen die in het kader van een winningsvergunning

voor aardwarmte onvermijdelijk meekomen. Wel wordt aan de Vlaamse Regering de mogelijkheid gegeven om die vergoedingsplicht op te leggen. Hoewel ook in het kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte koolwaterstoffen kunnen meekomen, wordt naar analogie met artikel 27 van het decreet van 8 mei 2009 geen mogelijke vergoedingsplicht ingesteld in het kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte.

Aan de Vlaamse Regering wordt een machtiging gegeven om nadere regels te bepalen voor het winnen van koolwaterstoffen en andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

Overeenkomstig de tweede paragraaf van het ontworpen artikel 63/8 moet een opsporingsvergunning voor aardwarmte aangeven binnen welke periode nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, de opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken, vermeld in de vergunning, moeten worden verricht. Verkenningsonderzoeken zijn weliswaar niet vergunningsplichtig in het kader van het decreet Diepe Ondergrond, maar toch kan het nuttig zijn een aantal verkenningsonderzoeken in de vergunning op te nemen. Om te bevorderen dat de opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken ook daadwerkelijk en op tijd verricht worden, worden in de opsporingsvergunning voor aardwarmte voorschriften en beperkingen omtrent deze activiteiten opgenomen.

Artikel 32

Via artikel 32 van het ontwerp van decreet wordt een onderafdeling IV in afdeling I ingevoegd over de verplichtingen van de houders van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte, met daarin artikel 63/9 tot en met artikel 63/15.

Anders dan bij de andere hoofdstukken in het decreet Diepe Ondergrond het geval is, wordt de aanvrager van een vergunning voor het opsporen of winnen van aardwarmte niet beoordeeld op basis van zijn technische en financiële mogelijkheden, maar alleen op basis van de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de nodige technische en financiële middelen voor die activiteiten te verwerven. Het valt immers te verwachten dat vergunningen voor het opsporen en winnen van aardwarmte niet altijd zullen worden aangevraagd door actoren die zelf reeds over al de technische en financiële middelen beschikken die nodig zijn voor diepe-aardwarmteprojecten. Van bijvoorbeeld een tuinder uit de glastuinbouwsector kan men zoiets moeilijk eisen. Wellicht zal deze de nodige technische en financiële middelen pas verwerven eens hij een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van het decreet Diepe Ondergrond heeft verkregen. Men kan immers niet van een private actor verwachten dat hij deze investeringen doet nog vóór hij duidelijkheid heeft over de uitkomst van een vergunningsvraag in het kader van het decreet Diepe Ondergrond. Daarom wordt het definitieve beoordelingsmoment voor de technische en financiële mogelijkheden van de aanvrager uitgesteld: het ontworpen artikel 63/9 stelt dat de houder van een vergunning alvorens hij daadwerkelijk boorgaten aanlegt voor de opsporing of winning van aardwarmte, moet aantonen dat hij over de nodige technische en financiële middelen beschikt om de vergunde activiteiten te verrichten.

Aan de Vlaamse Regering wordt de machtiging gegeven om nadere regels hierover te bepalen.

Via het ontworpen artikel 63/10 wordt een algemene zorgvuldigheidsplicht opgelegd aan de houder of de laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte: een plicht tot zorg en nazorg. Hij moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat de opsporings- of winningsactiviteiten milieuverstoring en schade door bodembe-

weging veroorzaken, de openbare veiligheid schaden of het planmatig beheer van aardwarmte en van andere toepassingen in de ondergrond schaden. Met planmatig beheer wordt bedoeld dat de natuurlijke rijkdommen zo efficiënt mogelijk gewonnen worden en ook andere valorisatiemogelijkheden van de Vlaamse ondergrond op de best mogelijke manier worden ingepast. De Vlaamse overheid heeft als taak er op toe te zien dat de aanwezige reserves en ondergrondse ruimte via een planmatige aanpak zo optimaal mogelijk beheerd worden. In het geval van aardwarmte is het belangrijk toe te zien dat er geen suboptimale, versnipperde afkoeling van de ondergrond optreedt, waardoor slechts een beperkt gedeelte van het volledige potentieel van de ondergrond benut kan worden. In de praktijk betekent dit dat rekening gehouden wordt met een slimme putplaatsing, met het beperken van het volumegebied tot het gedeelte van de ondergrond dat noodzakelijk is voor de winning en waarbinnen een merkelijke invloed verwacht wordt, en met samenwerking of afstemming tussen activiteiten in nabije volumegebieden. Bij het toekennen van volumegebieden wordt bovendien rekening gehouden met de verwachte warmtevraag en een optimaal gebruik van de beschikbare aardwarmte, zodat het geïnstalleerd systeem zo efficiënt mogelijk omgaat met de voorraad aardwarmte.

Deze algemene zorgvuldigheidsplicht gaat niet zo ver dat een normale opsporing of winning, die soms een beperkte impact op het milieu met zich meebrengt, niet meer mogelijk zou zijn. Wel moet de vergunninghouder voorkomen dat bijvoorbeeld door een bijzondere wijze van opsporing of winning meer schade of een grotere kans op schade ontstaat dan zou ontstaan bij een gebruikelijke wijze van opsporing of winning.

Het risico op bodembeweging bij het winnen van aardwarmte is kleiner en anders dan bij het winnen van koolwaterstoffen of geologische opslag van koolstofdioxide. Bij koolwaterstofwinning en geologische opslag van koolstofdioxide bestaat er een risico op beweging van de aardbodem (waarneembaar aan het aardoppervlak) door verzakking of stijging. Bij het winnen van koolwaterstoffen wordt een massa definitief onttrokken aan de ondergrond en dit op grote schaal. Dat kan eventueel aanleiding geven tot bodembeweging. Bij het winnen van aardwarmte wordt normaliter geen massa definitief onttrokken aan de ondergrond, maar wordt er alleen warmte onttrokken aan het water, waarna het afgekoelde water opnieuw in hetzelfde geothermische reservoir geïnjecteerd wordt. De geologie van de diepe ondergrond in Vlaanderen vergt naar verwachting altijd herinjectie van het opgepompte water, omdat anders de druk in het reservoir niet op peil gehouden kan worden. Het risico op bodemdaling is bij het opsporen en winnen van aardwarmte dus niet aan de orde, ook niet wanneer er koolwaterstoffen bij de aardwarmte worden gewonnen: bij dergelijke winning van onvermijdelijk meegekomen koolwaterstoffen worden kleine hoeveelheden opgelost gas immers uit het water onttrokken, en niet uit een aardgasbel. Net zoals bij elke andere activiteit in de ondergrond is er bij het opsporen en winnen van aardwarmte eventueel wel een beperkt risico op (micro)seismiciteit. Hiermee worden trillingen bedoeld, veroorzaakt door het vrijkomen van elastische vervormingsenergie wanneer gesteentemassa's in de ondergrond breken of langsheen bestaande breukvlakken verschuiven.

De verplichting tot het nemen van maatregelen kan betekenen dat een handeling moet worden gesteld, maar ook dat men moet nalaten een handeling te stellen.

De algemene zorgvuldigheidsplicht van het ontworpen artikel 63/10 wordt in deze onderafdeling nog aangevuld met specifieke bepalingen over zorg en nazorg. Er kunnen zich echter ook situaties voordoen die niet door die specifieke bepalingen worden gevat. In die situaties fungeert de algemene zorgplicht als een vangnet.

De algemene zorgplicht strekt zich ook uit tot de laatste vergunninghouder, indien de vergunning zijn gelding zou hebben verloren. Voor deze formulering is gekozen

om te voorkomen dat dit artikel niet meer zou kunnen worden toegepast wanneer de vergunningsduur is verstreken, wanneer afstand zou zijn gedaan van de vergunning of wanneer de vergunning door de Vlaamse Regering zou zijn ingetrokken, bijvoorbeeld om verdere nadelige effecten te voorkomen.

De vergunningscriteria uit de ontworpen artikelen 63/5 en 63/6 vormen het doorslaggevende beoordelingskader op basis waarvan de Vlaamse Regering beslist of een vergunningsaanvraag afgewezen dan wel aanvaard wordt. Wijzigingen daarin vormen overeenkomstig het ontworpen artikel 63/18, §1, 2°, respectievelijk artikel 63/19, §1, 1°, een grond tot intrekking, respectievelijk schorsing van de vergunning. De vergunninghouders worden overeenkomstig het ontworpen artikel 63/11 dan ook verplicht om elke wijziging inzake een vergunningscriterium onmiddellijk aan de overheid mee te delen, zodat deze kan beslissen of deze wijziging noopt tot een intrekking of schorsing van de opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte.

Vergelijkbaar met wat in het kader van het winnen van koolwaterstoffen het geval is, moet aardwarmte overeenkomstig het ontworpen artikel 63/12 worden gewonnen overeenkomstig een winningsplan, dat de goedkeuring van de Vlaamse Regering behoeft. Wie een winningsvergunning voor aardwarmte aanvraagt, zal een ontwerp van winningsplan voor aardwarmte bij zijn aanvraag moeten voegen. Het ontwerp van winningsplan vormt een belangrijke factor bij de beoordeling van de vergunningsaanvraag. Een aantal vergunningscriteria hebben immers betrekking op elementen die in het winningsplan beschreven moeten worden, zoals de wijze van winning.

De Vlaamse Regering krijgt de opdracht nadere regels te bepalen voor de inhoud en de goedkeuringsprocedure van het winningsplan voor aardwarmte. De inhoud en de goedkeuringsprocedure zullen wellicht sterk lijken op die van het winningsplan voor koolwaterstoffen, zoals bepaald in artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2011 tot uitvoering van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond en tot wijziging van diverse besluiten.

Het winningsplan behoeft de goedkeuring van de Vlaamse Regering. Het winnen van aardwarmte vooraleer men over een goedgekeurd winningsplan beschikt, of op een wijze die afwijkt van het door de Vlaamse Regering goedgekeurde winningsplan voor aardwarmte, is verboden en kan bovendien aanleiding geven tot het intrekken of schorsen van de vergunning overeenkomstig de ontworpen artikelen 63/18, §1, 3°, of 63/19, §1, 2°.

Uit de definitie van een opsporingsvergunning voor aardwarmte blijkt dat deze de vergunninghouder toelaat om de opgespoorde aardwarmte ook onmiddellijk te winnen tijdens de duur van de opsporingsvergunning (overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden). Voor het winnen van aardwarmte in het kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte is echter geen winningsplan vereist.

In de loop van de winningsactiviteiten kunnen zich nieuwe inzichten voordoen over bijvoorbeeld de wijze van winning of de hoeveelheid aardwarmte die men verwacht te winnen. Dit kan vanuit de noodzaak van een efficiënte winning nopen tot een wijze van winning die afwijkt van het goedgekeurde winningsplan voor aardwarmte. Daarom bepaalt het ontworpen artikel 63/12 dat het winningsplan voor aardwarmte op initiatief van de vergunninghouder gewijzigd of geactualiseerd kan worden. Het gewijzigde of geactualiseerde winningsplan voor aardwarmte behoeft opnieuw de goedkeuring van de Vlaamse Regering.

Het ontworpen artikel 63/13 legt aan de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte de verplichting op om jaarlijks een rapport in te dienen met daarin een overzicht van de in het voorbije jaar verrichte en de in het

eerstvolgende jaar geplande activiteiten. Deze verplichting moet de vergunningverlenende en toezichthoudende overheid in staat stellen om toezicht uit te oefenen op het naleven van de vergunningsvoorwaarden en, indien het om een winningsvergunning gaat, op het naleven van het winningsplan. Overeenkomstig het ontworpen artikel 63/18, §1, 3°, respectievelijk artikel 63/19, §1, 2°, kan een vergunning overigens ingetrokken of geschorst worden wanneer het opsporen of het winnen van de aardwarmte niet overeenkomstig de vergunning of het decreet van 8 mei 2009 is gebeurd of is afgeweken van het winningsplan voor aardwarmte.

De verplichting om een jaarlijks rapport in te dienen geldt evenzeer wanneer er in het voorbije jaar geen activiteiten verricht zijn of in het eerstvolgende jaar geen activiteiten gepland zijn. Ook dit kan immers een grond tot intrekking of schorsing van de vergunning uitmaken overeenkomstig het ontworpen artikel 63/18, §1, 3°, respectievelijk artikel 63/19, §1, 2°. Bovendien biedt het ontworpen artikel 63/18, §1, 4°, een mogelijkheid tot intrekking van de vergunning als de opsporings- of winningsactiviteiten gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen. Via het jaarlijkse rapport heeft de vergunningverlenende en toezichthoudende overheid ook zicht op het al dan niet stilliggen van de activiteiten.

Het ontworpen artikel 63/14 biedt aan de Vlaamse Regering de mogelijkheid om in een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte aan de houder ervan de verplichting op te leggen om metingen te verrichten om de kans op bodembeweging ten gevolge van de vergunde activiteiten in te schatten. Aan de Vlaamse Regering wordt ook de machtiging gegeven om in een uitvoeringsbesluit nadere regels te bepalen voor die metingen. De risico's op bodembeweging bij het winnen van aardwarmte zijn echter minimaal, waardoor het volstaat om ad hoc voorschriften hieromtrent in de vergunning te voorzien.

In het kader van artikel 17 van het decreet van 8 mei 2009 wordt aan de houder of laatste houder van een winningsvergunning voor koolwaterstoffen de verplichting opgelegd om metingen te verrichten om de kans op bodembeweging ten gevolge van het winnen van koolwaterstoffen in te schatten. De regeling in het ontworpen artikel 63/14 verschilt hiervan op enkele belangrijke vlakken. Het risico op bodembeweging bij het winnen van aardwarmte is kleiner en anders dan bij het winnen van koolwaterstoffen of geologische opslag van koolstofdioxide. Bij koolwaterstofwinning en geologische opslag van koolstofdioxide bestaat er een risico op beweging van de aardbodem (waarneembaar aan het aardoppervlak) door verzakking of stijging. Bij het winnen van koolwaterstoffen wordt een massa definitief onttrokken aan de ondergrond en dit op grote schaal. Dat kan eventueel aanleiding geven tot bodembeweging. Bij het winnen van aardwarmte wordt normaliter geen massa definitief onttrokken aan de ondergrond, maar wordt er alleen warmte onttrokken aan het water, waarna het afgekoelde water opnieuw in hetzelfde geothermische reservoir geïnjecteerd wordt. De geologie van de diepe ondergrond in Vlaanderen vergt naar verwachting altijd herinjectie van het opgepompte water, omdat anders de druk in het reservoir niet op peil gehouden kan worden. Het risico op bodemdaling is bij het opsporen en winnen van aardwarmte dus niet aan de orde, ook niet wanneer er koolwaterstoffen bij de aardwarmte worden gewonnen: bij dergelijke winning van onvermijdelijk meegekomen koolwaterstoffen worden kleine hoeveelheden opgelost gas immers uit het water onttrokken, en niet uit een aardgasbel. Net zoals bij elke andere activiteit in de ondergrond is er bij het opsporen en winnen van aardwarmte eventueel wel een beperkt risico op (micro) seismiciteit. Hiermee worden trillingen bedoeld, veroorzaakt door het vrijkomen van elastische vervormingsenergie wanneer gesteentemassa's in de ondergrond breken of langsheen bestaande breukvlakken verschuiven.

Aangezien de risico's bij het opsporen en het winnen van aardwarmte significant kleiner zijn dan bij het winnen van koolwaterstoffen, is de verplichting tot het

verrichten van metingen er bovendien geen automatisme, maar wordt aan de Vlaamse Regering bij het verlenen van een vergunning voor aardwarmte de mogelijkheid geboden om een meetverplichting op te leggen. Deze verplichting kan dan weer, anders dan bij de regeling voor koolwaterstoffen het geval is, zowel in het kader van een opsporingsvergunning als in het kader van een winningsvergunning worden opgelegd.

Het ontworpen artikel 63/15 biedt, naar analogie met de bestaande bepalingen in artikel 18 van het decreet van 8 mei 2009 rond koolwaterstoffen, aan de Vlaamse Regering enkele mogelijkheden om financiële zekerheden te eisen.

Ten eerste kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het opsporen of het winnen van aardwarmte. Indien overeenkomstig het ontworpen artikel 63/14 al metingen zijn verricht, neemt de Vlaamse Regering de resultaten daarvan in acht bij de beslissing om al dan niet een financiële zekerheid te eisen.

De eventuele verplichting in artikel 63/15 om een financiële zekerheid te stellen, doet vanzelfsprekend geen afbreuk aan de algemene schadevergoedingsplicht in-gevolge het ontworpen artikel 63/25. Overeenkomstig dit artikel is de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft. Het gaat hier met andere woorden om een objectieve of foutloze aansprakelijkheid. Om te voorkomen dat zelfs met een dergelijk aansprakelijkheidsregime de effectieve vergoeding van de schade die veroorzaakt werd door bodembeweging als gevolg van opsporings- of winningsactiviteiten illusoir zou blijken (bijvoorbeeld door een faillissement van de vergunninghouder), wordt de mogelijkheid voorzien om een financiële zekerheid van de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte te eisen.

Ten tweede kan de Vlaamse Regering een financiële zekerheid eisen van de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte die overeenkomstig het ontworpen artikel 63/24 andermans gronden (heeft) bezet om gebouwen en bovengrondse installaties op te richten of werken uit te voeren die noodzakelijk zijn voor het opsporen of winnen van aardwarmte. Overeenkomstig het ontworpen artikel 63/24 in samenhang met artikel 32, §3, van het decreet van 8 mei 2009, moet de vergunninghouder alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties verwijderen binnen zes maanden nadat de vergunning haar gelding verloren heeft. De financiële zekerheid dient ter dekking van de kosten die gepaard gaan met deze verwijdering.

Ten slotte beschikt de Vlaamse Regering over de mogelijkheid om de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte te verplichten om vóór het aanleggen van boorgaten een financiële zekerheid te stellen om de kosten te dekken die gepaard gaan met het veilig afsluiten van de aangelegde boorgaten. De voorwaarden inzake het veilig afsluiten van boorgaten worden geregeld in de omgevingsvergunning.

Ook bij het stellen van een financiële zekerheid wordt de verplichting uitgebreid tot de laatste vergunninghouder voor het geval een vergunning haar gelding zou hebben verloren. Het is immers denkbaar dat de wenselijkheid om een financiële zekerheid op te leggen zich pas manifesteert op een ogenblik dat de geldigheidsduur van de vergunning al is verstreken. Bovendien moet dit artikel ook nog toegepast kunnen worden wanneer afstand van de vergunning is gedaan of wanneer

de vergunning door de Vlaamse Regering is ingetrokken (bijvoorbeeld om verdere nadelige effecten te voorkomen).

Indien de Vlaamse Regering het nodig acht om een financiële zekerheid op te leggen, beschikt zij over een verregaande beoordelingsvrijheid om het bedrag en de termijn waarvoor, en het tijdstip en de wijze waarop de financiële zekerheid moet worden gesteld, te bepalen. Deze modaliteiten worden niet in het uitvoeringsbesluit bepaald maar wel, in voorkomend geval, in de concrete opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte.

Artikel 33

Via artikel 33 van het ontwerp van decreet wordt een onderafdeling V in afdeling I ingevoegd over de wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte, met daarin artikel 63/16 tot en met artikel 63/22.

Het ontworpen artikel 63/16 handelt over de wijziging van een vergunning. Dit kan zowel op vraag van de vergunningshouder als ambtshalve door de Vlaamse Regering gebeuren.

Een vergunning kan niet in die mate worden gewijzigd dat ze voor een andere activiteit geldt.

De tweede paragraaf van het ontworpen artikel 63/16 behandelt de voorwaarden en modaliteiten voor een verlenging van de geldigheidsduur van opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte. Een aanvraag tot verlenging van de geldigheidsduur van een vergunning kan alleen worden ingewilligd als de geldigheidsduur van de oorspronkelijke vergunning onvoldoende is gebleken om de vergunde activiteiten op een verantwoorde wijze te verrichten, en als die activiteiten verricht zijn in overeenstemming met de vergunning en dit decreet en er, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, niet is afgeweken van het winningsplan voor aardwarmte. De verlenging duurt op haar beurt niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, op een verantwoorde wijze te verrichten. Hierbij moet worden aangestipt dat de geldigheidsduur van een opsporingsvergunning voor aardwarmte alleen voor opsporingsactiviteiten kan worden verlengd.

Het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de geldigheidsduur van een vergunning wordt verlengd, kan gepaard gaan met een beperking van het oorspronkelijk vergunde volumegebied tot een deel daarvan. Het is immers denkbaar dat het winnen of opsporen van aardwarmte in een deel van het oorspronkelijke vergunningsgebied niet meer relevant is. Bovendien kan best vermeden worden dat een vergunninghouder in een onnodig groot vergunningsgebied een alleenrecht op het opsporen of winnen van aardwarmte blijft behouden. Hierbij moet er wel steeds over gewaakt worden dat de voorschriften van het ontworpen artikel 63/7, §2, worden nageleefd, dat stelt dat de geldigheidsduur van een winningsvergunning voor aardwarmte niet langer mag zijn dan noodzakelijk is om de aardwarmte volgens de bij de aanvraag verstrekte gegevens op een verantwoorde wijze te winnen.

De derde paragraaf van het ontworpen artikel 63/16 behandelt de voorwaarden en modaliteiten voor een wijziging van het vergunningsgebied van opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte. Een aanvraag tot wijziging van het vergunningsgebied kan alleen worden ingewilligd met inachtneming van de voorschriften, vermeld in het ontworpen artikel 63/7, §3.

Overeenkomstig het ontworpen artikel 63/7, §3, wordt ernaar gestreefd om het vergunningsgebied zodanig af te bakenen dat het hele volumegebied waarbinnen de vergunde activiteiten een merkelijke invloed hebben, binnen het vergunningsgebied valt. Bijvoorbeeld, om te vermijden dat vergunninghouders van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in aangrenzende vergunningsgebieden nadeel van elkaar ondervinden, kan hun vergunningsgebied zo afgebakend worden dat de maximale verwachte afkoeling aan de rand van het vergunningsgebied niet meer dan een bepaalde maximumwaarde bedraagt. Het is echter denkbaar dat de merkelijke invloedssfeer van de vergunde activiteiten groter is dan bij het verlenen van de vergunning werd gedacht. Het is immers niet altijd mogelijk om de daadwerkelijke invloedssfeer van activiteiten in de diepe ondergrond van tevoren volledig correct in te schatten.

Daarom bevat het ontworpen artikel 63/16, §3, voorschriften over wat een vergunninghouder moet doen indien de invloedssfeer van de vergunde activiteiten de grenzen van het vergunningsgebied overschrijdt. De houder van een opsporingsvergunning voor aardwarmte moet er in dat geval voor zorgen dat hij bij het aanvragen van een winningsvergunning voor aardwarmte het aangevraagde vergunningsgebied zo goed mogelijk laat aansluiten bij de invloedssfeer van de geplande winning van aardwarmte. De houder van een winningsvergunning voor aardwarmte moet in dat geval binnen een termijn van dertig dagen melden aan de minister dat de invloedssfeer van de vergunde activiteiten de grenzen van het vergunningsgebied overschrijdt, en bovendien een onderbouwde inschatting van de grootte van de invloedssfeer aan de minister bezorgen. Nadien kan het gebied waarvoor de winningsvergunning voor aardwarmte geldt, in overeenstemming worden gebracht met de voorschriften van artikel 63/7, §3, door het vergunningsgebied zodanig af te bakenen dat het hele volumegebied waarbinnen de vergunde activiteiten een merkelijke invloed hebben, binnen het vergunningsgebied valt. Deze wijziging van het vergunningsgebied kan zowel na een aanvraag van de vergunninghouder als ambtshalve door de Vlaamse Regering.

Voor zover de vergunning door de wijziging van het vergunningsgebied zou gelden voor een volumegebied waarvoor een ander een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte heeft, wordt de wijziging slechts toegestaan indien die ander daarmee instemt en dat gedeelte van zijn gebied opgeeft. Opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte zijn immers exclusief, en de vergunde volumegebieden mogen elkaar dus niet overlappen. Indien de ander niet instemt met de wijziging van het vergunningsgebied, zal de wijziging van het vergunningsgebied afgewezen worden en zal de ene vergunninghouder de omvang van zijn activiteiten inzake de opsporing of de winning van aardwarmte moeten terugschreeven.

Het principe van de wijziging van het vergunningsgebied zal op een pragmatische manier moeten worden toegepast. Alleen wanneer vergunninghouders van aangrenzende vergunningsgebieden elkaar zouden kunnen hinderen door de veroorzaakte invloed, is aanpassing van het vergunningsgebied noodzakelijk. Wanneer een te strikte toepassing van het woord 'invloed' gemaakt wordt, heeft dat praktische consequenties voor het benutten van het potentieel van de Vlaamse ondergrond. Zo bedraagt de theoretische invloedssfeer voor de huidige gasopslag te Loenhout meer dan 190 km (Geostock, 2005 in: MER ondergrondse aardgasopslagplaats Loenhout, 2006), waardoor die zowel de grenzen van Vlaanderen als België overschrijdt. Bij elke concrete vergunningsaanvraag moet rekening gehouden worden met de plaatselijke geologie en met mogelijke interferenties met nabijgelegen andere toepassingen in de diepe ondergrond. Drukverschillen (Δp) aan de grens van het vergunningsgebied als gevolg van de vergunde activiteit hebben een verschillende impact afhankelijk van de vraag welke activiteiten in de nabijgelegen lagen (kunnen) plaatsvinden. Voor nabijgelegen aardwarmteprojecten bijvoorbeeld hoeft een beperkt drukverschil aan de grens van het vergunnings-

gebied geen probleem te vormen, maar dat kan wel zo zijn in het geval van een nabijgelegen ondergrondse opslag van aardgas of koolstofdioxide. De invloed van een project zal worden ingeschat op basis van dynamische modelleringen die de verstoring in druk en temperatuur rond de boorputten inschatten en die de aanvrager in zijn vergunningsaanvraag zal moeten opnemen.

De derde paragraaf van het ontworpen artikel 63/16 bevat ten slotte ook een bepaling over een mogelijke verkleining van het volumegebied waarvoor een winningsvergunning voor aardwarmte geldt. Het besluit van de Vlaamse Regering waarbij het volumegebied waarvoor een winningsvergunning voor aardwarmte geldt, verkleind wordt, kan gepaard gaan met een beperking van de oorspronkelijke geldigheidsduur van de vergunning, op voorwaarde dat de nieuwe geldigheidsduur voldoende is om de winning op een verantwoorde wijze te verrichten. Het is immers denkbaar dat de winningsactiviteiten in een kleiner gebied minder tijd in beslag nemen. Voor opsporingsvergunningen voor aardwarmte is zo'n bepaling niet nodig, aangezien zij in de regel voor een vaste termijn van vijf jaar gelden.

Het ontworpen artikel 63/17 bevat de voorwaarden en modaliteiten inzake een overdracht van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte.

Een vergunning kan pas worden overgedragen na de schriftelijke toestemming van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot overdracht met inachtneming van de vergunningscriteria uit het ontworpen artikel 63/5, tweede lid, en het ontworpen artikel 63/6. Er moet immers onderzocht worden of ook de kandidaat-overnemer aan alle vergunningscriteria voldoet. Deze screening van de kandidaat-overnemer is aangewezen omdat een aantal van de criteria op basis waarvan over een vergunningsaanvraag beslist wordt, specifiek betrekking hebben op de persoon van de kandidaat-vergunninghouder. De vergunningen worden dus minstens gedeeltelijk intuïtu personae verleend.

De figuur van de overdracht kan eveneens worden gebruikt bij veranderingen in de vennootschapsrechtelijke structuur van de vergunninghouder, zoals overnames, splitsingen en fusies.

Indien de Vlaamse Regering instemt met de overdracht van de vergunning, neemt de nieuwe vergunninghouder alle verplichtingen in het kader van dit decreet over van de oude vergunninghouder, met inbegrip van bijvoorbeeld het eventueel stellen van een financiële zekerheid in het kader van het ontworpen artikel 63/15.

Het ontworpen artikel 63/18 omschrijft een limitatief aantal gevallen waarin een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte kan worden ingetrokken door de Vlaamse Regering. Een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte kan daarnaast ook steeds onuitvoerbaar worden doordat de omgevingsvergunning voor het project ingetrokken wordt op basis van aspecten die onder de omgevingsvergunning geregeld worden.

De eerste intrekkinggrond biedt de Vlaamse Regering de mogelijkheid om een vergunning in te trekken indien na verloop van tijd blijkt dat de vergunninghouder ten tijde van het indienen van zijn vergunningsaanvraag onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt.

Ook een wijziging in een vergunningscriterium kan een intrekking van de vergunning rechtvaardigen. Zo kan bijvoorbeeld blijken dat de financiële mogelijkheden van de vergunninghouder er tijdens de geldigheidsduur van de vergunning substantieel op achteruit zijn gegaan, wat het nakomen van zijn verplichtingen in het kader van die vergunning kan hypothekeren. Overeenkomstig het ontworpen artikel 63/11 is een vergunninghouder trouwens verplicht om elke wijziging in een vergunningscriterium onmiddellijk aan de Vlaamse Regering mee te delen.

Het belang van het naleven van de vergunningsvoorwaarden, van het decreet en van het winningsplan voor aardwarmte blijkt uit het feit dat de niet-naleving hiervan aanleiding kan geven tot het intrekken van de vergunning.

Ook wanneer de opsporings- of winningsactiviteiten gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen, kan de Vlaamse Regering overgaan tot de intrekking van de vergunning. Op basis van deze intrekkinggrond kan vermeden worden dat een vergunninghouder, al dan niet moedwillig, nalaat de vergunde activiteiten te verrichten. Aangezien opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte exclusief zijn, moet vermeden worden dat de opsporing of de winning van aardwarmte in een vergund gebied gehypothekeerd wordt doordat de vergunninghouder zelf geen aanstalten (meer) maakt om die aardwarmte op te sporen of te winnen. Misschien zijn anderen daar wel in geïnteresseerd.

Een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte kan ook worden ingetrokken als ze niet langer noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor ze is verleend. Net als de vorige intrekkinggrond kadert deze bepaling voornamelijk in de bezorgdheid om te vermijden dat een vergunninghouder nalaat de vergunde activiteiten te verrichten. Indien zou blijken dat de vergunninghouder elk jaar voornamelijk pro forma enkele activiteiten in het kader van zijn vergunning verricht, louter en alleen om te vermijden dat zijn vergunning ingetrokken zou kunnen worden op basis van een gebrek aan activiteit gedurende twee opeenvolgende jaren, biedt deze bepaling een grond om alsnog tot intrekking over te gaan.

Ten slotte kan de Vlaamse Regering een vergunning ook intrekken als blijkt dat de uitvoering ervan op een ongunstige wijze interfereert met andere voordien vergunde activiteiten in de ondergrond. Men denke hiervoor bijvoorbeeld aan de geologische opslag van koolstofdioxide, de ondergrondse aardgasopslag in het kader van de wet van 18 juli 1975, de ondergrondse berging van radioactief afval of andere geothermische activiteiten. Vanzelfsprekend moet die afweging in de eerste plaats reeds in het stadium van het verlenen van de vergunning gebeuren. Dit neemt niet weg dat de Vlaamse Regering, bij een onverwachte interferentie met een andere voordien vergunde activiteit in de ondergrond, over de mogelijkheid moet beschikken om een vergunning alsnog om die reden in te trekken.

Het feit dat een van de genoemde intrekkinggronden zich voordoet, betekent niet dat de Vlaamse Regering automatisch verwacht wordt de vergunning daadwerkelijk in te trekken. De Vlaamse Regering kan steeds in concreto de opportuniteit van een intrekking beoordelen.

Nadat een vergunning is ingetrokken, blijven in elk geval nog een aantal verplichtingen op de voormalige vergunninghouder rusten, zoals onder meer de algemene (na)zorgplicht, en eventueel ook het stellen van een financiële zekerheid in het kader van het ontworpen artikel 63/15. Ook de algemene schadevergoedingsplicht op grond van het ontworpen artikel 63/25 blijft vanzelfsprekend gelden.

In de tweede paragraaf van het ontworpen artikel 63/18 is de procedure beschreven die de Vlaamse Regering moet volgen als zij het opportuun acht een vergunning daadwerkelijk in te trekken. De vergunninghouder krijgt in elk geval de kans om uitleg te verschaffen, bezwaar aan te tekenen of zijn activiteiten in overeenstemming te brengen met de vergunning, met het decreet en, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, met het winningsplan voor aardwarmte.

Het ontworpen artikel 63/19 omschrijft drie gronden op basis waarvan een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte door de Vlaamse Regering kan

worden geschorst. De schorsing kan zowel het geheel als een deel van de vergunning betreffen.

In tegenstelling tot het ontworpen artikel 63/18, waar de intrekkingen op een limitatieve wijze zijn opgesomd, kan de Vlaamse Regering een vergunning nog op andere gronden schorsen dan deze die vermeld zijn in het ontworpen artikel 63/19, §1. Een schorsing van de vergunning is vanzelfsprekend minder verregaand dan een intrekking ervan, zodat de gronden tot schorsing minder rigide kunnen worden omschreven. Het is bijvoorbeeld niet denkbeeldig dat een schorsing bevolen zou worden als er zich een situatie voordoet die de openbare veiligheid of het milieu op een of andere manier in het gedrang zou brengen. Bovendien is het denkbaar dat niet alle redenen die een schorsing zouden kunnen rechtvaardigen, in vooraf afgelijnde situaties te vatten zijn. Om die redenen wordt gekozen voor een niet-limitatieve lijst van schorsingsgronden.

De drie schorsingsgronden die in het ontworpen artikel 63/19, §1, vermeld worden, werden reeds toegelicht bij het bespreken van de intrekkingen uit het ontworpen artikel 63/18.

Ook hier geldt de overweging dat wanneer een van de hierboven genoemde schorsingsgronden zich voordoet, dit niet betekent dat de Vlaamse Regering automatisch verwacht wordt de vergunning daadwerkelijk te schorsen. De Vlaamse Regering kan steeds in concreto de opportuniteit van een schorsing inschatten.

De tweede paragraaf beschrijft de procedure die de Vlaamse Regering moet volgen als zij een vergunning wil schorsen. De vergunninghouder krijgt in elk geval de kans om uitleg te verschaffen, bezwaar aan te tekenen of zijn activiteiten in overeenstemming te brengen met de vergunning, met het decreet en, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, met het winningsplan voor aardwarmte. De termijn waarbinnen dit kan gebeuren, is omwille van de aard van een schorsingsprocedure wel aanzienlijk korter dan bij een intrekkingprocedure.

Indien de Vlaamse Regering ondanks het eventuele verweer van de vergunninghouder toch beslist de vergunning te schorsen, vermeldt zij in haar besluit tot schorsing de voorwaarden waaraan de vergunninghouder moet voldoen om de schorsing ongedaan te maken. Wanneer de vergunninghouder aan al deze voorwaarden voldaan heeft, neemt de Vlaamse Regering zo spoedig mogelijk een besluit waarbij de schorsing van de vergunning wordt opgeheven.

Het ontworpen artikel 63/20 biedt aan de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte de mogelijkheid om een aanvraag tot afstand van zijn vergunning in te dienen bij de Vlaamse Regering. Deze mogelijkheid voor de vergunninghouder kan als de keerzijde worden beschouwd van de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om een einde aan de vergunning te maken, namelijk de intrekking.

Bij de beoordeling van de aanvraag tot afstand kan de Vlaamse Regering zich eventueel laten leiden door de intrekkingen uit het ontworpen artikel 63/18, §1. Het is immers mogelijk dat er voldaan is aan een van de daar beschreven intrekkingen, maar dat de Vlaamse Regering geen initiatief neemt om de vergunning in te trekken, hoewel dit misschien opportuun zou zijn. Zo kunnen de activiteiten bijvoorbeeld al meer dan twee opeenvolgende jaren stilliggen, kan de vergunning niet langer noodzakelijk zijn voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor zij is verleend, of kan een wijziging in een vergunningscriterium (bijvoorbeeld de financiële mogelijkheden van de vergunninghouder) tot gevolg hebben dat het behoud van de vergunning voor de vergunninghouder niet meer aangewezen is.

De Vlaamse Regering ziet er bij de beoordeling van een aanvraag tot afstand van de vergunning wel steeds op toe dat de naleving van de verplichtingen in hoofde van de (voormalige) vergunninghouder door de afstand niet in het gedrang komt.

Ook hier geldt in elk geval dat ook nadat de afstand van de vergunning door de Vlaamse Regering is aanvaard, er nog een aantal verplichtingen op de voormalige vergunninghouder blijven rusten, zoals de algemene (na)zorgplicht, en eventueel ook het stellen van een financiële zekerheid in het kader van het ontworpen artikel 63/15. Ook de algemene schadevergoedingsplicht op grond van het ontworpen artikel 63/25 blijft vanzelfsprekend gelden.

Via het ontworpen artikel 63/21 wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om via een uitvoeringsbesluit nadere regels te bepalen voor de procedure van een ambtshalve wijziging en voor de procedure om een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning te verkrijgen, en voor de procedure van de intrekking of schorsing van een vergunning.

Het ontworpen artikel 63/22 benadrukt dat besluiten waarbij de Vlaamse Regering instemt met een wijziging, overdracht of afstand van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte, of besluiten waarbij een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte door de Vlaamse Regering ingetrokken of geschorst wordt, geen invloed hebben op de aansprakelijkheid van de houder of laatste houder van die vergunning wat betreft de vergoeding van de schade die is veroorzaakt door de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft of had.

Wat betreft de gebeurtenissen die leiden tot het einde van de vergunning (intrekking of afstand), volgt dit principe ook uit de bewoordingen van het ontworpen artikel 63/25, waar de objectieve of foutloze aansprakelijkheid ook in hoofde van de laatste houder van de vergunning wordt bevestigd. Toch is het nuttig om dit principe ook uitdrukkelijk in de onderafdeling met betrekking tot de wijziging, de overdracht, de intrekking, de schorsing en de afstand van de vergunning te bevestigen.

Van een besluit tot intrekking van de vergunning en van een besluit waarbij de afstand van een vergunning wordt aanvaard, wordt melding gemaakt in het Belgisch Staatsblad. Die besluiten impliceren immers het einde van een vergunning, zodat het betrokken vergunningsgebied in principe weer vrijkomt. Deze ontwikkeling moet bekendgemaakt worden, zodat eventuele andere geïnteresseerden voor dit gebied een aanvraag voor het opsporen of het winnen van aardwarmte kunnen indienen. Eenzelfde redenering kan worden opgebouwd met betrekking tot besluiten tot wijziging van een vergunning, omdat deze onder meer een wijziging van het vergunningsgebied of een wijziging van de geldigheidsduur van de vergunning kunnen impliceren.

Met de bekendmaking kan logischerwijze best gewacht worden tot het besluit tot wijziging of intrekking van de vergunning of het besluit waarbij de afstand van de vergunning aanvaard wordt, onherroepelijk is geworden. Het is immers mogelijk dat dergelijke besluiten bij de Raad van State worden aangevochten.

Artikel 34

Via artikel 34 van het ontwerp van decreet wordt een onderafdeling VI in afdeling I ingevoegd, met daarin een artikel 63/23.

Ook wanneer het opsporen of het winnen van aardwarmte in opdracht van het Vlaamse Gewest gebeurt, uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of van gegevens voor het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid, geldt de vergunningsplicht van het ontworpen

artikel 63/1. De overige bepalingen van afdeling I blijven buiten toepassing, zij het dat de Vlaamse Regering bij het nemen van een besluit omtrent de vergunning van deze activiteiten zoveel mogelijk moet aansluiten bij de bepalingen van deze afdeling, voor zover dit met het bijzondere karakter van de vergunning te verenigen is.

Het bijzondere karakter van deze vergunningen vloeit onder meer voort uit het feit dat de vergunningverlener, de toezichthouder en de opdrachtgever van de opsporing of de winning van aardwarmte één en dezelfde zijn.

Artikel 35

Artikel 35 van het ontwerp van decreet voegt een afdeling II in hoofdstuk III/1 in, met daarin een artikel 63/24 dat artikel 32 van het decreet van 8 mei 2009 van overeenkomstige toepassing verklaart op opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte.

Artikel 32 van het decreet van 8 mei 2009 geeft onder welbepaalde voorwaarden aan de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen de mogelijkheid om binnen het door de vergunning aangegeven gebied op het aardoppervlak gronden te bezetten om alle gebouwen en bovengrondse installaties op te richten en alle werkzaamheden uit te voeren die noodzakelijk zijn voor het verrichten van de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft. Ook houders van opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte krijgen deze mogelijkheid via het ontworpen artikel 63/24.

Net zoals bij de bepalingen inzake het bezetten van gronden in het kader van de andere hoofdstukken uit het decreet Diepe Ondergrond, wordt verwacht dat het ontworpen artikel 63/24 zeer weinig toepassing zal vinden.

Overeenkomstig artikel 4 van het decreet van 8 mei 2009, zoals gewijzigd door dit ontwerp van decreet, moeten de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken gedogen dat een vergunninghouder in de ondergrond aardwarmte opspoot of wint, voor zover die activiteiten plaatsvinden op een diepte van ten minste 500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt. De voorwaarde dat die activiteiten slechts moeten worden geduld voor zover ze plaatsvinden op een diepte van ten minste 500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt, betekent niet dat deze activiteiten geen impact mogen hebben boven die minimumdiepte, bijvoorbeeld doordat de boringen door de hoger gelegen aardlagen gaan.

Om daadwerkelijk aardwarmte te kunnen opsporen of winnen in de diepe ondergrond is de oprichting van bovengrondse installaties (boorinstallaties, leidingen enzovoort) en eventueel gebouwen noodzakelijk. De vergunninghouder moet dus in de mogelijkheid worden gesteld om die bovengrondse installaties en gebouwen op te richten. Artikel 32 van het decreet van 8 mei 2009 geeft hieraan uitvoering door te stellen dat een vergunninghouder onder strikt omliggende voorwaarden hiervoor andermans gronden mag bezetten.

Artikel 32 van het decreet van 8 mei 2009 maakt een fundamenteel onderscheid tussen gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken en andere gronden. Het begrip 'bouwwerken' betreft in de eerste plaats geheel of gedeeltelijk omsloten ruimtes bestemd voor bewoning, werk, bergplaats, opslagruimte of een ander gebruik. Anderzijds kunnen ook inrichtingen hieronder vallen, zelfs uit niet-duurzame materialen, die in de grond zijn gebouwd of aan de grond zijn bevestigd, of op de grond steun vinden ten behoeve van de stabiliteit op voorwaarde dat zij bestemd zijn om ter plaatse te blijven staan, ook al kunnen zij uit elkaar genomen of verplaatst worden.

Wel kan uitdrukkelijk gesteld worden dat de loutere aanwezigheid van een stal, een schuur, een tuinhuisje of een soortgelijke inrichting, onvoldoende is om bijvoorbeeld de omliggende landbouwgronden te kunnen beschouwen als 'gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken'. Dit neemt echter niet weg dat in een dergelijke situatie mogelijk de stal zelf, en een beperkte straal daar rond, gevrijwaard kunnen worden van bezetting.

Artikel 32 van het decreet van 8 mei 2009 stelt dat het bezetten van gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, slechts mogelijk is met de toestemming van alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken.

Het begrip 'rechthebbende' wordt in artikel 2, 31°, van het decreet van 8 mei 2009 gedefinieerd als elke houder van een zakelijk recht of een ander genotsrecht. Hieronder vallen dus niet alleen eigenaars, vruchtgebruikers en andere zakelijk gerechtigden, maar ook bijvoorbeeld huurders en pachters, met dien verstande echter dat pachters zich, zoals hierboven reeds aangestipt, in de regel niet in de situatie zullen bevinden van 'gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken'.

Al deze rechthebbenden afzonderlijk kunnen dus de bezetting door de vergunninghouder van de gronden waarop de bouwwerken zijn opgetrokken, tegenhouden. Het is immers niet de bedoeling dat gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, bezet zouden kunnen worden tegen de wil in van bijvoorbeeld de eigenaars of huurders van woningen of handelspanden.

Als daarentegen alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken hun toestemming geven voor de bezetting van hun gronden, valt te verwachten dat zij hiervoor een vergoeding zullen eisen. Voor het bedrag van die vergoeding kan inspiratie gezocht worden bij de vergoedingsregeling die voorzien is voor gronden waarop geen bouwwerken zijn opgetrokken (artikel 32, §1, in fine, van het decreet van 8 mei 2009). Een expliciete vergoedingsregeling zoals in het regime voor niet-bebouwde gronden is echter niet voorzien, omdat de rechthebbenden ten aanzien van bebouwde gronden steeds de vrijheid moeten hebben om elke vergoeding, en dus hun toestemming, te weigeren.

Het bezetten van andere gronden dan deze waarop bouwwerken zijn opgetrokken, is slechts mogelijk mits het betalen van een jaarlijkse vergoeding aan alle houders van een zakelijk recht ten aanzien van het aardoppervlak. Indien de partijen er niet in slagen om zelf overeenstemming te bereiken over het bedrag van de jaarlijkse vergoeding, kan de meest gerede partij hiervoor een beroep doen op de vrederechter, die op zijn beurt een beroep op deskundigen kan doen.

De vergoeding bedraagt in elk geval ten minste anderhalf keer de opbrengst die de gronden voor de houder van het zakelijk recht zouden hebben opgeleverd indien zij niet bezet waren geweest. Deze relatief hoge minimumprijs moet gezien worden als een compensatie voor het feit dat de zakelijk gerechtigden hun gronden tegen hun wil in bezet zien worden.

De regeling voor pachters verdient een aparte behandeling. Ingevolge een wijziging door het decreet van 8 mei 2009 van artikel 6 van de Pachtwet, kan een lopende pachtovereenkomst op ieder ogenblik beëindigd worden indien de pachtovereenkomst betrekking heeft op gronden die de houder van een in het kader van het decreet Diepe Ondergrond verleende vergunning overeenkomstig artikel 32 van dat decreet mag bezetten. Aan pachters van wie de lopende pachtovereenkomst op basis van dit gewijzigde artikel 6 van de Pachtwet wordt beëindigd, wordt overeenkomstig de artikelen 45 en 46 van de Pachtwet een vergoeding betaald.

Ingevolge de regels in het Burgerlijk Wetboek inzake natrekking bestond het gevaar dat de eigendom van de door toedoen van de vergunninghouder opgetrokken gebouwen en installaties, bij de eigenaar van de bezette grond kwam te liggen. Artikel 32 van het decreet van 8 mei 2009 bepaalt daarom dat de eigendom van die gebouwen en installaties, in afwijking van de regels uit het Burgerlijk Wetboek inzake natrekking, bij de oorspronkelijke eigenaar blijft liggen. Meestal zal dit de vergunninghouder zijn.

Het bezetten van gronden (bebouwd dan wel onbebouwd) door de vergunninghouder is steeds tijdelijk en eindigt in elk geval uiterlijk op het ogenblik dat de vergunning haar gelding verliest. Binnen zes maanden nadat de vergunning haar gelding verloren heeft of nadat de vergunde activiteit stopgezet werd, is de vergunninghouder verplicht om alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties te verwijderen. Overeenkomstig het ontworpen artikel 63/15, tweede lid, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten een financiële zekerheid te stellen om de kosten te dekken die gepaard gaan met een dergelijke verwijdering. Vanzelfsprekend mag een vergunninghouder de bezetting ook beëindigen vooraleer de vergunning haar gelding verloren heeft, en ook voor het verstrijken van de vermelde termijn van zes maanden de gebouwen en installaties verwijderen. Op die manier zal hij ook minder lang de jaarlijkse vergoeding voor de bezetting moeten betalen.

Voor de eigenaar van bezette gronden of de daarop opgerichte bouwwerken biedt artikel 32 van het decreet van 8 mei 2009 nog een bijkomende bescherming. Wanneer de vrederechter van oordeel is dat de gronden of de daarop opgerichte bouwwerken na het beëindigen van de opsporings- of winningsactiviteiten niet meer geschikt zijn of zullen zijn voor het gebruik dat er voor de bezetting aan gegeven werd, kan de eigenaar van die gronden of bouwwerken eisen dat deze worden aangekocht door de vergunninghouder. De eigenaar kan zowel voor, tijdens als na de bezetting een dergelijke beoordeling van de vrederechter vragen. Ook wanneer de vrederechter nog tijdens de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft, van oordeel is dat de duur van de bezetting de eigenaar op een onevenredige wijze berooft van het ongestoord recht op zijn eigendom, kan de eigenaar van die gronden of bouwwerken eisen dat deze worden aangekocht door de vergunninghouder.

Indien de vrederechter oordeelt dat aan de hierboven beschreven voorwaarden voldaan is, krijgen de eigenaar en de vergunninghouder de mogelijkheid om in onderling overleg tot een overeenstemming over de verkoopprijs te komen. Bij gebrek aan overeenstemming hierover wordt de verkoopprijs op verzoek van de meest gereede partij door de vrederechter bepaald, die hiervoor zo nodig een beroep op deskundigen kan doen.

De verkoopprijs bedraagt in elk geval ten minste anderhalf keer de waarde die de gronden of de bouwwerken hadden vooraleer zij werden bezet. Hierbij moet tevens rekening gehouden worden met de eventuele inflatie of deflatie en een eventuele algemene prijsstijging of -daling van de gronden of soortgelijke bouwwerken in de omgeving tijdens de duur van de bezetting. De vergoedingen die reeds in het kader van artikel 32, §1, van het decreet van 8 mei 2009 aan de eigenaar werden betaald, moeten bij het bepalen van de verkoopprijs in rekening worden gebracht.

Deze bepaling heeft slechts een marginale weerslag op de regeling van de bevoegdheden van de hoven en de rechtbanken, omdat zij aansluit bij vergelijkbare bevoegdheden die de vrederechter reeds uitoefent. Bovendien leent die aangelegenheid zich ook tot een gedifferentieerde regeling. Aldus is voldaan aan de toepassingsvereisten van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Artikel 36

Artikel 36 van het ontwerp van decreet voegt een afdeling III in het hoofdstuk III/1 in, met daarin een artikel 63/25.

Het ontworpen artikel 63/25 stelt een objectief (dus foutloos) aansprakelijkheidsregime in. De houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte is van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

Het ontworpen artikel 63/10 stelt een algemene zorgplicht in, op grond waarvan de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte steeds alle maatregelen moet nemen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat de activiteiten waarop de vergunning slaat, milieuverstoring of schade door bodembeweging veroorzaken, of de openbare veiligheid schaden. De houder van een winningsvergunning voor aardwarmte moet zich bovendien aan een winningsplan voor aardwarmte houden (het ontworpen artikel 63/12), waarin onder meer aandacht zal worden besteed aan maatregelen om bodembeweging, en de daaruit voortvloeiende schade, te voorkomen of te beperken.

Volstaan deze maatregelen niet om schade veroorzaakt door het opsporen of het winnen van aardwarmte te voorkomen, dan rust er van rechtswege een schadevergoedingsplicht op de houder of laatste houder van de opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte, voor elke schade die veroorzaakt werd door deze activiteiten.

Op grond van artikel 4 van het decreet van 8 mei 2009, zoals gewijzigd door dit ontwerp van decreet, zijn de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken weliswaar verplicht om activiteiten inzake de opsporing en winning van aardwarmte te gedogen, maar dit betekent niet dat zij ook de door die activiteiten veroorzaakte schade voor hun rekening moeten nemen. Evenmin moet de gemeenschap hiervoor opdraaien. Daarom wordt een verregaande schadevergoedingsplicht ingesteld in hoofde van diegene wiens activiteiten aanleiding zijn (geweest) voor het ontstaan van de schade en die normaal gezien economisch profijt heeft gehaald uit deze activiteiten.

Om het risico op insolventie van de schadevergoedingsplichtige zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld ingeval van een faillissement van de vergunninghouder), kan de Vlaamse Regering overeenkomstig het ontworpen artikel 63/15, eerste lid, de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging.

In het door het ontworpen artikel 63/25 ingestelde schadevergoedingsregime zal de benadeelde naast zijn schade ook het oorzakelijk verband moeten aantonen tussen die schade en de opsporings- of winningsactiviteiten van de houder of laatste houder van de vergunning in kwestie. Een fout of schuld in hoofde van die vergunninghouder zal hij daarentegen niet moeten bewijzen. Ook niet-foutief handelen van de vergunninghouder kan schade veroorzaken en bijgevolg een schadevergoedingsplicht opwekken.

Nu door de invoering van een objectieve aansprakelijkheid de (on)rechtmatigheid van de schadeverwekkende activiteiten niet meer relevant is, is het bewijs van het causaal verband het belangrijkste criterium voor het zich al dan niet voordoen van een schadevergoedingsplicht. In dit kader kunnen de metingen die de

vergunninghouder eventueel in het kader van het ontworpen artikel 63/14 moet verrichten, helpen om een causaal verband aan te tonen.

Op grond van artikel 2262bis, §1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek zal in de eerste plaats het ogenblik van het bekend worden van de schade bepalend zijn voor het zich al dan niet (nog) voordoen van aansprakelijkheid. Alle rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid verjaren in de regel immers door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwarende ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon.

Bij ondergrondse activiteiten zoals het opsporen of het winnen van aardwarmte kan het gaan om schade die het gevolg is van een geleidelijk proces (zogenoemde 'sluipende schade'). Indien voor de aansprakelijkheid in de eerste plaats zou worden aangeknoopt bij het ogenblik van het schadeverwekkend feit, zou dat een schadevergoeding voor benadeelden ingeval van opeenvolgende vergunninghouders dikwijls illusoir kunnen maken, omdat het in zulke gevallen veelal moeilijk is te bepalen wat nu precies in de loop van de tijd de schadeverwekkende gebeurtenis is geweest.

Toch moet ook rekening worden gehouden met artikel 2262bis, §1, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, dat rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid in ieder geval doet verjaren door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan.

In elk geval is het de vrederechter die bevoegd is om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag. Artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek wordt in die zin aangepast.

De verwijzing naar artikel 35 van het decreet van 8 mei 2009 heeft betrekking op de situatie waarin het vergunningsgebied (deels) samenvalt met een gebied waarvoor vroeger een concessie, vergunning of andersoortige toestemming in het kader van de oude gecoördineerde Mijnwetten gold. Die concessies, vergunningen en andersoortige toestemmingen zijn ingevolge het decreet van 8 mei 2009 twee jaar na de inwerkingtreding van dat decreet vervallen. Op dezelfde datum werden de oude gecoördineerde Mijnwetten opgeheven. Overeenkomstig artikel 35 van het decreet van 8 mei 2009 blijft de voormalige houder van een vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of, in voorkomend geval, de nv Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedebiet als die de aansprakelijkheid voor mijnschade heeft overgenomen in het kader van het decreet van 19 december 1997, van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteiten waarop de vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming betrekking had.

Deze bepaling heeft slechts een marginale weerslag op de regeling van de bevoegdheden van de hoven en de rechtbanken, omdat zij aansluit bij vergelijkbare bevoegdheden die de vrederechter reeds uitoefent. Bovendien leent die aangelegenheid zich ook tot een gedifferentieerde regeling. Aldus is voldaan aan de toepassingsvereisten van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Artikel 37

Via artikel 37 van het ontwerp van decreet wordt een hoofdstuk III/2 ingevoegd in het decreet van 8 mei 2009, bestaande uit een artikel 63/26, met daarin een rechtsgrond voor een structuurvisie inzake de diepe ondergrond.

De structuurvisie inzake de diepe ondergrond wordt door de Vlaamse Regering opgesteld met het oog op een planmatig en duurzaam beheer van de diepe ondergrond. Zij heeft onder meer tot doel de verschillende mogelijke toepassingen in de diepe ondergrond tegen elkaar te kunnen afwegen, en op basis daarvan beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen. Dit moet onder meer toelaten nadelige interferenties tussen de verschillende mogelijke toepassingen in de diepe ondergrond tot een minimum te beperken.

De structuurvisie inzake de diepe ondergrond heeft geen juridisch bindend karakter. Ze vormt geen rechtsgrond voor het verlenen of weigeren van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen, een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag, een opslagvergunning voor koolstofdioxide, of een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte. Ze beoogt alleen meer duidelijkheid te creëren voor beleidsmakers en potentiële investeerders over de valorisatiemogelijkheden van de diepe ondergrond.

In de tweede paragraaf van het ontworpen artikel 63/26 worden de elementen opgesomd die de structuurvisie inzake de diepe ondergrond ten minste moet omvatten. Zo moet de structuurvisie een overzicht omvatten van de mogelijke toepassingen waarvoor een bepaald gebied op basis van de geologie in aanmerking komt. In dit overzicht worden ook federale bevoegdheden opgenomen, zoals de ondergrondse opslag van aardgas of de ondergrondse berging van radioactief afval. De structuurvisie moet ook een overzicht van de reeds verleende vergunningen voor activiteiten in de diepe ondergrond omvatten, en voor de Vlaamse diepe ondergrond, een overzicht van de mogelijke interferenties tussen de verschillende mogelijke toepassingen, van de toepassingen die combineerbaar zijn in tijd en ruimte en van de toepassingen die andere toepassingen in de toekomst onmogelijk maken. In de structuurvisie moet ook een afwegingssystematiek ontwikkeld worden die het mogelijk maakt om beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen wanneer meerdere toepassingen mogelijk zijn in hetzelfde gebied.

Aan de Vlaamse Regering wordt de bevoegdheid gegeven om nadere regels te bepalen over de procedure tot vaststelling, de actualisering en de inhoud van de structuurvisie inzake de diepe ondergrond.

Artikel 38

Via artikel 38 van het ontwerp van decreet wordt een beperkte wijziging aangebracht in artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967. Deze bepaling werd eerder al gewijzigd via het decreet van 8 mei 2009.

De wijziging die via artikel 38 van het ontwerp van decreet wordt aangebracht, is van wetgevingstechnische aard ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte in het decreet van 8 mei 2009.

Deze bepaling heeft slechts een marginale weerslag op de regeling van de bevoegdheden van de hoven en de rechtbanken, omdat zij aansluit bij vergelijkbare bevoegdheden die de vrederechter reeds uitoefent. Bovendien leent die aangelegenheid zich ook tot een gedifferentieerde regeling. Aldus is voldaan aan de toepassingsvereisten van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Artikel 39

Via artikel 39 van het ontwerp van decreet wordt een beperkte wijziging aangebracht in artikel 6, §3, van de Pachtwet. Deze bepaling werd toegevoegd via het decreet van 8 mei 2009.

De wijziging die via artikel 39 van het ontwerp van decreet wordt aangebracht, is van wetgevingstechnische aard ingevolge de invoeging van het nieuwe hoofdstuk III/1 over het opsporen en het winnen van aardwarmte in het decreet van 8 mei 2009.

Sinds de laatste staatshervorming is de Pachtwet gewestmaterie geworden, zodat het Vlaamse Gewest in elk geval bevoegd is om wijzigingen aan de Pachtwet aan te brengen.

Artikel 40

De Vlaamse Regering krijgt de opdracht de datum vast te stellen waarop het decreet in werking treedt.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Annemie TURTELBOOM

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

VOORONTWERP VAN DECREET
van 10 juli 2015

Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft het invoegen van een hoofdstuk over het opsporen en het winnen van aardwarmte en een hoofdstuk over een structuurvisie inzake de diepe ondergrond

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingsbepalingen

Afdeling 1. Wijzigingen van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond

Art. 2. In artikel 2 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, gewijzigd bij het decreet van 23 december 2010, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° wordt de zinsnede "100 meter onder het aardoppervlak" vervangen door de zinsnede "500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt (Tweede Algemene Waterpassing)";

2° in punt 7° worden de woorden "koolwaterstoffen of" vervangen door de zinsnede "koolwaterstoffen of naar de aanwezigheid van winbare aardwarmte, dan wel";

3° in punt 9° worden na het woord "winningsvergunning" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

4° in punt 30° worden tussen de woorden "van koolwaterstoffen" en het woord "betreft" de woorden "of aardwarmte" ingevoegd;

5° er worden een punt 35° tot en met 41° toegevoegd, die luiden als volgt:
"35° volumegebied: omschreven driedimensionaal gebied in de diepe ondergrond, afgebakend met behulp van x-, y- en z-coördinaten (Lambert BD72-stelsel en Tweede Algemene Waterpassing), grensvlakken van geologische lagen of andere geologische criteria;

36° aardwarmte: in de ondergrond aanwezige warmte die daar langs natuurlijke weg is ontstaan;

37° opsporen van aardwarmte: onderzoek doen naar de aanwezigheid van winbare aardwarmte of naar nadere gegevens daarover, met gebruikmaking van een boorgat;
38° winnen van aardwarmte: het onttrekken van aardwarmte aan de ondergrond met gebruikmaking van een boorgat, in voorkomend geval met inbegrip van het terugvoeren van bij de winning opgepompt water in hetzelfde geothermische reservoir;
39° opsporingsvergunning voor aardwarmte: exclusieve schriftelijke toestemming om winbare aardwarmte op te sporen in de diepe ondergrond en om die aardwarmte overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden te winnen;
40° winningsvergunning voor aardwarmte: exclusieve schriftelijke toestemming om aardwarmte te winnen in de diepe ondergrond;
41° bodembeweging: elke beweging van de aardbodem die geheel of gedeeltelijk toegeschreven kan worden aan activiteiten die onder dit decreet vergund worden, hetzij bodembeweging op lange termijn zoals bodemdaling of bodemstijging, hetzij kortstondige bodembeweging zoals seismiciteit.”.

Art. 3. In artikel 3, tweede lid, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden “een winningsvergunning” en de woorden “worden gewonnen” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd.

Art. 4. In artikel 4, eerste lid, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen de woorden “in de ondergrond koolwaterstoffen” en de woorden “opspoort of wint” worden de woorden “of aardwarmte” ingevoegd;

2° de zinsnede “100 meter onder het aardoppervlak” wordt vervangen door de zinsnede “500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt”.

Art. 5. In artikel 5, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden “Een winningsvergunning” en de woorden “kan alleen” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;

2° in het tweede lid worden na het woord “opsporingsvergunning” telkens de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd.

Art. 6. In artikel 6 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 23 december 2010, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt het woord “gebied” vervangen door het woord “volumegebied”;

2° in paragraaf 1, tweede lid, worden de woorden “geografische gebied” vervangen door het woord “volumegebied”;

3° in paragraaf 2 wordt het woord “gebied” vervangen door het woord “volumegebied”.

Art. 7. In artikel 7 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord “ gebied” wordt telkens vervangen door het woord “volumegebied”;

2° in paragraaf 1, punt 1°, worden na het woord “winingsvergunning” telkens de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;

3° in paragraaf 1, punt 1°, worden na de woorden “blijft de opsporingsvergunning” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;

4° in paragraaf 2, punt 1°, wordt het woord “gebieden” vervangen door het woord “volumegebieden”;

5° in paragraaf 2, punt 2°, wordt tussen de zinsnede "van hoofdstuk III" en de woorden "of een vergunning" de zinsnede ", een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van hoofdstuk III/1, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval" ingevoegd.

Art. 8. In artikel 9 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord "gebied" wordt telkens vervangen door het woord "volumegebied";

2° in het eerste lid, punt 4°, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "gebeurt op" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

3° in het tweede lid, punt 1°, wordt tussen de zinsnede "van hoofdstuk III" en de woorden "of een vergunning" de zinsnede ", een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van hoofdstuk III/1, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval" ingevoegd.

Art. 9. In artikel 10, eerste lid, punt 4°, van hetzelfde decreet wordt het woord "gebied" telkens vervangen door het woord "volumegebied".

Art. 10. In artikel 11 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

"Een vergunning geeft aan voor welk volumegebied ze geldt, en welke verticale projectie op het aardoppervlak daarmee overeenstemt. Het vergunningsgebied en de daarmee overeenstemmende verticale projectie op het aardoppervlak worden zo afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden.";

2° in paragraaf 2, tweede lid, worden de woorden "geldt voor een gebied waarin koolwaterstoffen voorkomen" vervangen door de woorden "voor koolwaterstoffen na de verlening ervan blijkt te gelden voor een volumegebied waarin zich een voorkomen met koolwaterstoffen bevindt";

3° in paragraaf 2, tweede lid, worden de woorden "vergunninghouder voor het aangrenzende gebied" vervangen door de woorden "voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van koolwaterstoffen gerechtigde en, als artikel 63/8, §1, toepassing vindt, met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van aardwarmte gerechtigde";

4° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden "dat de winning" en de woorden "in onderlinge overeenstemming" de woorden "van de koolwaterstoffen" ingevoegd;

5° er wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§3. De Vlaamse Regering kan bijzondere vergunningsvoorwaarden opnemen in opsporings- en winningsvergunningen voor koolwaterstoffen.".

Art. 11. In artikel 12, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden "Een winningsvergunning" en de woorden "geldt eveneens" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

2° in het eerste lid worden tussen de woorden "andere stoffen" en de woorden "die onvermijdelijk" de woorden "en aardwarmte" ingevoegd;

3° tussen het eerste en het tweede lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:
"De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor het winnen van andere stoffen en aardwarmte die onvermijdelijk meekomen met de winning van koolwaterstoffen.";

4° in het bestaande tweede lid, dat het derde lid wordt, worden tussen de woorden "Een winningsvergunning" en de woorden "geeft het" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd.

Art. 12. In artikel 13 van hetzelfde decreet wordt punt 4° vervangen door wat volgt: "4° het planmatige beheer van de koolwaterstofvoorraden en van andere toepassingen in de ondergrond verstoren."

Art. 13. In artikel 15 van hetzelfde decreet wordt het woord "winningsplan" telkens vervangen door de woorden "winningsplan voor koolwaterstoffen".

Art. 14. In artikel 17, eerste lid, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "verricht voor" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd.

Art. 15. In artikel 18 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "verplichten om" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

2° in het derde lid worden de woorden "een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of winningsvergunning" vervangen door de woorden "een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen";

3° tussen het derde en het vierde lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt: "De Vlaamse Regering kan de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen verplichten om vóór het aanleggen van boorgaten een financiële zekerheid te stellen om de kosten te dekken die gepaard gaan met het veilig afsluiten van de aangelegde boorgaten."

Art. 16. In artikel 19 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord "gebied" wordt telkens vervangen door het woord "volumegebied";

2° in paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden "in overeenstemming met de vergunning en er niet substantieel is afgeweken van het winningsplan" vervangen door de zinsnede "in overeenstemming met de vergunning en dit decreet en er, als het een winningsvergunning voor koolwaterstoffen betreft, niet substantieel is afgeweken van het winningsplan voor koolwaterstoffen".

Art. 17. In artikel 21 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, punt 3°, wordt het woord "activiteiten" vervangen door de woorden "opsporings- of winningsactiviteiten";

2° in paragraaf 1, punt 3°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "zijn uitgevoerd" de woorden "of dit decreet" ingevoegd;

3° in paragraaf 1, punt 3°, worden tussen de woorden "het winningsplan" en de woorden "is afgeweken" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

4° in paragraaf 1, punt 4°, wordt het woord "activiteiten" vervangen door de woorden "opsporings- of winningsactiviteiten";

5° in paragraaf 1, punt 5°, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "nagelaten heeft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

6° in paragraaf 1, punt 7°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "interfereert met" de woorden "op een ongunstige wijze" ingevoegd;

7° in paragraaf 1, punt 7°, wordt tussen de woorden "interfereert met andere" en de woorden "vergunde activiteiten", het woord "voordien" ingevoegd;

8° in paragraaf 1, punt 7°, wordt het woord "diepe" opgeheven;

9° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de woorden "met de vergunning" en de zinsnede "en, als" de zinsnede ", met dit decreet" ingevoegd;

10° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en het woord "betreft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

11° aan paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden "voor koolwaterstoffen" toegevoegd.

Art. 18. In artikel 22 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, punt 2°, wordt het woord "activiteiten" vervangen door de woorden "opsporings- of winningsactiviteiten";

2° in paragraaf 1, punt 2°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "zijn uitgevoerd" de woorden "of dit decreet" ingevoegd;

3° aan paragraaf 1, punt 2°, worden de woorden "voor koolwaterstoffen" toegevoegd;

4° in paragraaf 1, punt 3°, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "nagelaten heeft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

5° in paragraaf 1, punt 4°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "interfereert met" de woorden "op een ongunstige wijze" ingevoegd;

6° in paragraaf 1, punt 4°, wordt tussen de woorden "interfereert met andere" en de woorden "vergunde activiteiten", het woord "voordien" ingevoegd;

7° in paragraaf 1, punt 4°, wordt het woord "diepe" opgeheven;

8° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de woorden "met de vergunning" en de zinsnede "en, als" de zinsnede ", met dit decreet" ingevoegd;

9° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en het woord "betreft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

10° aan paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden "voor koolwaterstoffen" toegevoegd.

Art. 19. In artikel 25, tweede lid, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden "een besluit tot" en de woorden "intrekking van" de woorden "wijziging of" ingevoegd.

Art. 20. In artikel 27 van hetzelfde decreet wordt het woord "winingsvergunning" telkens vervangen door de woorden "winingsvergunning voor koolwaterstoffen".

Art. 21. In artikel 33, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden "een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning" vervangen door de woorden "een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen";

2° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 22. In artikel 34, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden "een opsporingsvergunning" en het woord "indienen" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

2° in het tweede lid worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en het woord "indienen" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd.

Art. 23. In artikel 35, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede "artikelen 33 en 62" vervangen door de zinsnede "artikel 33, 62 en 63/25".

Art. 24. In artikel 38, §1/1, ingevoegd bij het decreet van 28 februari 2014, wordt het woord "gebied" telkens vervangen door het woord "volumegebied".

Art. 25. In artikel 41, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord "gebied" wordt telkens vervangen door het woord "volumegebied";

2° in het tweede lid, punt 1°, wordt tussen de zinsnede "van hoofdstuk II" en de woorden "of een vergunning" de zinsnede ", een vergunning in het kader van hoofdstuk III/1, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval" ingevoegd.

Art. 26. In artikel 62, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 februari 2014, wordt het tweede lid opgeheven.

Art. 27. In hetzelfde decreet wordt een hoofdstuk III/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"HOOFDSTUK III/1. Het opsporen en het winnen van aardwarmte".

Art. 28. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 27, een afdeling I ingevoegd, die luidt als volgt:

"Afdeling I. Vergunningen voor het opsporen en het winnen van aardwarmte".

Art. 29. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling I, die bestaat uit artikel 63/1 tot en met 63/4, ingevoegd, die luidt als volgt:

"Onderafdeling I. Aanvraagprocedure

Art. 63/1. §1. Het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond kan alleen met een vergunning van de Vlaamse Regering.

Voor projecten inzake het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond die zijn opgestart voor de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, wordt binnen een termijn van zes maanden na de inwerkingtreding van dit hoofdstuk een vergunningsaanvraag ingediend. Die projecten mogen voortgezet worden zolang de beslissing over de vergunningsaanvraag niet onherroepelijk is geworden, op voorwaarde dat ze voldoen aan alle andere toepasselijke regelgeving en vergunningsplichten.

§2. De resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning voor aardwarmte kunnen door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning voor aardwarmte, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een vergunning te verkrijgen, en de formele en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Art. 63/2. §1. Nadat een aanvraag voor een vergunning is ingediend en volledig bevonden werd, neemt de Vlaamse Regering het initiatief om in het Belgisch Staatsblad een

uitnodiging te publiceren om aanvragen in te dienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde volumegebied.

Die uitnodiging maakt melding van de aard van de vergunning, het volumegebied waarvoor een aanvraag kan worden ingediend, de termijn waarin een aanvraag tot mededinging kan worden ingediend, de toepasselijke regelgeving, en de voorgenomen datum waarop of de termijn waarin over de vergunningsaanvraag beslist zal worden.

§2. Andere belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging in het Belgisch Staatsblad eveneens een aanvraag indienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde volumegebied.

Art. 63/3. §1. In de volgende gevallen wordt de procedure, vermeld in artikel 63/2, niet gevolgd:

1° als de houder van een opsporingsvergunning voor aardwarmte die met gebruikmaking van die vergunning de aanwezigheid van winbare aardwarmte heeft aangetoond, gedurende de geldigheidsduur van die vergunning, voor hetzelfde volumegebied of gedeelten daarvan een aanvraag voor een winningsvergunning voor aardwarmte indient. Als de aanwezigheid van winbare aardwarmte maar in een deel van het vergunde gebied is aangetoond, kan de winningsvergunning voor aardwarmte beperkt worden tot dat deel van het gebied. In afwijking van artikel 63/7, §1, blijft de opsporingsvergunning voor aardwarmte, voor zover ze betrekking heeft op het aangevraagde volumegebied, in elk geval gelden tot wanneer de beslissing over de aanvraag voor de winningsvergunning voor aardwarmte onherroepelijk wordt;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk of een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;

3° als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van aardwarmte;

4° als het een aanvraag betreft overeenkomstig artikel 63/1, §1, tweede lid;

5° als het een aanvraag betreft overeenkomstig artikel 63/16, §3.

§2. De Vlaamse Regering kan in de volgende gevallen beslissen de procedure, vermeld in artikel 63/2, niet te volgen:

1° als er gegronde redenen zijn om de vergunning voor een volumegebied bij voorkeur aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend volumegebied toe te kennen. In dat geval worden de houders van vergunningen voor eventuele andere aangrenzende volumegebieden uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen of hun opmerkingen mee te delen;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een vergunning voor het opsporen of winnen van koolwaterstoffen in het kader van hoofdstuk II, een opslagvergunning voor koolstofdioxide in het kader van hoofdstuk III, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend.

Art. 63/4. De Vlaamse Regering kan ook op eigen initiatief beslissen een uitnodiging tot het indienen van aanvragen voor een vergunning in het Belgisch Staatsblad te publiceren. De voorschriften, vermeld in artikel 63/2, §1, tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging een aanvraag indienen.”.

Art. 30. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling II, die bestaat uit artikel 63/5 en 63/6, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling II. Vergunningscriteria

Art. 63/5. Een vergunning wordt niet verleend in de volgende gevallen:

- 1° als het niet aannemelijk is dat de opsporing of de winning van aardwarmte binnen het volumegebied waarvoor de vergunning zal gelden, op een verantwoorde wijze kan plaatsvinden;
- 2° als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk is verleend;
- 3° als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;
- 4° als de aanvraag slaat op een volumegebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of winning van aardwarmte.

Een vergunning kan onder meer ook geweigerd worden als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen in het kader van hoofdstuk II, een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend.

Art. 63/6. Met behoud van de toepassing van artikel 63/5 worden de vergunningsaanvragen beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- 1° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de nodige technische en financiële middelen voor de activiteiten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, te verwerven;
- 2° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de activiteiten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, te verrichten;
- 3° in voorkomend geval, het eventuele gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheidszin waarvan de aanvrager in het kader van een eerdere vergunning blijkt heeft gegeven;
- 4° in voorkomend geval, de activiteiten die de aanvrager in het verleden verricht heeft in het volumegebied waarop de aanvraag betrekking heeft, of de vroegere vergunningen waarvan de aanvrager houder was in dat volumegebied;
- 5° in voorkomend geval, de eventuele interferentie met andere al vergunde activiteiten in de ondergrond;
- 6° de milieu-impact van de voorgenomen activiteiten;
- 7° het planmatige beheer van aardwarmte en van andere toepassingen in de diepe ondergrond;
- 8° de mate waarin de gewonnen aardwarmte efficiënt en duurzaam zal worden aangewend.

De criteria, vermeld in het eerste lid, kunnen eveneens een grond tot weigering van de vergunning uitmaken.

De Vlaamse Regering kan nadere regels uitwerken voor de criteria, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 31. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling III, die bestaat uit artikel 63/7 en 63/8, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling III. Vergunningsvoorwaarden

Art. 63/7. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 63/16, §2, geldt een opsporingsvergunning voor aardwarmte voor een duur van vijf jaar. Deze termijn wordt geschorst zolang een beroep tot nietigverklaring van de opsporingsvergunning aanhangig is bij de Raad van State.

§2. Een winningsvergunning voor aardwarmte geeft de duur aan waarvoor ze geldt. Met behoud van de toepassing van artikel 63/16, §2, bedraagt de geldigheidsduur van een winningsvergunning voor aardwarmte niet langer dan noodzakelijk is om de aardwarmte volgens de bij de aanvraag verstrekte gegevens op een verantwoorde wijze te winnen.

§3. Een vergunning geeft aan voor welk volumegebied ze geldt, en welke verticale projectie op het aardoppervlak daarmee overeenstemt. Er wordt naar gestreefd om het vergunningsgebied zodanig af te bakenen dat het hele volumegebied waarin de vergunde

activiteiten een merkelijke invloed hebben, binnen het vergunningsgebied valt. Het vergunningsgebied en de daarmee overeenstemmende verticale projectie op het aardoppervlak worden zo afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden, en zijn niet groter dan nodig is voor de efficiënte uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend.

Als een winningsvergunning voor aardwarmte na de verlening ervan blijkt te gelden voor een volumegebied waarin zich een geothermisch reservoir bevindt waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het de grens van het vergunningsgebied overschrijdt, is de vergunninghouder verplicht zijn medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een overeenkomst met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van aardwarmte gerechtigde en, als artikel 12, §1, eerste lid, toepassing vindt, met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van koolwaterstoffen gerechtigde, tenzij de Vlaamse Regering ontheffing verleent van de verplichting om een overeenkomst te sluiten. De overeenkomst strekt ertoe dat de winning van de aardwarmte in onderlinge overeenstemming plaatsvindt, en kan bepalen dat de concrete realisatie van de winning maar door een van hen wordt uitgevoerd. Voor de overeenkomst en alle latere wijzigingen ervan is de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§4. De Vlaamse Regering kan bijzondere vergunningsvoorwaarden opnemen in opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte.

Art. 63/8. §1. Opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte gelden eveneens voor koolwaterstoffen en andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

De Vlaamse Regering kan in een winningsvergunning voor aardwarmte aan de houder ervan de verplichting opleggen om overeenkomstig artikel 27 een vergoeding te betalen voor de koolwaterstoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor het winnen van koolwaterstoffen en andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

§2. Een opsporingsvergunning voor aardwarmte geeft aan binnen welke periode nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, de opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken, vermeld in de vergunning, moeten worden verricht.”.

Art. 32. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling IV, die bestaat uit artikel 63/9 tot en met 63/15, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling IV. Verplichtingen van de vergunninghouders

Art. 63/9. Voor hij boorgaten voor de opsporing of winning van aardwarmte aanlegt, toont de houder van een vergunning aan dat hij over de nodige technische en financiële middelen beschikt om de activiteiten te verrichten waarvoor de vergunning is verleend.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid.

Art. 63/10. De houder of laatste houder van een vergunning neemt alle maatregelen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat de activiteiten waarop de vergunning slaat:

- 1° milieuverstoring veroorzaken;
- 2° schade door bodembeweging veroorzaken;
- 3° de openbare veiligheid schaden;
- 4° het planmatige beheer van aardwarmte en van andere toepassingen in de ondergrond verstoren.

Art. 63/11. De houder van een vergunning deelt elke substantiële wijziging in een vergunningscriterium, vermeld in artikel 63/5 en 63/6, onmiddellijk mee aan de Vlaamse Regering.

Art. 63/12. §1. Aardwarmte wordt gewonnen overeenkomstig een winningsplan voor aardwarmte, waarvoor de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk is.

Het is verboden om aardwarmte te winnen voor men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurd winningsplan voor aardwarmte beschikt, of op een wijze die substantieel afwijkt van het door de Vlaamse Regering goedgekeurde winningsplan voor aardwarmte. Om aardwarmte te winnen in het kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte is geen winningsplan vereist.

Als dat noodzakelijk is voor een efficiënte winning van de aardwarmte, kan het winningsplan voor aardwarmte op initiatief van de vergunninghouder gewijzigd of geactualiseerd worden. Voor het gewijzigde of geactualiseerde winningsplan voor aardwarmte is opnieuw de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de inhoud en de goedkeuringsprocedure van het winningsplan voor aardwarmte.

Art. 63/13. De houder van een vergunning dient jaarlijks een rapport in bij de Vlaamse Regering met een overzicht van de in het voorbije jaar verrichte activiteiten, en een overzicht van de in het eerstvolgende jaar geplande activiteiten. Als er in het voorbije jaar geen activiteiten verricht zijn, of in het eerstvolgende jaar geen activiteiten gepland zijn, is de vergunninghouder niet ontslagen van zijn verplichting om dat in een jaarlijks rapport aan de Vlaamse Regering te melden.

Het jaarlijkse rapport wordt ingediend uiterlijk voor het einde van de derde maand nadat een jaarlijkse periode verstreken is vanaf de datum van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de vergunning verleend is.

Art. 63/14. De Vlaamse Regering kan in de vergunning aan de houder ervan de verplichting opleggen om metingen te verrichten om de kans op bodembeweging ten gevolge van de vergunde activiteiten in te schatten.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de metingen, vermeld in het eerste lid.

Art. 63/15. Met behoud van de toepassing van artikel 63/25 kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het opsporen of het winnen van aardwarmte.

Als toepassing gemaakt wordt van artikel 63/24, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de kosten die gepaard gaan met de verwijdering, overeenkomstig artikel 63/24 in samenhang met artikel 32, §3, van alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties.

De Vlaamse Regering kan de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om vóór het aanleggen van boorgaten een financiële zekerheid te stellen om de kosten te dekken die gepaard gaan met het veilig afsluiten van de aangelegde boorgaten.

De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag en de termijn waarvoor en het tijdstip en de wijze waarop een financiële zekerheid gesteld moet worden.”.

Art. 33. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling V, die bestaat uit artikel 63/16 tot en met 63/22, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling V. Wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van de vergunning

Art. 63/16. §1. Een vergunning kan op verzoek van de houder of ambtshalve door de Vlaamse Regering gewijzigd worden.

Een vergunning kan niet in die mate worden gewijzigd dat ze voor een andere activiteit geldt.

§2. Een aanvraag tot verlenging van de geldigheidsduur van een vergunning kan alleen worden ingewilligd als de geldigheidsduur van de oorspronkelijke vergunning onvoldoende is gebleken om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een verantwoorde wijze te verrichten, en als die activiteiten verricht zijn in overeenstemming met de vergunning en dit decreet en er, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, niet substantieel is afgeweken van het winningsplan voor aardwarmte. De verlenging duurt op haar beurt niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, op een verantwoorde wijze te verrichten.

In het besluit van de Vlaamse Regering waarin de geldigheidsduur van de vergunning wordt verlengd, kan een beperking worden opgenomen van het oorspronkelijk vergunde volumegebied tot een deel daarvan. Artikel 63/7, §2, is van overeenkomstige toepassing.

De geldigheidsduur van een opsporingsvergunning voor aardwarmte kan alleen voor opsporingsactiviteiten worden verlengd.

§3. Een aanvraag tot wijziging van het volumegebied waarvoor een vergunning geldt, kan alleen worden ingewilligd met inachtneming van de voorschriften, vermeld in artikel 63/7, §3.

Als de invloedssfeer van de activiteiten waarvoor een opsporingsvergunning voor aardwarmte geldt, de grenzen van het vergunningsgebied merkelijk overschrijdt, zorgt de vergunninghouder er bij het aanvragen van een winningsvergunning voor aardwarmte voor dat het aangevraagde volumegebied zo goed mogelijk aansluit bij de invloedssfeer van de geplande winning van aardwarmte.

Als de houder van een winningsvergunning voor aardwarmte vaststelt dat de invloedssfeer van de winning van aardwarmte de grenzen van het vergunningsgebied merkelijk overschrijdt, meldt hij dat binnen een termijn van dertig dagen aan de minister, en bezorgt hij de minister een onderbouwde inschatting van de grootte van de invloedssfeer.

Voor zover de vergunning door de wijziging van het vergunningsgebied zou gelden voor een volumegebied waarvoor een ander een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte heeft, wordt de wijziging alleen toegestaan als die ander daarmee instemt en dat gedeelte van zijn gebied opgeeft.

Het besluit van de Vlaamse Regering waarbij het volumegebied waarvoor een winningsvergunning voor aardwarmte geldt, verkleind wordt, kan gepaard gaan met een beperking van de oorspronkelijke geldigheidsduur van de vergunning, op voorwaarde dat de nieuwe geldigheidsduur voldoende is om de winning op een verantwoorde wijze te verrichten.

Art. 63/17. Een vergunning kan pas worden overgedragen, inclusief het overdragen dat volgt uit wijzigingen in de vennootschapsstructuur, na de schriftelijke toestemming van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot overdracht met inachtneming van de criteria, vermeld in artikel 63/5, tweede lid, en in artikel 63/6.

Als de Vlaamse Regering instemt met de overdracht, neemt de nieuwe vergunninghouder alle verplichtingen in het kader van dit decreet over van de oude vergunninghouder.

Art. 63/18. §1. Een vergunning kan alleen in de volgende gevallen door de Vlaamse Regering worden ingetrokken:

- 1° als de bij de aanvraag verstrekte gegevens in die mate onjuist of onvolledig blijken te zijn dat de Vlaamse Regering op basis van de juiste of volledige gegevens tot een ander besluit gekomen zou zijn bij de beoordeling van de aanvraag;
- 2° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;
- 3° als de opsporings- of winningsactiviteiten niet overeenkomstig de vergunning of dit decreet zijn uitgevoerd of als substantieel van het winningsplan voor aardwarmte is afgeweken;
- 4° als de opsporings- of winningsactiviteiten gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen;
- 5° als de vergunning niet langer noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor ze is verleend;
- 6° als de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere voordien vergunde activiteiten in de ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot intrekking van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande intrekking en de vermelding van een termijn van ten minste negentig dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning, met dit decreet en, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, met het winningsplan voor aardwarmte.

Binnen een termijn van negentig dagen na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet intrekken van de vergunning.

Art. 63/19. §1. De Vlaamse Regering kan een vergunning onder meer in de volgende gevallen geheel of gedeeltelijk schorsen:

- 1° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;
- 2° als de opsporings- of winningsactiviteiten niet overeenkomstig de vergunning of dit decreet zijn uitgevoerd of als substantieel is afgeweken van het winningsplan voor aardwarmte;
- 3° als de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere voordien vergunde activiteiten in de ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot een gehele of gedeeltelijke schorsing van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande schorsing en de vermelding van een termijn van ten minste vijf dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning, met dit decreet en, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, met het winningsplan voor aardwarmte.

Zo spoedig mogelijk na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet schorsen van de vergunning. Een besluit tot volledige of gedeeltelijke schorsing van de vergunning vermeldt de voorwaarden waaraan de vergunninghouder moet voldoen om de schorsing ongedaan te maken.

§3. Als de vergunninghouder heeft voldaan aan alle voorwaarden om de schorsing ongedaan te maken, neemt de Vlaamse Regering een besluit waarbij de schorsing van de vergunning wordt opgeheven.

Art. 63/20. De Vlaamse Regering beoordeelt een aanvraag tot afstand van een vergunning.

Art. 63/21. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de procedure van een ambtshalve wijziging en voor de procedure om een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning te verkrijgen, en voor de procedure van de intrekking of schorsing van een vergunning.

Art. 63/22. Geen van de besluiten, vermeld in deze onderafdeling, heeft invloed op de aansprakelijkheid van de houder of laatste houder van de vergunning voor de vergoeding van de schade die is veroorzaakt door de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft of had.

Van een besluit tot wijziging of intrekking van de vergunning en van een besluit waarbij de afstand van een vergunning wordt goedgekeurd, wordt melding gemaakt in het Belgisch Staatsblad.”.

Art. 34. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling VI, die bestaat uit artikel 63/23, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling VI. Bijzondere bepalingen

Art. 63/23. Afdeling I, met uitzondering van artikel 63/1, is niet van toepassing op het opsporen of het winnen van aardwarmte in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of van gegevens voor het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

Bij het nemen van een besluit over een vergunning sluit de Vlaamse Regering zo veel mogelijk aan bij de bepalingen van afdeling I, voor zover dat met het bijzondere karakter van de vergunning te verenigen is.”.

Art. 35. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 27, een afdeling II, die bestaat uit artikel 63/24, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling II. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Art. 63/24. Voor een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte is artikel 32 van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 36. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 27, een afdeling III, die bestaat uit artikel 63/25, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling III. De vergoeding van schade

Art. 63/25. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 35 is de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

§2. De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag.”.

Art. 37. In hetzelfde decreet wordt een hoofdstuk III/2, dat bestaat uit artikel 63/26, ingevoegd, dat luidt als volgt:

“HOOFDSTUK III/2. Structuurvisie inzake de diepe ondergrond

Art. 63/26. §1. De Vlaamse Regering stelt een structuurvisie inzake de diepe ondergrond op met het oog op een planmatig en duurzaam beheer van de diepe ondergrond.

De structuurvisie inzake de diepe ondergrond heeft de volgende nadere doelstellingen:

- 1° een beleidskader bieden waarmee de verschillende mogelijke toepassingen in de diepe ondergrond tegen elkaar kunnen worden afgewogen;
- 2° een beleidskader bieden waarmee voor een bepaald volumegebied in de diepe ondergrond een keuze kan worden gemaakt tussen de verschillende mogelijke toepassingen.

De structuurvisie inzake de diepe ondergrond heeft geen juridisch bindend karakter. Ze beoogt alleen meer duidelijkheid te creëren voor beleidsmakers en potentiële investeerders over de valorisatiemogelijkheden van de diepe ondergrond.

§2. De structuurvisie inzake de diepe ondergrond omvat ten minste de volgende elementen:

1° een overzicht van de hieronder vermelde toepassingen waarvoor een bepaald gebied op basis van de geologie in aanmerking komt:

- a) het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen;
- b) de geologische opslag van koolstofdioxide;
- c) het opsporen en het winnen van aardwarmte;
- d) het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van aardgas;
- e) het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten voor de ondergrondse berging van radioactief afval;
- f) eventuele andere toepassingen;

2° een overzicht van de reeds verleende vergunningen voor activiteiten in de diepe ondergrond;

3° een overzicht van de mogelijke interferenties tussen de verschillende mogelijke toepassingen in een bepaald gebied, van de toepassingen die er combineerbaar zijn in tijd en ruimte en van de toepassingen die er andere toepassingen in de toekomst onmogelijk maken;

4° een afwegingssystematiek die het mogelijk maakt om beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen als verschillende toepassingen mogelijk zijn in hetzelfde gebied.

§3. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over de procedure tot vaststelling, de actualisering en de inhoud van de structuurvisie inzake de diepe ondergrond.”.

Afdeling 2. Wijziging aan het Gerechtelijk Wetboek

Art. 38. In artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, gewijzigd bij het decreet van 8 mei 2009, wordt na de woorden “door het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen” de zinsnede “, door het opsporen of het winnen van aardwarmte” ingevoegd.

Afdeling 3. Wijziging van de Pachtwet

Art. 39. In artikel 6, §3, van Boek III, titel VIII, hoofdstuk II, afdeling III, van het Burgerlijk Wetboek, toegevoegd bij het decreet van 8 mei 2009, worden de woorden “de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide overeenkomstig artikelen 32 of 61 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond” vervangen door de woorden “de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide of de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van aardwarmte overeenkomstig artikel 32, 61 of 63/24 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond”.

Hoofdstuk 3. Slotbepaling

Art. 40. Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Annemie Turtelboom

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

GEZAMENLIJK ADVIES VAN DE
SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN EN VAN DE
MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

Diepe aardwarmte

Brussel, 7 september 2015

Diepe aardwarmte

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft het invoegen van een hoofdstuk over het opsporen en het winnen van aardwarmte en een hoofdstuk over een structuurvisie inzake de diepe ondergrond

Adviesvrager: Joke Schauvliege - Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Ontvangst adviesvraag: 27 juli 2015

Adviestermijn: 15 september 2015

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)

Goedkeuring raad: 7 september 2015

Het advies kwam tot stand in samenwerking met MINARAAD
die het goedgekeurde(n) op 3 september 2015

Mevrouw Joke SCHAUVLIEGE
Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw
Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20 bus 1
1000 BRUSSEL

contactpersoon

Mohamed Al Marchohi
mamarchohi@serv.be

ons kenmerk

SERV_Minaraad_20150907_diepe_aardwarmte_ADV

Brussel

7 september 2015

Advies voorontwerp van decreet diepe ondergrond en aardwarmte

Mevrouw de minister

Op 27 juli 2015 vroeg u de SERV en de Minaraad om advies over bovenvermeld voorontwerp van decreet. Hierbij vindt u het advies.

Daarin verwelkomen de raden de recente initiatieven van de Vlaamse overheid ter bevordering van groene warmte waaronder het kader dat geschapen wordt voor diepe aardwarmte via het voorliggend ontwerpdecreet en de maatregelen die getroffen worden om onnodige hindernissen voor de exploitatie ervan te vermijden. Toch blijft volgens de raden een brede beleidsvisie noodzakelijk. Deze brede visie heeft zowel betrekking op de groene warmte, de diepe aardwarmte als op het gebruik en beheer van de diepe ondergrond. Verder formuleren de raden ook een aantal aandachtspunten inzake diepe aardwarmte m.b.t. het draagvlak, het effect op de omgeving, het energie-rendement en de rendabiliteit.

Daarnaast bevat het advies enkele vragen en bemerkingen bij de concrete voorgestelde wijzigingen in het ontwerpdecreet inzake de vergoedingen, de financiële garanties en potentiële administratieve vereenvoudigingen.

Hoogachtend

Caroline Copers
Voorzitter SERV

Iris Penninckx
Voorzitter Minaraad

Bijlage(n):

Kopie:

Inhoud

Advies	81
1 Inleiding.....	81
2 Groene warmte noodzakelijk voor energiemix	82
3 Nood aan visie gebruik en beheer ondergrond	84
4 Algemene aandachtspunten diepe aardwarmte	84
5 Bemerkingen bij de concrete wijzigingen	87
Bijlage	89

Advies

1 Inleiding

De SERV en Minaraad werden op 27 juli 2015 om advies gevraagd over een voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond. De adviestertermijn bedroeg 30 dagen. Er werd uitstel gevraagd en bekomen tot 15 september 2015.

Het Vlaams Parlement keurde op 23 april 2014 een resolutie goed om de ontwikkeling van diepe aardwarmte of geothermie te bevorderen. In die resolutie wordt onder andere een aangepast regelgevend kader voor diepe geothermie in Vlaanderen gevraagd. Hiervoor dient het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond aangepast te worden om een vergunningensysteem voor het opsporen en winnen van aardwarmte en het opstellen van een ruimtelijke ordening voor de diepe ondergrond te regelen. Voor dit laatste wordt een 'structuurvisie ondergrond' opgesteld waarin de Vlaamse Regering keuzes maakt en prioriteiten stelt voor de verschillende valorisatie- en toepassingsmogelijkheden in de diepe ondergrond. De grens tussen ondiepe en diepe aardwarmte toepassingen wordt vastgelegd op 500 meter (voorheen 100 meter) onder het TAW¹-referentiepunt.

Het voorliggende ontwerpdecreet creëert een vergunningenstelsel voor het opsporen en winnen van aardwarmte. Dit wordt afgestemd op het bestaande vergunningenstelsel voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, voor het opsporen van potentiële opslagcomplexen voor CO₂ en de geologische opslag van CO₂. Dit vergunningenstelsel is gebaseerd op het exclusiviteitsprincipe van vergunde volumes: de vergunninghouder mag in zijn volumegebied² diepe aardwarmte opsporen en winnen.

In essentie wordt een nieuw hoofdstuk toegevoegd over het opsporen en winnen van aardwarmte aan het decreet van 8 mei 2009. Wat het opsporen betreft zijn bepaalde toelatingen noodzakelijk alvorens men kan starten met de boringen: een opsporingsvergunning (geldig voor 5 jaar) en een omgevingsvergunning. Wat het winnen van aardwarmte betreft is eveneens een dubbele vergunning vereist: een winningsvergunning (geldigheidsduur gevalsafhankelijk³) en een omgevingsvergunning.

Voor aardwarmte zijn, in tegenstelling tot het winnen van koolwaterstoffen, de houders van een winningsvergunning geen vergoedingen verschuldigd aan het Vlaamse Gewest voor de aardwarmte die ze winnen. Hiermee tracht men onnodige hindernissen voor de exploitatie van deze duurzame energiebron te vermijden.

Naast het voorliggende voorontwerp van decreet is er ook een conceptnota 'diepe aardwarmte' die door de Vlaamse regering werd goedgekeurd op 17 juli 2015 en waarin de Vlaamse Regering haar beleid inzake diepe aardwarmte heeft uiteengezet. Hierover werden de raden niet om advies gevraagd.

¹ Tweede Algemene Waterpassing

² Het volume is in de dieptedimensie begrensd, de ganse verticale kolom vanaf een bepaalde diepte wordt niet meer vergund.

³ Verwacht wordt dat de gemiddelde geldigheidsduur van een winningsvergunning voor aardwarmte 30 tot 40 jaar zal bedragen. (zie Memorie van Toelichting p.8)

2 Groene warmte noodzakelijk voor energiemix

Een van de groene energiebronnen is de omgevingsenergie uit de diepe en warme ondergrond. Hierbij wordt de energie onttrokken aan de aardkorst in de vorm van warm water door deze op te pompen en de energie over te dragen d.m.v. een warmtewisselaar waarna het afgekoelde water terug in de ondergrond vloeit. Deze bron van energie wordt **aardwarmte** of **geothermie** genoemd. Het is niet noodzakelijk dat warm water wordt opgepompt uit de ondergrond. Het kan ook zijn dat water in ondergrondse (niet watervoerende) lagen wordt ingepompt en later weer (verhit) wordt onttrokken of dat via een gesloten systeem een warmtedragend medium circuleert.⁴ Diepe aardwarmte is zowel een bron voor warmte als elektriciteit maar voor de productie van deze laatste zijn hogere temperaturen (orde van 140°C) en dus diepere reservoirs vereist. Bovendien is het elektrisch rendement zeer laag⁵ waardoor de toepassingen van aardwarmte vooral liggen bij **warmteproductie**.

De **voordelen** van deze energiebron zijn uitgesproken, met name: het hernieuwbaar karakter, de quasi nul broeikasgasemissies, de weersafhankelijkheid, de lokale en continue beschikbaarheid (hoge basislastcapaciteit), het grote potentieel⁶, de onafhankelijkheid van brandstofprijzen, het beperkte bovengrondse ruimtebeslag en de variabele inzetbaarheid⁷. Bovendien is het een van de weinige toepassingen van groene warmte die efficiënt kan bijdragen tot de invulling van de grote **warmtevraag** dat **55%** uitmaakt van het bruto energieverbruik, hoewel bepaalde toepassingen veel hogere temperaturen vereisen dan deze beschikbaar via de ondergrond. Met het oog op het behalen van de HE-doelstellingen zijn er bovendien indicaties dat ondersteuning van groene warmte kostenefficiënt kan⁸ zijn. Het is dus positief dat de Vlaamse Regering een kader uitwerkt voor het stimuleren van de ontwikkeling van aardwarmte.

De **minpunten** van geothermie zijn dat de bron (lokaal) niet-onuitputbaar is in de tijd en de mogelijke nadelige effecten op de omgeving (vooral bij Enhanced geothermal systems). (cf. infra) De controleerbare inzetbaarheid dient bovendien ook afgewogen te worden tegen het vereiste hoge dekkingspercentage om dergelijke projecten economisch vatbaar te houden (cf. infra).

⁴ In het eerste geval spreekt men van een "hot-dry-rock-systeem"/"Enhanced geothermal system (EGS)" en in het tweede geval van een "diepe-aardwarmte-sonde".

⁵ Aardwarmte kan ook gebruikt worden voor de productie van elektriciteit maar het rendement is zeer laag. Zo zou men in Duitsland boordieptes van 3 tot 5 km hanteren om warmte tegen een temperatuur van 120 tot 160°C op te pompen wat een elektrisch rendement van 10% oplevert. Men kan dit echter wel combineren met het gebruik van de restwarmte zodat het totale rendement aanzienlijk stijgt.

⁶ Volgens het VITO-rapport in het kader van het Europese GEO.POWER-onderzoek zou Vlaanderen over een nuttig beschikbaar potentieel van 30 tot 40 PJ aan elektriciteit en 11 EJ aan warmte beschikken. Ter vergelijking: de totale primaire energievraag (TPES) van Vlaanderen in 2011 bedroeg ongeveer 2 EJ (=2000 PJ). (MIRA, 2013)

⁷ Zo zou het terugregelen van de pomp tot ongeveer 30% van de vollastcapaciteit bij de meeste pompen mogelijk zijn. (Stichting Platform Geothermie, 2012. Handboek geothermie in de gebouwde omgeving)

⁸ Inzake diepe aardwarmte hangt de kostenefficiëntie sterk af van de diepte van de ondergrond, de aanwezigheid van een warmtevraag, etc.

Stappen in de goede richting maar brede beleidsvisie blijft nodig

Zoals reeds in eerdere adviezen gesteld (zie bijlage), benadrukken de raden de **nood aan een beleid** dat de ontwikkeling van groene warmte faciliteert. De raden **verwelkomen** dan ook de recente initiatieven van de Vlaamse overheid:

- de uitbreiding van het **call-systeem voor groene warmte** teneinde ook diepe geothermie-toepassingen te omvatten⁹;
- het vooropgestelde **kader voor diepe aardwarmte** (cf. voorliggende ontwerpdecreet) en maatregelen om onnodige hindernissen voor de exploitatie ervan te vermijden (cf. infra);
- het voornemen om een **'structuurvisie ondergrond'** op te stellen. De structuurvisie moet tenminste vier verplichte elementen bevatten:
 - een overzicht van de mogelijke toepassingen waarvoor een gebied in aanmerking komt,
 - een overzicht van de reeds verleende vergunningen voor activiteiten in de diepe ondergrond,
 - een overzicht van de mogelijke interferenties tussen de verschillende mogelijke toepassingen in een bepaald gebied,
 - een afwegingssystematiek om beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen als er verschillende toepassingen mogelijk zijn in een bepaald gebied;
- het opnemen van de eerste boringen van diepe geothermieprojecten onder de categorie **strategische ecologiesteun** (STRES) met label 'hoogste ecolasse'¹⁰.
- het **opmaken van een warmtekaart** voor Vlaanderen (verwacht eind 2015) waarbij ook een globale kosten-batenanalyse wordt opgemaakt. Per zone worden de kosten en baten van warmtenetten berekend rekening houdend met de lokale vraag en aanbod van warmte.¹¹
- het oprichten van een **beleidsplatform 'warmtenetten'** waaruit de beleidsvisie voor een reguleringskader van warmtenetten (tevens eind 2015 verwacht) zou moeten vloeien.
- het aanpassen van de **EPB-regelgeving** zodat een kader wordt voorzien voor warmtenetprojecten voor de berekening van de E-peil.

Hoewel deze initiatieven stappen zijn in de goede richting, blijven de raden toch pleiten voor de noodzaak van het uitwerken van een **brede beleidsvisie** inzake groene warmte. Er moet worden bekeken welke technologieën er zijn, wat hun economisch potentieel en hun leercurve is, welke voor- en nadelen ze hebben op het vlak van duurzaamheid, leveringszekerheid en

⁹ Enkel voor de warmtecentrale, het warmtenet en een ORC, niet voor boringen. Voor het advies van de raden, zie: http://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_Minaraad_20150528_geothermie_ADV.pdf

¹⁰ Zie conceptnota betreffende diepe aardwarmte. (VR 2015 1007 DOC.0751/1) Het subsidiepercentage bedraagt 40% voor KMO's en 30% voor grote ondernemingen. Dit subsidiepercentage wordt vermenigvuldigd met de meerkost van de 'ecologische installatie ten opzichte van een standaard referentie-installatie. De toepassing van STRES-steun op diepegeothermieprojecten is echter wel beperkt tot de proefboring (eerste doublet).

¹¹ Nota aan de Vlaamse Regering inzake het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het energiebesluit voor wat betreft de steunregeling voor nuttige groene warmte, de injectie van biomethaan, restwarmte en diepe geothermie. (VR 2015 1007 DOC.0749/1)

systeemkosten, Verder gaat het o.a. om de vraag welke concrete bijdrage men verwacht van groene warmte aan de HE- en klimaatdoelstellingen, welke steun daarvoor nu en in de toekomst nodig is (cf. leercurve), hoe de steun best wordt gefinancierd (cf. financieringsdiscussie) en wat het effect is op de competitiviteit en bevoorradingszekerheid.

De raden begrijpen dat men – om op korte termijn vooruitgang te boeken – in het huidig beleids- en budgettaire context gekozen heeft voor investeringssteun. Het is verder terecht dat er een afstemming bestaat tussen de strategische ecologiesteun (voor boringen) en het callsysteem groene warmte (warmtecentrale, warmtenet en ORC). Wel vragen de raden een nadere onderbouwing en evaluatie van de ondersteuningssystemen (O&O, investeringssteun, exploitatiesteun, etc.) om te komen tot het optimale ondersteuningsmechanisme. Hierbij dient onder andere rekening gehouden te worden met het principe dat niet meer steun dan nodig wordt verleend en dat alle projecten gelijk worden behandeld (zo zou een groot project niet het volledig beschikbare budget mogen consumeren).

3 Nood aan visie gebruik en beheer ondergrond

De raden vroegen in eerdere adviezen (zie bijlage) naar een overkoepelend plan als kader voor een duurzaam beleid inzake gebruik en beheer van de ondergrond. Steeds meer toepassingen maken aanspraak op de ondergrond. Kiezen voor een van deze kan een **opportuniteitskost** hebben (aangezien dit andere toepassingen mogelijk uitsluit). De Vlaamse Regering moet nadenken op welke manier de ondergrond best wordt gebruikt en beheerd. De structuurvisie is een stap in de goede richting. Hierbij is het van belang om de nodige consultatie te voorzien bij de opmaak van de structuurvisie. Ook dient bij de opmaak van de structuurvisie de bevoegdheidsverdeling (bijv. opslag aardgas federale bevoegdheid) voldoende in rekening gebracht te worden en is - variërend van onderwerp tot onderwerp - overleg aangewezen met de relevante overheden. Verder menen de raden dat ook voldoende aandacht moet gaan naar bovengrondse (naast de ondergrondse) toepassingen om een goede afstemming te verkrijgen.

Eerst de visie, dan de vergunningen

Voorliggend ontwerpdecreet creëert nogmaals een nieuw vergunningensysteem. Zij het dat nu ook een rechtsgrond wordt gecreëerd voor het ontwikkelen van een **structuurvisie**. Logischer was geweest om eerst een structuurvisie uit te werken en deze dan zorgvuldig te vertalen bij de technische uitwerking en concrete toepassing van het vergunningenstelsel. Zonder visie zijn er extra kosten en uitvoeringsproblemen bij de vergunningverlening en is er meer kans op conflicten tussen toepassingen. Zeker zou een **overkoepelende visie** inzake het gebruik van de ondergrond er moeten zijn vooraleer men vergunningen gaat verlenen.

4 Algemene aandachtspunten diepe aardwarmte

De raden formuleerden reeds in eerdere adviezen aandachtspunten met betrekking tot de ontwikkeling van deze energietoepassing. Een **ruimere beleidsvisie** waarin de voor- en nadelen, de barrières en de uitdagingen worden opgenomen lijkt daarom aangewezen. Hierbij is een goede afstemming tussen beleidsdomeinen (energie, omgeving, economie, etc.) en beleidsniveaus (opslag aardgas en berging radioactief afval zijn bijv. federale bevoegdheden) en een integratie van beleidsinstrumenten (warmtekaart, structuurvisie, beleidsplatform

warmtenetten, etc.) nodig. De **conceptnota** diepe aardwarmte vormt daartoe een **goede aanzet**.

Verder geven de raden in het kader van de opmaak van de structuurvisie ondergrond alvast volgende aandachtspunten inzake diepe aardwarmte mee:

- Inzake het *draagvlak* voor diepe aardwarmte:
 - Net zoals gesteld in de resolutie van het Vlaams Parlement betreffende het ontwikkelen en bevorderen van diepe geothermie kan transparantie voor en participatie van omwonenden en lokale overheden een gunstig effect hebben op het **draagvlak** voor de ontwikkeling van aardwarmte als energiebron..
 - Bovendien menen de raden dat er moet nagedacht worden over het beheer van de “**commons**” (in dit geval publieke goederen die dienst doen als energiebron) aangezien via de diepe aardwarmte een “nieuwe schijf” van commons wordt aangesneden.

- Inzake de *toepassingsmogelijkheden* in de diepe ondergrond:
 - Zoals in een eerder advies (zie bijlage) betreffende de adviesvraag over het CCS besluit (waarbij Voka, Unizo en Boerenbond zich onthielden) geformuleerd werd, dient de geologische opslag van koolstofdioxide (CCS) te worden beschouwen als overbruggingstechnologie (met risico's en een potentieel voor lock-in) om broeikasgasemissies te beperken terwijl **energiebesparing en hernieuwbare energie** de **beleidsprioriteit** moeten blijven, ook in het kader van de op te maken structuurvisie over de diepe ondergrond.

- Inzake effecten op de *omgeving*:
 - Er kan **interferentie** met **andere toepassingen** in de diepe ondergrond ontstaan, zoals de ondergrondse opslag van aardgas¹² of berging van radioactief afval.
 - **Interferentie** met en effecten op **bovengrondse activiteiten** is ook mogelijk en verdient dan ook de nodige aandacht.
 - Er kan ook **interferentie** ontstaan **tussen boorputten**, met name tussen naburige boorputten wat een effect heeft op de (economische) efficiëntie.
 - De **overdruk** die nodig bij *Hot Dry Rock*¹³ moet de reeds bestaande scheuren groter maken. Bij injectie met hoge druk kunnen er **aardbevingen** ontstaan, zoals in het Zwitsers project in Basel.¹⁴ Bovendien zijn er risico's verbonden aan het gebruik van **chemicaliën** bij 'Hot Dry Rock' technieken.
 - Het opgepompte water kan **toxische stoffen** bevatten, afhankelijk van op welke diepte het water afkomstig is. Er moet dus voor gezorgd worden dat het opgepompte water terug in de grond wordt geïnjecteerd en niet terecht kan komen in nabij gelegen waterlichamen. Bovendien kan er waterstofsulfide vrijkomen.

¹² Zo stelt de Memorie van Toelichting (blz. 4, punt 2.1) dat “de invloed van een project zal worden ingeschat op basis van dynamische modellering van druk en temperatuur ...” terwijl er ook gekeken moet worden naar andere invloedsferen zoals het dynamisch gedrag van het water-gas oppervlak bij ondergrondse gasopslag.

¹³ Hot-dry-rock of Enhanced geothermal system maakt gebruik van ingepompt water in kunstmatige spleten of kloven in gesteente op grote diepte. Dit wordt toegepast bij ontbreken van voldoende natuurlijke doorlatendheid. Soms kan de doorstroming verbeterd worden door hydraulische stimulatie, het aanbrengen van kleine openingen in het gesteente.

¹⁴ Zeilmarker, R., 2009. Het dossier geothermie: winning van aardwarmte – Bodemstroom, De Ingenieur. 27 maart 2009.

- Er zijn nog **andere aandachtspunten** zoals onder meer de veranderende samenstelling van het bodemwater, de corrosie, potentiële geluids-, visuele- en geuroverlast, etc.

■ Inzake de *systeemopbouw*:

- **Afscheiding grondwater**: het grondwater is gemiddeld 1,5 maal zo zout als zeewater en dient daarom gescheiden te blijven van het verwarmingssysteem.
- **Corrosie**: zuurstof mee injecteren naar het grondwater dient vermeden te worden aangezien dit tot corrosie en/of verstopping van de injectieput kan leiden.

■ Inzake het *energie rendement*:

- Vermijden van vroegtijdige “**doorbraak**”: bij doorbraak mengt het hete en koele water waardoor het hele reservoir onbruikbaar wordt (voor een bepaalde tijd¹⁵). Dit risico doet zich vooral voor wanneer de winnings- en injectieput dicht bij elkaar staan. In dergelijke gevallen kan doorbraak reeds twee jaar na de start van de winning zich voordoen¹⁶. De normale duur van een geothermische ‘doublet’ (winnings- en injectieput) bedraagt in principe minimaal 30 jaar alvorens doorbraak wordt bereikt. Er is wel een trade-off inzake de afstand tussen de putten ondergronds. Een grote afstand betekent minder bronnen in dezelfde ruimte/volume maar wel een langere levensduur van de bron (langere doorbraaktijd).
- **Ruimtelijke ordening**: ideaal voor de winning van een aardwarmtebron is maximale benutting (bij een zo groot mogelijk temperatuurverschil) met minimale transportverliezen (korte afstand) door warmteverliezen. Er is een goede ruimtelijke afstemming tussen de bronnen (locatie van de projecten) en afnamepunten (potentiële afnemers) nodig. Derhalve zijn geothermische toepassingen meer geschikt voor lokale grote en constante afnemers (bijv. serres) dan voor stadskernen en woonwijken¹⁷ aangezien daar de verliezen door transport en distributie relatief groot zijn. (cfr. infra)
- **Energy Return on Energy Invested (EROI)**: het pompen en injecteren verbruikt ongeveer 10% van de gewonnen energie¹⁸. Bovendien verbruikt de *boorpomp*, die het boorgruis bij het boren verwijderd, heel wat energie. In sommige gevallen duurt het tot twee jaar enkel om het verbruik van de boorpomp te compenseren. Deze verbruiken zorgen voor een daling van de EROI, het globale energierendement van een project.
- **Scheuren**: er kunnen scheuren ontstaan die de stroming tussen winnings- en injectieput kunnen blokkeren. Ook ongunstige materiaaleigenschappen kunnen stromingen blokkeren of vertragen. Zo dient het reservoir voldoende poreus en permeabel te zijn.

¹⁵ Regeneratie – of dus opwarming van de ondergrond - treedt op als er geruime tijd geen warm water meer wordt onttrokken. De temperatuur in de watervoerende laag wordt op natuurlijke wijze weer hersteld door het warmtetransport in de aardkorst.

¹⁶ Zeilmarker, R., 2009. Het dossier geothermie: winning van aardwarmte – Bodemstroom, De Ingenieur. 27 maart 2009

¹⁷ Tevens is de dimensionering bij een seizoensafhankelijke warmtevraag (typisch bij woningen) belangrijk. Deze dient best niet op piekvermogen gedimensioneerd te worden maar eerder op kleinere schaal. Bijverwarming/bijstook met collectieve hulpboilers/ketels lijkt dan aangewezen. Geothermie kan echter ook voor koude-opwekking gebruikt worden (via (ab/ad)sorptie technieken) wat de warmtevraag in de zomer dan weer kan doen stijgen.

¹⁸ Afhankelijk van de transmissiviteit/doorlatend-vermogen van het gesteente. Een lagere transmissiviteit vergt een grotere pompkracht voor hetzelfde debiet. De transmissiviteit is de belangrijkste onzekerheid bij het inschatten van de capaciteit van een bron en kan sterk lokaal variëren. (Stichting Platform Geothermie, 2012)

■ Inzake het *economisch rendement*:

- **Grote diepte:** voor een goed economisch rendement zijn hogere temperaturen nodig (rond 140°C). Deze temperaturen liggen op grotere dieptes (3-5 km) en vereisen dus veel hogere boorkosten.
- **Hoge boorkosten:** bij geothermie zorgen deze hoge boorkosten er vaak voor dat een project niet economisch levensvatbaar is. De boorkosten nemen exponentieel toe met de diepte¹⁹. Deze kosten worden echter ook sterk bepaald door de mate waarin de lokale ondergrond al gekend is.
- **Garantieregeling:** een garantieregeling zoals die bestaat in Nederland, waar men langer en meer ervaring heeft met diepe geothermie, lijkt nodig om 'misboringen' op te vangen. Het is een systeem dat de boorrisico's verzekert. Door de hoge kosten van boringen kunnen minder kapitaalkrachtige investeerders (bijv. tuinders) failliet gaan bij slechts één misboring.
- **Hoog dekkingspercentage en ruimtelijke ordening:** hoewel geothermie in principe stuurbaar is (cfr. supra), is een quasi constante afname toch noodzakelijk om een positief economisch rendement te halen. Een hoog dekkingspercentage betekent meestal genoeg (elkaar afvlakkende) afnemers. Zo is een aardwarmteproject in Den Haag failliet²⁰ gegaan door een tekort aan afnemers. Bovendien moeten getracht worden om afstanden tussen knooppunten (afnemers, winningsputten, etc.), en dus verliezen, te minimaliseren (cf. supra).

5 Bemerkingen bij de concrete wijzigingen

In aanvulling op de bovenstaande algemene aandachtspunten inzake diepe aardwarmte, formuleren de raden enkele specifieke bemerkingen bij het voorontwerp van decreet. De raden vinden de voorgestelde aanpassingen alvast **positief en noodzakelijk** om een kader te creëren voor de winning van diepe aardwarmte. Verder formuleren de raden een aantal specifiekere bemerkingen. In het bijzonder vinden de raden:

- de maatregelen om onnodige hindernissen voor de exploitatie ervan te vermijden positief, onder meer door op dit moment **geen vergoeding** aan het Vlaamse Gewest voor de winning van **aardwarmte** te eisen.
- het positief dat de mogelijkheid voorzien wordt om een **vergoeding voor de bijvangst** van **koolwaterstoffen** te vragen, hoewel deze niet automatisch wordt opgelegd. Alhoewel de kans klein is dat er bijvangst van olie en gas zal optreden, aangezien een geothermische boring vooral betrekking heeft op de diepste lagen van een formatie (voor de hogere temperatuur) terwijl olie en gas lichter zijn dan water en dus eerder aan de bovenkant van een reservoir worden aangetroffen, kunnen er toch kleine hoeveelheden mee gewonnen worden.²¹ Een scheiding van die bijvangst is gewenst omdat dit een ongunstig effect heeft

¹⁹ Zie Zeilmarker, R., 2009. Het dossier geothermie: winning van aardwarmte – Bodemstroom, De Ingenieur. 27 maart 2009. Ook Vito stelt o.a. in de "beknopte wegwijzer, geothermie in België" dat een boring van een diepte van ongeveer 1 km tot € 1 mio vereist terwijl vanaf 2 km makkelijk boven de € 3 mio uitkomt.

²⁰ <http://www.faillissementsdossier.nl/nieuws/7189/aardwarmte-den-haag-definitief-failliet-gemeente-hoopt-nog-op-doorstart.aspx>

²¹ Stichting Platform Geothermie, 31 januari 2012. Handboek Geothermie in de Gebouwde Omgeving. http://geothermie.nl/fileadmin/user_upload/documents/bestanden/Werkgroep_GO/Geothermie_in_de_Gebouwde_Omgeving.pdf

op het rendement van de warmtewisselaar en problemen kan geven (vooral in geval van olie) bij het herinjecteren van de waterstroom, maar het winnen van die bijvangst vergt vaak dure aanpassingen. (cf. supra) Derhalve lijkt een geval per geval evaluatie inderdaad aangewezen.

- het goed dat de Vlaamse overheid **financiële garanties** kan opeisen voor schade dat kan ontstaan door bodembeweging ten gevolge van de activiteiten van de vergunninghouder alsook voor de kosten voor de verwijdering van de opgetrokken gebouwen en installaties en het veilig afsluiten van de aangelegde boorgaten. De raden wijzen erop dat de te stellen financiële zekerheden voldoende moeten zijn om te waarborgen dat alle kosten kunnen worden gedekt in het geval de vergunninghouder zijn verplichtingen niet zou nakomen.
- dat er, wat betreft de verhouding tussen verschillende **vergunningsprocedures**, pistes voor administratieve vereenvoudiging bekeken moeten worden. In het ontwerpdecreet kiest men voor twee aparte vergunningsprocedures (eerste in het kader van het decreet diepe ondergrond, vervolgens omgevingsvergunning) met twee maal een milieueffectenonderzoek. Zoals in eerdere adviezen vragen de raden om te onderzoeken of een integratie en/of afstemming van de procedures tot **administratieve vereenvoudiging** kan leiden. De raden verwijzen terzake tevens naar het Brownfielddecreet waar de Vlaamse Regering een één-loketfunctie heeft voorzien ten behoeve van aanvragen en informatie-uitwisseling. Verder vragen de raden dat een milieueffectenonderzoek **zo vroeg mogelijk** in het projectproces moet worden opgesteld.

Bijlage

De raden brachten reeds een aantal adviezen uit in het kader van de diepe ondergrond, geothermie en groene warmte. Hieronder volgt een overzicht van deze adviezen.

Eerdere adviezen SERV & Minaraad inzake diepe ondergrond, geothermie en groene warmte

- januari 2009, SERV-advies: “advies decreet diepe ondergrond”.
- 23 januari 2009, Minaraad-advies: “advies over het voorontwerp van decreet diepe ondergrond”.
- 29 april 2011, gezamenlijke SERV-Minaraad advies: “Advies besluit diepe ondergrond”.
- 30 september 2011, gezamenlijke SERV-Minaraad advies: “Advies groene warmte”.
- 25 maart 2013, SERV-advies: “Advies Groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen – Ruimtelijk Beleidskader Energie”.
- 24 april 2014, Minaraad-advies: “Advies naar aanleiding van de adviesvraag over het CCS-besluit”.
- 7 juli 2014, SERV-advies: “Advies nieuwe riemen voor het energiebeleid 2014-2019”.
- 28 mei 2015, gezamenlijke SERV-Minaraad advies: “Advies BVR groene warmte en geothermie.”

VOORONTWERP VAN DECREET
van 23 oktober 2015

Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft het invoegen van een hoofdstuk over het opsporen en het winnen van aardwarmte en een hoofdstuk over een structuurvisie inzake de diepe ondergrond

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingsbepalingen

Afdeling 1. Wijzigingen van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond

Art. 2. In artikel 2 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, gewijzigd bij het decreet van 23 december 2010, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° wordt de zinsnede "100 meter onder het aardoppervlak" vervangen door de zinsnede "500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt (Tweede Algemene Waterpassing)";

2° in punt 7° worden de woorden "koolwaterstoffen of" vervangen door de zinsnede "koolwaterstoffen of naar de aanwezigheid van winbare aardwarmte, dan wel";

3° in punt 9° worden na het woord "winningsvergunning" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

4° in punt 30° worden tussen de woorden "van koolwaterstoffen" en het woord "betreft" de woorden "of aardwarmte" ingevoegd;

5° er worden een punt 35° tot en met 41° toegevoegd, die luiden als volgt:

"35° volumegebied: omschreven driedimensionaal gebied in de diepe ondergrond, afgebakend met behulp van x-, y- en z-coördinaten (Lambert BD72-stelsel en Tweede Algemene Waterpassing), grensvlakken van geologische lagen of andere geologische criteria;

36° aardwarmte: in de ondergrond aanwezige warmte die daar langs natuurlijke weg is ontstaan;

37° opsporen van aardwarmte: onderzoek doen naar de aanwezigheid van winbare aardwarmte of naar nadere gegevens daarover, met gebruikmaking van een boorgat;
38° winnen van aardwarmte: het onttrekken van aardwarmte aan de ondergrond met gebruikmaking van een boorgat, in voorkomend geval met inbegrip van het terugvoeren van bij de winning opgepompt water in hetzelfde geothermische reservoir;
39° opsporingsvergunning voor aardwarmte: exclusieve schriftelijke toestemming om winbare aardwarmte op te sporen in de diepe ondergrond en om die aardwarmte overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden te winnen;
40° winningsvergunning voor aardwarmte: exclusieve schriftelijke toestemming om aardwarmte te winnen in de diepe ondergrond;
41° bodembeweging: elke beweging van de aardbodem die geheel of gedeeltelijk toegeschreven kan worden aan activiteiten die onder dit decreet vergund worden, hetzij bodembeweging op lange termijn zoals bodemdaling of bodemstijging, hetzij kortstondige bodembeweging zoals seismiciteit.”.

Art. 3. In artikel 3, tweede lid, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden “een winningsvergunning” en de woorden “worden gewonnen” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd.

Art. 4. In artikel 4, eerste lid, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen de woorden “in de ondergrond koolwaterstoffen” en de woorden “opspoort of wint” worden de woorden “of aardwarmte” ingevoegd;

2° de zinsnede “100 meter onder het aardoppervlak” wordt vervangen door de zinsnede “500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt”.

Art. 5. In artikel 5, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden “Een winningsvergunning” en de woorden “kan alleen” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;

2° in het tweede lid worden na het woord “opsporingsvergunning” telkens de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd.

Art. 6. In artikel 6 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 23 december 2010, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt het woord “gebied” vervangen door het woord “volumegebied”;

2° in paragraaf 1, tweede lid, worden de woorden “geografische gebied” vervangen door het woord “volumegebied”;

3° in paragraaf 2 wordt het woord “gebied” vervangen door het woord “volumegebied”.

Art. 7. In artikel 7 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord “ gebied” wordt telkens vervangen door het woord “volumegebied”;

2° in paragraaf 1, punt 1°, worden na het woord “winingsvergunning” telkens de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;

3° in paragraaf 1, punt 1°, worden na de woorden “blijft de opsporingsvergunning” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;

4° in paragraaf 2, punt 1°, wordt het woord “gebieden” vervangen door het woord “volumegebieden”;

5° in paragraaf 2, punt 2°, wordt tussen de zinsnede "van hoofdstuk III" en de woorden "of een vergunning" de zinsnede ", een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van hoofdstuk III/1, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval" ingevoegd.

Art. 8. In artikel 9 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord "gebied" wordt telkens vervangen door het woord "volumegebied";

2° in het eerste lid, punt 4°, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "gebeurt op" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

3° in het tweede lid, punt 1°, wordt tussen de zinsnede "van hoofdstuk III" en de woorden "of een vergunning" de zinsnede ", een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van hoofdstuk III/1, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval" ingevoegd.

Art. 9. In artikel 10, eerste lid, punt 4°, van hetzelfde decreet wordt het woord "gebied" telkens vervangen door het woord "volumegebied".

Art. 10. In artikel 11 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

"Een vergunning geeft aan voor welk volumegebied ze geldt, en welke verticale projectie op het aardoppervlak daarmee overeenstemt. Het vergunningsgebied en de daarmee overeenstemmende verticale projectie op het aardoppervlak worden zo afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden.";

2° in paragraaf 2, tweede lid, worden de woorden "geldt voor een gebied waarin koolwaterstoffen voorkomen" vervangen door de woorden "voor koolwaterstoffen na de verlening ervan blijkt te gelden voor een volumegebied waarin zich een voorkomen met koolwaterstoffen bevindt";

3° in paragraaf 2, tweede lid, worden de woorden "vergunninghouder voor het aangrenzende gebied" vervangen door de woorden "voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van koolwaterstoffen gerechtigde en, als artikel 63/8, §1, toepassing vindt, met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van aardwarmte gerechtigde";

4° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden "dat de winning" en de woorden "in onderlinge overeenstemming" de woorden "van de koolwaterstoffen" ingevoegd;

5° er wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§3. De Vlaamse Regering kan bijzondere vergunningsvoorwaarden opnemen in opsporings- en winningsvergunningen voor koolwaterstoffen.".

Art. 11. In artikel 12, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden "Een winningsvergunning" en de woorden "geldt eveneens" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

2° in het eerste lid worden tussen de woorden "andere stoffen" en de woorden "die onvermijdelijk" de woorden "en aardwarmte" ingevoegd;

3° tussen het eerste en het tweede lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:
"De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor het winnen van andere stoffen en aardwarmte die onvermijdelijk meekomen met de winning van koolwaterstoffen.";

4° in het bestaande tweede lid, dat het derde lid wordt, worden tussen de woorden "Een winningsvergunning" en de woorden "geeft het" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd.

Art. 12. In artikel 13 van hetzelfde decreet wordt punt 4° vervangen door wat volgt: "4° het planmatige beheer van de koolwaterstofvoorraden en van andere toepassingen in de ondergrond verstoren."

Art. 13. In artikel 15 van hetzelfde decreet wordt het woord "winningsplan" telkens vervangen door de woorden "winningsplan voor koolwaterstoffen".

Art. 14. In artikel 17, eerste lid, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "verricht voor" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd.

Art. 15. In artikel 18 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "verplichten om" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

2° in het derde lid worden de woorden "een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of winningsvergunning" vervangen door de woorden "een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen";

3° tussen het derde en het vierde lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt: "De Vlaamse Regering kan de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen verplichten om vóór het aanleggen van boorgaten een financiële zekerheid te stellen om de kosten te dekken die gepaard gaan met het veilig afsluiten van de aangelegde boorgaten."

Art. 16. In artikel 19 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord "gebied" wordt telkens vervangen door het woord "volumegebied";

2° in paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden "in overeenstemming met de vergunning en er niet substantieel is afgeweken van het winningsplan" vervangen door de zinsnede "in overeenstemming met de vergunning en dit decreet en er, als het een winningsvergunning voor koolwaterstoffen betreft, niet substantieel is afgeweken van het winningsplan voor koolwaterstoffen".

Art. 17. In artikel 21 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, punt 3°, wordt het woord "activiteiten" vervangen door de woorden "opsporings- of winningsactiviteiten";

2° in paragraaf 1, punt 3°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "zijn uitgevoerd" de woorden "of dit decreet" ingevoegd;

3° in paragraaf 1, punt 3°, worden tussen de woorden "het winningsplan" en de woorden "is afgeweken" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

4° in paragraaf 1, punt 4°, wordt het woord "activiteiten" vervangen door de woorden "opsporings- of winningsactiviteiten";

5° in paragraaf 1, punt 5°, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "nagelaten heeft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

6° in paragraaf 1, punt 7°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "interfereert met" de woorden "op een ongunstige wijze" ingevoegd;

7° in paragraaf 1, punt 7°, wordt tussen de woorden "interfereert met andere" en de woorden "vergunde activiteiten", het woord "voordien" ingevoegd;

8° in paragraaf 1, punt 7°, wordt het woord "diepe" opgeheven;

9° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de woorden "met de vergunning" en de zinsnede "en, als" de zinsnede ", met dit decreet" ingevoegd;

10° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en het woord "betreft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

11° aan paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden "voor koolwaterstoffen" toegevoegd.

Art. 18. In artikel 22 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, punt 2°, wordt het woord "activiteiten" vervangen door de woorden "opsporings- of winningsactiviteiten";

2° in paragraaf 1, punt 2°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "zijn uitgevoerd" de woorden "of dit decreet" ingevoegd;

3° aan paragraaf 1, punt 2°, worden de woorden "voor koolwaterstoffen" toegevoegd;

4° in paragraaf 1, punt 3°, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "nagelaten heeft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

5° in paragraaf 1, punt 4°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "interfereert met" de woorden "op een ongunstige wijze" ingevoegd;

6° in paragraaf 1, punt 4°, wordt tussen de woorden "interfereert met andere" en de woorden "vergunde activiteiten", het woord "voordien" ingevoegd;

7° in paragraaf 1, punt 4°, wordt het woord "diepe" opgeheven;

8° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de woorden "met de vergunning" en de zinsnede "en, als" de zinsnede ", met dit decreet" ingevoegd;

9° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en het woord "betreft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

10° aan paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden "voor koolwaterstoffen" toegevoegd.

Art. 19. In artikel 25, tweede lid, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden "een besluit tot" en de woorden "intrekking van" de woorden "wijziging of" ingevoegd.

Art. 20. In artikel 27 van hetzelfde decreet wordt het woord "winingsvergunning" telkens vervangen door de woorden "winingsvergunning voor koolwaterstoffen".

Art. 21. In artikel 33, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden "een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning" vervangen door de woorden "een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen";

2° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 22. In artikel 34, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden “een opsporingsvergunning” en het woord “indienen” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;

2° in het tweede lid worden tussen de woorden “een winningsvergunning” en het woord “indienen” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd.

Art. 23. In artikel 35, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “artikelen 33 en 62” vervangen door de zinsnede “artikel 33, 62 en 63/25”.

Art. 24. In artikel 38, §1/1, ingevoegd bij het decreet van 28 februari 2014, wordt het woord “gebied” telkens vervangen door het woord “volumegebied”.

Art. 25. In artikel 41, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord “gebied” wordt telkens vervangen door het woord “volumegebied”;

2° in het tweede lid, punt 1°, wordt tussen de zinsnede “van hoofdstuk II” en de woorden “of een vergunning” de zinsnede “, een vergunning in het kader van hoofdstuk III/1, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval” ingevoegd.

Art. 26. In artikel 62, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 februari 2014, wordt het tweede lid opgeheven.

Art. 27. In hetzelfde decreet wordt een hoofdstuk III/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“HOOFDSTUK III/1. Het opsporen en het winnen van aardwarmte”.

Art. 28. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 27, een afdeling I ingevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling I. Vergunningen voor het opsporen en het winnen van aardwarmte”.

Art. 29. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling I, die bestaat uit artikel 63/1 tot en met 63/4, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling I. Aanvraagprocedure

Art. 63/1. §1. Het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond kan alleen met een vergunning van de Vlaamse Regering.

Voor projecten inzake het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond die zijn opgestart voor de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, wordt binnen een termijn van zes maanden na de inwerkingtreding van dit hoofdstuk een vergunningsaanvraag ingediend. Die projecten mogen voortgezet worden zolang de beslissing over de vergunningsaanvraag niet onherroepelijk is geworden, op voorwaarde dat ze voldoen aan alle andere toepasselijke regelgeving en vergunningsplichten.

§2. De resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning voor aardwarmte kunnen door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning voor aardwarmte, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een vergunning te verkrijgen, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Art. 63/2. §1. Nadat een aanvraag voor een vergunning is ingediend en volledig bevonden werd, neemt de Vlaamse Regering het initiatief om in het Belgisch Staatsblad een

uitnodiging te publiceren om aanvragen in te dienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde volumegebied.

Die uitnodiging maakt melding van de aard van de vergunning, het volumegebied waarvoor een aanvraag kan worden ingediend, de termijn waarin een aanvraag tot mededinging kan worden ingediend, de toepasselijke regelgeving, en de voorgenomen datum waarop of de termijn waarin over de vergunningsaanvraag beslist zal worden.

§2. Andere belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging in het Belgisch Staatsblad eveneens een aanvraag indienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde volumegebied.

Art. 63/3. §1. In de volgende gevallen wordt de procedure, vermeld in artikel 63/2, niet gevolgd:

1° als de houder van een opsporingsvergunning voor aardwarmte die met gebruikmaking van die vergunning de aanwezigheid van winbare aardwarmte heeft aangetoond, gedurende de geldigheidsduur van die vergunning, voor hetzelfde volumegebied of gedeelten daarvan een aanvraag voor een winningsvergunning voor aardwarmte indient. Als de aanwezigheid van winbare aardwarmte maar in een deel van het vergunde gebied is aangetoond, kan de winningsvergunning voor aardwarmte beperkt worden tot dat deel van het gebied. In afwijking van artikel 63/7, §1, blijft de opsporingsvergunning voor aardwarmte, voor zover ze betrekking heeft op het aangevraagde volumegebied, in elk geval gelden tot wanneer de beslissing over de aanvraag voor de winningsvergunning voor aardwarmte onherroepelijk wordt;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk of een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;

3° als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van aardwarmte;

4° als het een aanvraag betreft overeenkomstig artikel 63/1, §1, tweede lid;

5° als het een aanvraag betreft overeenkomstig artikel 63/16, §3.

§2. De Vlaamse Regering kan in de volgende gevallen beslissen de procedure, vermeld in artikel 63/2, niet te volgen:

1° als er gegronde redenen zijn om de vergunning voor een volumegebied bij voorkeur aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend volumegebied toe te kennen. In dat geval worden de houders van vergunningen voor eventuele andere aangrenzende volumegebieden uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen of hun opmerkingen mee te delen;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een vergunning voor het opsporen of winnen van koolwaterstoffen in het kader van hoofdstuk II, een opslagvergunning voor koolstofdioxide in het kader van hoofdstuk III, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend.

Art. 63/4. De Vlaamse Regering kan ook op eigen initiatief beslissen een uitnodiging tot het indienen van aanvragen voor een vergunning in het Belgisch Staatsblad te publiceren. De voorschriften, vermeld in artikel 63/2, §1, tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging een aanvraag indienen.”.

Art. 30. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling II, die bestaat uit artikel 63/5 en 63/6, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling II. Vergunningscriteria

Art. 63/5. Een vergunning wordt niet verleend in de volgende gevallen:

- 1° als het niet aannemelijk is dat de opsporing of de winning van aardwarmte binnen het volumegebied waarvoor de vergunning zal gelden, op een verantwoorde wijze kan plaatsvinden;
- 2° als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk is verleend;
- 3° als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;
- 4° als de aanvraag slaat op een volumegebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of winning van aardwarmte.

Een vergunning kan onder meer ook geweigerd worden als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen in het kader van hoofdstuk II, een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend.

Art. 63/6. Met behoud van de toepassing van artikel 63/5 worden de vergunningsaanvragen beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- 1° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de nodige technische en financiële middelen voor de activiteiten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, te verwerven;
- 2° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de activiteiten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, te verrichten;
- 3° in voorkomend geval, het eventuele gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheidszin waarvan de aanvrager in het kader van een eerdere vergunning blijkt heeft gegeven;
- 4° in voorkomend geval, de activiteiten die de aanvrager in het verleden verricht heeft in het volumegebied waarop de aanvraag betrekking heeft, of de vroegere vergunningen waarvan de aanvrager houder was in dat volumegebied;
- 5° in voorkomend geval, de eventuele interferentie met andere al vergunde activiteiten in de ondergrond;
- 6° de milieu-impact van de voorgenomen activiteiten;
- 7° het planmatige beheer van aardwarmte en van andere toepassingen in de diepe ondergrond;
- 8° de mate waarin de gewonnen aardwarmte efficiënt en duurzaam zal worden aangewend.

De criteria, vermeld in het eerste lid, kunnen eveneens een grond tot weigering van de vergunning uitmaken.

De Vlaamse Regering kan nadere regels uitwerken voor de criteria, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 31. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling III, die bestaat uit artikel 63/7 en 63/8, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling III. Vergunningsvoorwaarden

Art. 63/7. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 63/16, §2, geldt een opsporingsvergunning voor aardwarmte voor een duur van vijf jaar. Deze termijn wordt geschorst zolang een beroep tot nietigverklaring van de opsporingsvergunning aanhangig is bij de Raad van State.

§2. Een winningsvergunning voor aardwarmte geeft de duur aan waarvoor ze geldt. Met behoud van de toepassing van artikel 63/16, §2, bedraagt de geldigheidsduur van een winningsvergunning voor aardwarmte niet langer dan noodzakelijk is om de aardwarmte volgens de bij de aanvraag verstrekte gegevens op een verantwoorde wijze te winnen.

§3. Een vergunning geeft aan voor welk volumegebied ze geldt, en welke verticale projectie op het aardoppervlak daarmee overeenstemt. Er wordt naar gestreefd om het vergunningsgebied zodanig af te bakenen dat het hele volumegebied waarin de vergunde

activiteiten een merkelijke invloed hebben, binnen het vergunningsgebied valt. Het vergunningsgebied en de daarmee overeenstemmende verticale projectie op het aardoppervlak worden zo afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden, en zijn niet groter dan nodig is voor de efficiënte uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend.

Als een winningsvergunning voor aardwarmte na de verlening ervan blijkt te gelden voor een volumegebied waarin zich een geothermisch reservoir bevindt waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het de grens van het vergunningsgebied overschrijdt, is de vergunninghouder verplicht zijn medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een overeenkomst met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van aardwarmte gerechtigde en, als artikel 12, §1, eerste lid, toepassing vindt, met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van koolwaterstoffen gerechtigde, tenzij de Vlaamse Regering ontheffing verleent van de verplichting om een overeenkomst te sluiten. De overeenkomst strekt ertoe dat de winning van de aardwarmte in onderlinge overeenstemming plaatsvindt, en kan bepalen dat de concrete realisatie van de winning maar door een van hen wordt uitgevoerd. Voor de overeenkomst en alle latere wijzigingen ervan is de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§4. De Vlaamse Regering kan bijzondere vergunningsvoorwaarden opnemen in opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte.

Art. 63/8. §1. Opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte gelden eveneens voor koolwaterstoffen en andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

De Vlaamse Regering kan in een winningsvergunning voor aardwarmte aan de houder ervan de verplichting opleggen om overeenkomstig artikel 27 een vergoeding te betalen voor de koolwaterstoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor het winnen van koolwaterstoffen en andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

§2. Een opsporingsvergunning voor aardwarmte geeft aan binnen welke periode nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, de opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken, vermeld in de vergunning, moeten worden verricht.”.

Art. 32. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling IV, die bestaat uit artikel 63/9 tot en met 63/15, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling IV. Verplichtingen van de vergunninghouders

Art. 63/9. Voor hij boorgaten voor de opsporing of winning van aardwarmte aanlegt, toont de houder van een vergunning aan dat hij over de nodige technische en financiële middelen beschikt om de activiteiten te verrichten waarvoor de vergunning is verleend.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid.

Art. 63/10. De houder of laatste houder van een vergunning neemt alle maatregelen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat de activiteiten waarop de vergunning slaat:

1° milieuverstoring veroorzaken;

2° schade door bodembeweging veroorzaken;

3° de openbare veiligheid schaden;

4° het planmatige beheer van aardwarmte en van andere toepassingen in de ondergrond verstoren.

Art. 63/11. De houder van een vergunning deelt elke substantiële wijziging in een vergunningscriterium, vermeld in artikel 63/5 en 63/6, onmiddellijk mee aan de Vlaamse Regering.

Art. 63/12. §1. Aardwarmte wordt gewonnen overeenkomstig een winningsplan voor aardwarmte, waarvoor de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk is.

Het is verboden om aardwarmte te winnen voor men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurd winningsplan voor aardwarmte beschikt, of op een wijze die substantieel afwijkt van het door de Vlaamse Regering goedgekeurde winningsplan voor aardwarmte. Om aardwarmte te winnen in het kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte is geen winningsplan vereist.

Als dat noodzakelijk is voor een efficiënte winning van de aardwarmte, kan het winningsplan voor aardwarmte op initiatief van de vergunninghouder gewijzigd of geactualiseerd worden. Voor het gewijzigde of geactualiseerde winningsplan voor aardwarmte is opnieuw de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de inhoud en de goedkeuringsprocedure van het winningsplan voor aardwarmte.

Art. 63/13. De houder van een vergunning dient jaarlijks een rapport in bij de Vlaamse Regering met een overzicht van de in het voorbije jaar verrichte activiteiten, en een overzicht van de in het eerstvolgende jaar geplande activiteiten. Als er in het voorbije jaar geen activiteiten verricht zijn, of in het eerstvolgende jaar geen activiteiten gepland zijn, is de vergunninghouder niet ontslagen van zijn verplichting om dat in een jaarlijks rapport aan de Vlaamse Regering te melden.

Het jaarlijkse rapport wordt ingediend uiterlijk voor het einde van de derde maand nadat een jaarlijkse periode verstreken is vanaf de datum van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de vergunning verleend is.

Art. 63/14. De Vlaamse Regering kan in de vergunning aan de houder ervan de verplichting opleggen om metingen te verrichten om de kans op bodembeweging ten gevolge van de vergunde activiteiten in te schatten.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de metingen, vermeld in het eerste lid.

Art. 63/15. Met behoud van de toepassing van artikel 63/25 kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het opsporen of het winnen van aardwarmte.

Als toepassing gemaakt wordt van artikel 63/24, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de kosten die gepaard gaan met de verwijdering, overeenkomstig artikel 63/24 in samenhang met artikel 32, §3, van alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties.

De Vlaamse Regering kan de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om vóór het aanleggen van boorgaten een financiële zekerheid te stellen om de kosten te dekken die gepaard gaan met het veilig afsluiten van de aangelegde boorgaten.

De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag en de termijn waarvoor en het tijdstip en de wijze waarop een financiële zekerheid gesteld moet worden.”.

Art. 33. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling V, die bestaat uit artikel 63/16 tot en met 63/22, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling V. Wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van de vergunning

Art. 63/16. §1. Een vergunning kan op verzoek van de houder of ambtshalve door de Vlaamse Regering gewijzigd worden.

Een vergunning kan niet in die mate worden gewijzigd dat ze voor een andere activiteit geldt.

§2. Een aanvraag tot verlenging van de geldigheidsduur van een vergunning kan alleen worden ingewilligd als de geldigheidsduur van de oorspronkelijke vergunning onvoldoende is gebleken om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een verantwoorde wijze te verrichten, en als die activiteiten verricht zijn in overeenstemming met de vergunning en dit decreet en er, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, niet substantieel is afgeweken van het winningsplan voor aardwarmte. De verlenging duurt op haar beurt niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, op een verantwoorde wijze te verrichten.

In het besluit van de Vlaamse Regering waarin de geldigheidsduur van de vergunning wordt verlengd, kan een beperking worden opgenomen van het oorspronkelijk vergunde volumegebied tot een deel daarvan. Artikel 63/7, §2, is van overeenkomstige toepassing.

De geldigheidsduur van een opsporingsvergunning voor aardwarmte kan alleen voor opsporingsactiviteiten worden verlengd.

§3. Een aanvraag tot wijziging van het volumegebied waarvoor een vergunning geldt, kan alleen worden ingewilligd met inachtneming van de voorschriften, vermeld in artikel 63/7, §3.

Als de invloedssfeer van de activiteiten waarvoor een opsporingsvergunning voor aardwarmte geldt, de grenzen van het vergunningsgebied merkelijk overschrijdt, zorgt de vergunninghouder er bij het aanvragen van een winningsvergunning voor aardwarmte voor dat het aangevraagde volumegebied zo goed mogelijk aansluit bij de invloedssfeer van de geplande winning van aardwarmte.

Als de houder van een winningsvergunning voor aardwarmte vaststelt dat de invloedssfeer van de winning van aardwarmte de grenzen van het vergunningsgebied merkelijk overschrijdt, meldt hij dat binnen een termijn van dertig dagen aan de minister, en bezorgt hij de minister een onderbouwde inschatting van de grootte van de invloedssfeer.

Voor zover de vergunning door de wijziging van het vergunningsgebied zou gelden voor een volumegebied waarvoor een ander een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte heeft, wordt de wijziging alleen toegestaan als die ander daarmee instemt en dat gedeelte van zijn gebied opgeeft.

Het besluit van de Vlaamse Regering waarbij het volumegebied waarvoor een winningsvergunning voor aardwarmte geldt, verkleind wordt, kan gepaard gaan met een beperking van de oorspronkelijke geldigheidsduur van de vergunning, op voorwaarde dat de nieuwe geldigheidsduur voldoende is om de winning op een verantwoorde wijze te verrichten.

Art. 63/17. Een vergunning kan pas worden overgedragen, inclusief het overdragen dat volgt uit wijzigingen in de vennootschapsstructuur, na de schriftelijke toestemming van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot overdracht met inachtneming van de criteria, vermeld in artikel 63/5, tweede lid, en in artikel 63/6.

Als de Vlaamse Regering instemt met de overdracht, neemt de nieuwe vergunninghouder alle verplichtingen in het kader van dit decreet over van de oude vergunninghouder.

Art. 63/18. §1. Een vergunning kan alleen in de volgende gevallen door de Vlaamse Regering worden ingetrokken:

- 1° als de bij de aanvraag verstrekte gegevens in die mate onjuist of onvolledig blijken te zijn dat de Vlaamse Regering op basis van de juiste of volledige gegevens tot een ander besluit gekomen zou zijn bij de beoordeling van de aanvraag;
- 2° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;
- 3° als de opsporings- of winningsactiviteiten niet overeenkomstig de vergunning of dit decreet zijn uitgevoerd of als substantieel van het winningsplan voor aardwarmte is afgeweken;
- 4° als de opsporings- of winningsactiviteiten gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen;
- 5° als de vergunning niet langer noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor ze is verleend;
- 6° als de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere voordien vergunde activiteiten in de ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot intrekking van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande intrekking en de vermelding van een termijn van ten minste negentig dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning, met dit decreet en, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, met het winningsplan voor aardwarmte.

Binnen een termijn van negentig dagen na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet intrekken van de vergunning.

Art. 63/19. §1. De Vlaamse Regering kan een vergunning onder meer in de volgende gevallen geheel of gedeeltelijk schorsen:

- 1° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;
- 2° als de opsporings- of winningsactiviteiten niet overeenkomstig de vergunning of dit decreet zijn uitgevoerd of als substantieel is afgeweken van het winningsplan voor aardwarmte;
- 3° als de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere voordien vergunde activiteiten in de ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot een gehele of gedeeltelijke schorsing van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande schorsing en de vermelding van een termijn van ten minste vijf dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning, met dit decreet en, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, met het winningsplan voor aardwarmte.

Zo spoedig mogelijk na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet schorsen van de vergunning. Een besluit tot volledige of gedeeltelijke schorsing van de vergunning vermeldt de voorwaarden waaraan de vergunninghouder moet voldoen om de schorsing ongedaan te maken.

§3. Als de vergunninghouder heeft voldaan aan alle voorwaarden om de schorsing ongedaan te maken, neemt de Vlaamse Regering een besluit waarbij de schorsing van de vergunning wordt opgeheven.

Art. 63/20. De Vlaamse Regering beoordeelt een aanvraag tot afstand van een vergunning.

Art. 63/21. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de procedure van een ambtshalve wijziging en voor de procedure om een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning te verkrijgen, en voor de procedure van de intrekking of schorsing van een vergunning.

Art. 63/22. Geen van de besluiten, vermeld in deze onderafdeling, heeft invloed op de aansprakelijkheid van de houder of laatste houder van de vergunning voor de vergoeding van de schade die is veroorzaakt door de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft of had.

Van een besluit tot wijziging of intrekking van de vergunning en van een besluit waarbij de afstand van een vergunning wordt goedgekeurd, wordt melding gemaakt in het Belgisch Staatsblad.”.

Art. 34. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling VI, die bestaat uit artikel 63/23, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling VI. Bijzondere bepalingen

Art. 63/23. Afdeling I, met uitzondering van artikel 63/1, is niet van toepassing op het opsporen of het winnen van aardwarmte in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of van gegevens voor het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

Bij het nemen van een besluit over een vergunning sluit de Vlaamse Regering zo veel mogelijk aan bij de bepalingen van afdeling I, voor zover dat met het bijzondere karakter van de vergunning te verenigen is.”.

Art. 35. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 27, een afdeling II, die bestaat uit artikel 63/24, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling II. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Art. 63/24. Voor een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte is artikel 32 van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 36. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 27, een afdeling III, die bestaat uit artikel 63/25, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling III. De vergoeding van schade

Art. 63/25. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 35 is de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

§2. De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag.”.

Art. 37. In hetzelfde decreet wordt een hoofdstuk III/2, dat bestaat uit artikel 63/26, ingevoegd, dat luidt als volgt:

“HOOFDSTUK III/2. Structuurvisie inzake de diepe ondergrond

Art. 63/26. §1. De Vlaamse Regering stelt een structuurvisie inzake de diepe ondergrond op met het oog op een planmatig en duurzaam beheer van de diepe ondergrond.

De structuurvisie inzake de diepe ondergrond heeft de volgende nadere doelstellingen:

- 1° een beleidskader bieden waarmee de verschillende mogelijke toepassingen in de diepe ondergrond tegen elkaar kunnen worden afgewogen;
- 2° een beleidskader bieden waarmee voor een bepaald volumegebied in de diepe ondergrond een keuze kan worden gemaakt tussen de verschillende mogelijke toepassingen.

De structuurvisie inzake de diepe ondergrond heeft geen juridisch bindend karakter. Ze beoogt alleen meer duidelijkheid te creëren voor beleidsmakers en potentiële investeerders over de valorisatiemogelijkheden van de diepe ondergrond.

§2. De structuurvisie inzake de diepe ondergrond omvat ten minste de volgende elementen:

1° een overzicht van de hieronder vermelde toepassingen waarvoor een bepaald gebied op basis van de geologie in aanmerking komt:

- a) het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen;
- b) de geologische opslag van koolstofdioxide;
- c) het opsporen en het winnen van aardwarmte;
- d) het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van aardgas;
- e) het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten voor de ondergrondse berging van radioactief afval;
- f) eventuele andere toepassingen;

2° een overzicht van de reeds verleende vergunningen voor activiteiten in de diepe ondergrond;

3° een overzicht van de mogelijke interferenties tussen de verschillende mogelijke toepassingen in een bepaald gebied, van de toepassingen die er combineerbaar zijn in tijd en ruimte en van de toepassingen die er andere toepassingen in de toekomst onmogelijk maken;

4° een afwegingssystematiek die het mogelijk maakt om beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen als verschillende toepassingen mogelijk zijn in hetzelfde gebied.

§3. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over de procedure tot vaststelling, de actualisering en de inhoud van de structuurvisie inzake de diepe ondergrond.”

Afdeling 2. Wijziging aan het Gerechtelijk Wetboek

Art. 38. In artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, gewijzigd bij het decreet van 8 mei 2009, wordt na de woorden “door het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen” de zinsnede “, door het opsporen of het winnen van aardwarmte” ingevoegd.

Afdeling 3. Wijziging van de Pachtwet

Art. 39. In artikel 6, §3, van Boek III, titel VIII, hoofdstuk II, afdeling III, van het Burgerlijk Wetboek, toegevoegd bij het decreet van 8 mei 2009, worden de woorden “de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide overeenkomstig artikelen 32 of 61 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond” vervangen door de woorden “de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide of de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van aardwarmte overeenkomstig artikel 32, 61 of 63/24 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond”.

Hoofdstuk 3. Slotbepaling

Art. 40. Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Annemie Turtelboom

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 58.394/1
van 27 november 2015

over

een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest ‘tot wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft het invoegen van een hoofdstuk over het opsporen en het winnen van aardwarmte en een hoofdstuk over een structuurvisie inzake de diepe ondergrond’

Op 28 oktober 2015 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest ‘tot wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft het invoegen van een hoofdstuk over het opsporen en het winnen van aardwarmte en een hoofdstuk over een structuurvisie inzake de diepe ondergrond’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 19 november 2015. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wilfried VAN VAERENBERGH en Wouter PAS, staatsraden, Marc RIGAUX, assessor, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Kristine BAMS, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 27 november 2015.

*

1. Overeenkomstig artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt hoofdzakelijk tot het wijzigen van het decreet van 8 mei 2009 ‘betreffende de diepe ondergrond’. Die wijzigingen houden in dat een vergunningenstelsel wordt ingesteld voor het opsporen en het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond (artikelen 27 tot 36 van het ontwerp) en dat, gelet op deze nieuwe regeling, diverse aanpassingen worden aangebracht in onder meer de hoofdstukken II (“Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen”) en III (“De geologische opslag van koolstofdioxide”) van het voornoemde decreet (artikelen 2 tot 26 van het ontwerp).

In aansluiting op de voornoemde wijzigingen van het decreet van 8 mei 2009 worden tevens het Gerechtelijk Wetboek en de Pachtwet gewijzigd (respectievelijk artikelen 38 en 39 van het ontwerp).

Tot slot wordt in het decreet van 8 mei 2009 het kader beschreven waarbinnen de Vlaamse Regering een structuurvisie inzake de diepe ondergrond dient op te stellen om te komen tot een planmatig en duurzaam beheer van de diepe ondergrond (artikel 37 van het ontwerp).

De ontworpen regeling treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum (artikel 40).

ALGEMENE OPMERKINGEN

3. In sommige bepalingen van het ontwerp worden bevoegdheden aan de vrederechter toegekend. Zo wordt in het ontworpen artikel 63/24 van het decreet van 8 mei 2009 (artikel 35 van het ontwerp), voor een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte het bepaalde in artikel 32 van het decreet van overeenkomstige toepassing gemaakt. Daarnaast wordt in het ontworpen artikel 63/25, § 2, van het voornoemde decreet (artikel 36 van het ontwerp), bepaald dat de vrederechter bevoegd is om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag. Tot slot strekt artikel 38 van het ontwerp tot het wijzigen van artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek, dat op de bevoegdheid van de vrederechter betrekking heeft.

In beginsel behoort het bepalen van de bevoegdheid van de rechtscolleges tot de bevoegdheid van de federale wetgever.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met hogere rechtsnormen verstaan.

Krachtens artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ kunnen de decreten evenwel rechtsbepalingen bevatten in aangelegenheden waarvoor de Parlementen niet bevoegd zijn, voor zover die bepalingen noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheid. Daartoe is vereist dat een dergelijke regeling noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de bevoegdheden van het gewest, dat die aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat de weerslag van de betrokken bepalingen op die aangelegenheid slechts marginaal is.

De Raad van State, afdeling Wetgeving, verwijst in dat verband naar de opmerking onder nummer 3.3 van het advies 45.922/3 dat hij op 17 februari 2009 heeft uitgebracht over het voorontwerp van decreet dat het decreet van 8 mei 2009 is geworden² en beveelt de steller van het ontwerp aan om in de memorie van toelichting aan te geven dat wel degelijk voldaan wordt aan de voornoemde toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

4. Met betrekking tot een aantal bepalingen van het ontwerp waarin de Vlaamse Regering wordt opgedragen om “nadere regels” vast te stellen, kunnen vragen rijzen bij de desbetreffende bevoegdheidsdelegatie. Dat is het geval in het ontworpen artikel 12, § 1, tweede lid (artikel 11, 3°, van het ontwerp), het ontworpen artikel 63/6, derde lid (artikel 30 van het ontwerp), het ontworpen artikel 63/8, § 1, derde lid (artikel 31 van het ontwerp), en het ontworpen artikel 63/12, § 2, van het decreet van 8 mei 2009 (artikel 32 van het ontwerp).

Het is niet duidelijk welke de precieze draagwijdte is van de aan de Vlaamse Regering gegeven opdracht om de betrokken “nadere regels” te bepalen. Indien die opdracht aan de Vlaamse Regering niets zou toevoegen aan hetgeen deze laatste nu al kan op grond van de algemene uitvoeringsbevoegdheid waarover zij beschikt met toepassing van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, is dergelijke opdracht overbodig en wordt de betrokken delegatiebepaling het best uit het ontwerp weggelaten. Indien het evenwel de bedoeling zou zijn om aan de Vlaamse Regering bevoegdheden toe te kennen die verder reiken dan de algemene uitvoeringsbevoegdheid, dient die bedoeling duidelijker tot uiting te worden gebracht in de tekst van de onderscheiden delegatiebepalingen door middel van een nadere omschrijving van de aan de Vlaamse Regering verleende opdracht.

5. Diverse bepalingen van het decreet van 8 mei 2009 of onderdelen ervan vormen het voorwerp van verscheidene afzonderlijke wijzigingsbepalingen. In sommige gevallen zou de toegankelijkheid van de ontworpen regeling ermee zijn gebaat indien de te wijzigen bepaling in haar geheel zou worden vervangen in plaats van op diverse punten te worden gewijzigd. Zo worden de wijzigingen die artikel 10, 2°, 3° en 4°, van het ontwerp beoogt aan te brengen in artikel 11, § 2, tweede lid, van het decreet, het best samengebracht in één enkele bepaling die strekt tot het vervangen van artikel 11, § 2, tweede lid, van het decreet. Een gelijkaardige opmerking kan worden gemaakt bij artikel 17, 1° tot 3°, en 6° tot 8°, en artikel 18, 1° tot 3°, en 5° tot 7°, van het ontwerp.

² Advies 45.922/3 van 17 februari 2009 over een voorontwerp dat geleid heeft tot het decreet van 8 mei 2009 ‘betreffende de diepe ondergrond’ (*Parl.St.* VI.Parl. 2008-09, nr. 2164/1, 191).

ONDERZOEK VAN DE TEKSTArtikel 2

6. In artikel 2, 1°, van het ontwerp wordt melding gemaakt van het “TAW-referentiepunt (Tweede Algemene Wateraanpassing)”. Aan de gemachtigde werd om verduidelijking van dat begrip gevraagd. Hij deelde in dat verband het volgende mee:

“Het TAW-referentiepunt bepaalt het Belgische nationale referentiepunt voor het zeeniveau en bepaalt het nulpunt ten opzichte waarvan de hoogte van punten op officiële topografische kaarten wordt aangegeven. De Tweede Algemene Waterpassing (TAW) wordt bepaald door het gemiddelde zeeniveau bij eb van de Noordzee te Oostende. De Tweede Algemene Waterpassing werd uitgevoerd tussen 1947 en 1968 en wordt onderhouden door het Nationaal Geografisch Instituut (NGI).”

Het zou, ter wille van de toegankelijkheid van de ontworpen regeling, aanbeveling verdienen om deze verduidelijking in de memorie van toelichting op te nemen.

7. In het ontworpen artikel 2, 39°, van het decreet van 8 mei 2009 (artikel 2, 5°, van het ontwerp) wordt het begrip “opsporingsvergunning voor aardwarmte” omschreven als volgt: “exclusieve schriftelijke toestemming om winbare aardwarmte op te sporen in de diepe ondergrond en om die aardwarmte overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden te winnen”. Op de vraag of deze omschrijving inhoudt dat een opsporingsvergunning tegelijk het bestaan van een winningsvergunning impliceert, antwoordde de gemachtigde:

“De exclusieve schriftelijke toestemming tijdens de opsporingsfase geldt alleen voor winning tijdens de duur van de opsporingsvergunning (5 jaar). Als de vergunninghouder daarna verder wil winnen, moet hij in elk geval een winningsvergunning aanvragen. Deze voorziening is getroffen om tegemoet te komen aan bepaalde technische noden, om beter rekening te houden met de praktijk van een geothermische ontwikkeling en om de vergunningsprocedure niet onnodig te vertragen. De opsporingsvergunning voor aardwarmte biedt de vergunninghouder de nodige tijd om de specifieke kenmerken van het betrokken volumegebied in detail te onderzoeken, teneinde een voldoende gedetailleerd aanvraagdossier voor een winningsvergunning voor aardwarmte te kunnen opmaken. In de meeste gevallen zal immers eerst een onderzoek naar de aanwezigheid van winbare aardwarmte met gebruikmaking van een boorgat nodig zijn vooraleer de nodige elementen voor het winningsplan en de winningsvergunning bepaald kunnen worden. In beperkt of nooit eerder geëxploreerde volumegebieden zullen de nodige gegevens pas bekomen worden via resultaten uit de fase van boren, boorgatmetingen, pomptesten en de initiële winning. De initiële winning gedurende de duurtijd van de opsporingsvergunning is bedoeld om de vergunningsprocedure beter te laten aansluiten bij de realiteit van diepeaardwarmteprojecten. Ook voor de vergunningverlenende overheid is het belangrijk om zicht te krijgen op de technische en economische haalbaarheid en op hoe de aardwarmte efficiënt en planmatig gewonnen kan worden. In Nederland blijkt die periode van vijf jaar nodig om tot een volledig onderbouwde winningsvergunningsaanvraag te komen. Anders dan bij koolwaterstoffen kan de aangeboorde energie al vanaf het afwerken van de eerste put nuttig gewonnen worden (een tweede put is daarnaast nodig voor het herinjecteren van het afgekoelde water). Bovendien is het vanuit onderhoudstechnisch oogpunt ook beter om de productie en injectie zo weinig mogelijk te onderbreken.

Vaak zal de initiële winning tijdens de opsporingsfase beperkt zijn. Een commerciële opschaling waarbij eventueel extra putten geboord moeten worden, vindt slechts plaats na de initiële testwinning en valt gezien de beperking van de opsporingsvergunning tot 5 jaar sowieso onder de winningsvergunning.”

De steller van het ontwerp zal er, in het licht van de door de gemachtigde verstrekte uitleg, over oordelen of de bedoeling die aan het ontworpen artikel 2, 39°, van het decreet van 8 mei 2009 ten grondslag ligt voldoende duidelijk tot uitdrukking wordt gebracht door de zinsnede “en om die aardwarmte overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden te winnen” en of de omschrijving van het begrip “opsporingsvergunning voor aardwarmte” op dat punt niet het best wordt aangepast.

Artikel 29

8. In het ontworpen artikel 63/1, § 3, van het decreet van 8 mei 2009 wordt de Vlaamse Regering opgedragen om “de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een [...] aanvraag moet voldoen” te bepalen. Dergelijke delegatie van bevoegdheid aan de Vlaamse Regering is te ruim en te onbepaald in de mate zij betrekking heeft op het vaststellen van inhoudelijke voorwaarden. Wil de bevoegdheidsdelegatie op dat punt toelaatbaar kunnen worden geacht, zouden in de ontworpen bepaling de elementen moeten worden aangegeven waarop die voorwaarden betrekking kunnen hebben.

Artikel 32

9. Het ontworpen artikel 63/11 van het decreet van 8 mei 2009 luidt:

“De houder van een vergunning deelt elke substantiële wijziging in een vergunningscriterium, vermeld in artikel 63/5 en 63/6, onmiddellijk mee aan de Vlaamse Regering.”

Het begrip “substantiële wijziging”³ zou minstens in de memorie van toelichting moeten worden verduidelijkt, temeer daar, zoals in de memorie van toelichting wordt bevestigd, dergelijke wijzigingen “overeenkomstig het ontworpen artikel 63/18, § 1, 2°, respectievelijk artikel 63/19, § 1, 1°, een grond tot intrekking, respectievelijk schorsing van de vergunning” vormen.

³ De begrippen “substantiële afwijking” (zie de artikelen 16, 2°, 32 en 33) of “substantiële wijziging” (zie artikel 33) komen in nog andere bepalingen van het ontwerp voor.

Artikel 33

10. Het ontworpen artikel 63/16, § 3, van het decreet van 8 mei 2009 betreft de wijziging van het volumegebied waarvoor een vergunning geldt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het criterium van de “merkelijke overschrijding”. Vraag is of er, gelet op de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit dergelijke vergunningen, niet voor moet worden geopteerd om een wijziging van de vergunning verplicht te stellen van zodra de grenzen van het vergunningsgebied worden overschreden. Het criterium van de “merkelijke overschrijding” is immers een vaag begrip dat, afhankelijk van de interpretatie, kan aanleiding geven tot een te uiteenlopende toepassing in de praktijk met alle mogelijke problemen die dit kan teweeg brengen op het vlak van onder meer gelijke behandeling en rechtszekerheid.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingsbepalingen

Afdeling 1. Wijzigingen van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond

Art. 2. In artikel 2 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, gewijzigd bij het decreet van 23 december 2010, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in punt 1° wordt de zinsnede "100 meter onder het aardoppervlak" vervangen door de zinsnede "500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt (Tweede Algemene Waterpassing)";
- 2° in punt 7° worden de woorden "koolwaterstoffen of" vervangen door de zinsnede "koolwaterstoffen of naar de aanwezigheid van winbare aardwarmte, dan wel";
- 3° in punt 9° worden na het woord "winningsvergunning" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;
- 4° in punt 30° worden tussen de woorden "van koolwaterstoffen" en het woord "betreft" de woorden "of aardwarmte" ingevoegd;
- 5° er worden een punt 35° tot en met 41° toegevoegd, die luiden als volgt:
 - "35° volumegebied: omschreven driedimensionaal gebied in de diepe ondergrond, afgebakend met behulp van x-, y- en z-coördinaten (Lambert BD72-stelsel en Tweede Algemene Waterpassing), grensvlakken van geologische lagen of andere geologische criteria;
 - 36° aardwarmte: in de ondergrond aanwezige warmte die daar langs natuurlijke weg is ontstaan;
 - 37° opsporen van aardwarmte: onderzoek doen naar de aanwezigheid van winbare aardwarmte of naar nadere gegevens daarover, met gebruikmaking van een boorgat;
 - 38° winnen van aardwarmte: het onttrekken van aardwarmte aan de ondergrond met gebruikmaking van een boorgat, in voorkomend geval met inbegrip van het terugvoeren van bij de winning opgepompt water in hetzelfde geothermische reservoir;
 - 39° opsporingsvergunning voor aardwarmte: exclusieve schriftelijke toestemming om winbare aardwarmte op te sporen in de diepe ondergrond en om

- die aardwarmte tijdens de duur van de opsporingsvergunning overeenkomstig de vergunningsvoorwaarden te winnen;
- 40° winningsvergunning voor aardwarmte: exclusieve schriftelijke toestemming om aardwarmte te winnen in de diepe ondergrond;
- 41° bodembeweging: elke beweging van de aardbodem die geheel of gedeeltelijk toegeschreven kan worden aan activiteiten die onder dit decreet vergund worden, hetzij bodembeweging op lange termijn zoals bodemdaling of bodemstijging, hetzij kortstondige bodembeweging zoals seismiciteit.”.

Art. 3. In artikel 3, tweede lid, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden “een winningsvergunning” en de woorden “worden gewonnen” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd.

Art. 4. In artikel 4, eerste lid, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° tussen de woorden “in de ondergrond koolwaterstoffen” en de woorden “opspoot of wint” worden de woorden “of aardwarmte” ingevoegd;
- 2° de zinsnede “100 meter onder het aardoppervlak” wordt vervangen door de zinsnede “500 meter ten opzichte van het TAW-referentiepunt”.

Art. 5. In artikel 5, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid worden tussen de woorden “Een winningsvergunning” en de woorden “kan alleen” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;
- 2° in het tweede lid worden na het woord “opsporingsvergunning” telkens de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd.

Art. 6. In artikel 6 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 23 december 2010, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt het woord “gebied” vervangen door het woord “volumegebied”;
- 2° in paragraaf 1, tweede lid, worden de woorden “geografische gebied” vervangen door het woord “volumegebied”;
- 3° in paragraaf 2 wordt het woord “gebied” vervangen door het woord “volumegebied”.

Art. 7. In artikel 7 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° het woord “gebied” wordt telkens vervangen door het woord “volumegebied”;
- 2° in paragraaf 1, 1°, worden na het woord “winingsvergunning” telkens de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;
- 3° in paragraaf 1, 1°, worden na de woorden “blijft de opsporingsvergunning” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;
- 4° in paragraaf 2, 1°, wordt het woord “gebieden” vervangen door het woord “volumegebieden”;

5° in paragraaf 2, 2°, wordt tussen de zinsnede “van hoofdstuk III” en de woorden “of een vergunning” de zinsnede “, een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van hoofdstuk III/1, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval” ingevoegd.

Art. 8. In artikel 9 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord “gebied” wordt telkens vervangen door het woord “volumegebied”;

2° in het eerste lid, 4°, worden tussen de woorden “een winningsvergunning” en de woorden “gebeurt op” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;

3° in het tweede lid, 1°, wordt tussen de zinsnede “van hoofdstuk III” en de woorden “of een vergunning” de zinsnede “, een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte in het kader van hoofdstuk III/1, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval” ingevoegd.

Art. 9. In artikel 10, eerste lid, 4°, van hetzelfde decreet wordt het woord “gebied” telkens vervangen door het woord “volumegebied”.

Art. 10. In artikel 11 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“Een vergunning geeft aan voor welk volumegebied ze geldt, en welke verticale projectie op het aardoppervlak daarmee overeenstemt. Het vergunningsgebied en de daarmee overeenstemmende verticale projectie op het aardoppervlak worden zo afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden.”;

2° in paragraaf 2, tweede lid, worden de woorden “geldt voor een gebied waarin koolwaterstoffen voorkomen” vervangen door de woorden “voor koolwaterstoffen na de verlening ervan blijkt te gelden voor een volumegebied waarin zich een voorkomen met koolwaterstoffen bevindt”;

3° in paragraaf 2, tweede lid, worden de woorden “vergunninghouder voor het aangrenzende gebied” vervangen door de woorden “voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van koolwaterstoffen gerechtigde en, als artikel 63/8, §1, toepassing vindt, met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van aardwarmte gerechtigde”;

4° in paragraaf 2, tweede lid, worden tussen de woorden “dat de winning” en de woorden “in onderlinge overeenstemming” de woorden “van de koolwaterstoffen” ingevoegd;

5° er wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§3. De Vlaamse Regering kan bijzondere vergunningsvoorwaarden opnemen in opsporings- en winningsvergunningen voor koolwaterstoffen.”.

Art. 11. In artikel 12, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden “Een winningsvergunning” en de woorden “geldt eveneens” de woorden “voor koolwaterstoffen” ingevoegd;

2° in het eerste lid worden tussen de woorden "andere stoffen" en de woorden "die onvermijdelijk" de woorden "en aardwarmte" ingevoegd;

3° tussen het eerste en het tweede lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

"De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor het winnen van andere stoffen en aardwarmte die onvermijdelijk meekomen met de winning van koolwaterstoffen.";

4° in het bestaande tweede lid, dat het derde lid wordt, worden tussen de woorden "Een winningsvergunning" en de woorden "geeft het" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd.

Art. 12. In artikel 13 van hetzelfde decreet wordt punt 4° vervangen door wat volgt:

"4° het planmatige beheer van de koolwaterstofvoorraden en van andere toepassingen in de ondergrond verstoren.".

Art. 13. In artikel 15 van hetzelfde decreet wordt het woord "winningsplan" telkens vervangen door de woorden "winningsplan voor koolwaterstoffen".

Art. 14. In artikel 17, eerste lid, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "verricht voor" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd.

Art. 15. In artikel 18 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "verplichten om" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;

2° in het derde lid worden de woorden "een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of winningsvergunning" vervangen door de woorden "een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen";

3° tussen het derde en het vierde lid wordt een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

"De Vlaamse Regering kan de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen verplichten om vóór het aanleggen van boorgaten een financiële zekerheid te stellen om de kosten te dekken die gepaard gaan met het veilig afsluiten van de aangelegde boorgaten.".

Art. 16. In artikel 19 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het woord "gebied" wordt telkens vervangen door het woord "volumegebied";

2° in paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden "in overeenstemming met de vergunning en er niet substantieel is afgeweken van het winningsplan" vervangen door de zinsnede "in overeenstemming met de vergunning en dit decreet en er, als het een winningsvergunning voor koolwaterstoffen betreft, niet is afgeweken van het winningsplan voor koolwaterstoffen".

Art. 17. In artikel 21 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, 3°, wordt het woord "activiteiten" vervangen door de woorden "opsporings- of winningsactiviteiten";
- 2° in paragraaf 1, 3°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "zijn uitgevoerd" de woorden "of dit decreet" ingevoegd;
- 3° in paragraaf 1, 3°, worden tussen de woorden "het winningsplan" en de woorden "is afgeweken" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;
- 4° in paragraaf 1, 4°, wordt het woord "activiteiten" vervangen door de woorden "opsporings- of winningsactiviteiten";
- 5° in paragraaf 1, 5°, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "nagelaten heeft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;
- 6° in paragraaf 1, 7°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "interfereert met" de woorden "op een ongunstige wijze" ingevoegd;
- 7° in paragraaf 1, 7°, wordt tussen de woorden "interfereert met andere" en de woorden "vergunde activiteiten", het woord "voordien" ingevoegd;
- 8° in paragraaf 1, 7°, wordt het woord "diepe" opgeheven;
- 9° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de woorden "met de vergunning" en de zinsnede "en, als" de zinsnede ", met dit decreet" ingevoegd;
- 10° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en het woord "betreft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;
- 11° aan paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden "voor koolwaterstoffen" toegevoegd.

Art. 18. In artikel 22 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, 2°, wordt het woord "activiteiten" vervangen door de woorden "opsporings- of winningsactiviteiten";
- 2° in paragraaf 1, 2°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "zijn uitgevoerd" de woorden "of dit decreet" ingevoegd;
- 3° aan paragraaf 1, 2°, worden de woorden "voor koolwaterstoffen" toegevoegd;
- 4° in paragraaf 1, 3°, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en de woorden "nagelaten heeft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;
- 5° in paragraaf 1, 4°, worden tussen de woorden "de vergunning" en de woorden "interfereert met" de woorden "op een ongunstige wijze" ingevoegd;
- 6° in paragraaf 1, 4°, wordt tussen de woorden "interfereert met andere" en de woorden "vergunde activiteiten", het woord "voordien" ingevoegd;

- 7° in paragraaf 1, 4°, wordt het woord "diepe" opgeheven;
- 8° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de woorden "met de vergunning" en de zinsnede "en, als" de zinsnede ", met dit decreet" ingevoegd;
- 9° in paragraaf 2, eerste lid, worden tussen de woorden "een winningsvergunning" en het woord "betreft" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;
- 10° aan paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden "voor koolwaterstoffen" toegevoegd.

Art. 19. In artikel 25, tweede lid, van hetzelfde decreet worden tussen de woorden "een besluit tot" en de woorden "intrekking van" de woorden "wijziging of" ingevoegd.

Art. 20. In artikel 27 van hetzelfde decreet wordt het woord "winingsvergunning" telkens vervangen door de woorden "winingsvergunning voor koolwaterstoffen".

Art. 21. In artikel 33, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid worden de woorden "een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winingsvergunning" vervangen door de woorden "een opsporings- of winingsvergunning voor koolwaterstoffen";
- 2° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 22. In artikel 34, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid worden tussen de woorden "een opsporingsvergunning" en het woord "indienen" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd;
- 2° in het tweede lid worden tussen de woorden "een winingsvergunning" en het woord "indienen" de woorden "voor koolwaterstoffen" ingevoegd.

Art. 23. In artikel 35, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede "artikelen 33 en 62" vervangen door de zinsnede "artikel 33, 62 en 63/25".

Art. 24. In artikel 38, §1/1, ingevoegd bij het decreet van 28 februari 2014, wordt het woord "gebied" telkens vervangen door het woord "volumegebied".

Art. 25. In artikel 41, §2, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° het woord "gebied" wordt telkens vervangen door het woord "volumegebied";
- 2° in het tweede lid, 1°, wordt tussen de zinsnede "van hoofdstuk II" en de woorden "of een vergunning" de zinsnede ", een vergunning in het kader van hoofdstuk III/1, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval" ingevoegd.

Art. 26. In artikel 62, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 februari 2014, wordt het tweede lid opgeheven.

Art. 27. In hetzelfde decreet wordt een hoofdstuk III/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk III/1. Het opsporen en het winnen van aardwarmte”.

Art. 28. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 27, een afdeling I ingevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling I. Vergunningen voor het opsporen en het winnen van aardwarmte”.

Art. 29. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling I, die bestaat uit artikel 63/1 tot en met 63/4, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling I. Aanvraagprocedure

Art. 63/1. §1. Het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond kan alleen met een vergunning van de Vlaamse Regering.

Voor projecten inzake het opsporen of het winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond die zijn opgestart voor de inwerkingtreding van dit hoofdstuk, wordt binnen een termijn van zes maanden na de inwerkingtreding van dit hoofdstuk een vergunningsaanvraag ingediend. Die projecten mogen voortgezet worden zolang de beslissing over de vergunningsaanvraag niet onherroepelijk is geworden, op voorwaarde dat ze voldoen aan alle andere toepasselijke regelgeving en vergunningsplichten.

§2. De resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning voor aardwarmte kunnen door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning voor aardwarmte, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een vergunning te verkrijgen, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen. De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud van de vergunningsaanvraag en de documenten die bij de aanvraag moeten worden gevoegd.

Art. 63/2. §1. Nadat een aanvraag voor een vergunning is ingediend en volledig bevonden werd, neemt de Vlaamse Regering het initiatief om in het Belgisch Staatsblad een uitnodiging te publiceren om aanvragen in te dienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde volumegebied.

Die uitnodiging maakt melding van de aard van de vergunning, het volumegebied waarvoor een aanvraag kan worden ingediend, de termijn waarin een aanvraag tot mededinging kan worden ingediend, de toepasselijke regelgeving, en de voorgenomen datum waarop of de termijn waarin over de vergunningsaanvraag beslist zal worden.

§2. Andere belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging in het Belgisch Staatsblad eveneens een aanvraag indienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde volumegebied.

Art. 63/3. §1. In de volgende gevallen wordt de procedure, vermeld in artikel 63/2, niet gevolgd:

1° als de houder van een opsporingsvergunning voor aardwarmte die met gebruikmaking van die vergunning de aanwezigheid van winbare aardwarmte heeft

aangetoond, gedurende de geldigheidsduur van die vergunning, voor hetzelfde volumegebied of gedeelten daarvan een aanvraag voor een winningsvergunning voor aardwarmte indient. Als de aanwezigheid van winbare aardwarmte maar in een deel van het vergunde gebied is aangetoond, kan de winningsvergunning voor aardwarmte beperkt worden tot dat deel van het gebied. In afwijking van artikel 63/7, §1, blijft de opsporingsvergunning voor aardwarmte, voor zover ze betrekking heeft op het aangevraagde volumegebied, in elk geval gelden tot wanneer de beslissing over de aanvraag voor de winningsvergunning voor aardwarmte onherroepelijk wordt;

- 2° als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk of een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;
- 3° als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van aardwarmte;
- 4° als het een aanvraag betreft overeenkomstig artikel 63/1, §1, tweede lid;
- 5° als het een aanvraag betreft overeenkomstig artikel 63/16, §3.

§2. De Vlaamse Regering kan in de volgende gevallen beslissen de procedure, vermeld in artikel 63/2, niet te volgen:

- 1° als er gegronde redenen zijn om de vergunning voor een volumegebied bij voorkeur aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend volumegebied toe te kennen. In dat geval worden de houders van vergunningen voor eventuele andere aangrenzende volumegebieden uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen of hun opmerkingen mee te delen;
- 2° als de aanvraag betrekking heeft op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een vergunning voor het opsporen of winnen van koolwaterstoffen in het kader van hoofdstuk II, een opslagvergunning voor koolstofdioxide in het kader van hoofdstuk III, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend.

Art. 63/4. De Vlaamse Regering kan ook op eigen initiatief beslissen een uitnodiging tot het indienen van aanvragen voor een vergunning in het Belgisch Staatsblad te publiceren. De voorschriften, vermeld in artikel 63/2, §1, tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging een aanvraag indienen.”.

Art. 30. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling II, die bestaat uit artikel 63/5 en 63/6, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling II. Vergunningscriteria

Art. 63/5. Een vergunning wordt niet verleend in de volgende gevallen:

- 1° als het niet aannemelijk is dat de opsporing of de winning van aardwarmte binnen het volumegebied waarvoor de vergunning zal gelden, op een verantwoorde wijze kan plaatsvinden;
- 2° als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk is verleend;
- 3° als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;
- 4° als de aanvraag slaat op een volumegebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of winning van aardwarmte.

Een vergunning kan onder meer ook geweigerd worden als de aanvraag slaat op een volumegebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen in het kader van hoofdstuk II, een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III, een vergunning voor de ondergrondse berging van radioactief afval of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas is verleend.

Art. 63/6. Met behoud van de toepassing van artikel 63/5 worden de vergunningsaanvragen beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- 1° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de nodige technische en financiële middelen voor de activiteiten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, te verwerven;
- 2° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de activiteiten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, te verrichten;
- 3° in voorkomend geval, het eventuele gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheid waarvan de aanvrager in het kader van een eerdere vergunning blijkt heeft gegeven;
- 4° in voorkomend geval, de activiteiten die de aanvrager in het verleden verricht heeft in het volumegebied waarop de aanvraag betrekking heeft, of de vroegere vergunningen waarvan de aanvrager houder was in dat volumegebied;
- 5° in voorkomend geval, de eventuele interferentie met andere al vergunde activiteiten in de ondergrond;
- 6° de milieu-impact van de voorgenomen activiteiten;
- 7° het planmatige beheer van aardwarmte en van andere toepassingen in de diepe ondergrond;
- 8° de mate waarin de gewonnen aardwarmte efficiënt en duurzaam zal worden aangewend.

De criteria, vermeld in het eerste lid, kunnen eveneens een grond tot weigering van de vergunning uitmaken.

De Vlaamse Regering kan nadere regels uitwerken voor de criteria, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 31. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling III, die bestaat uit artikel 63/7 en 63/8, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling III. Vergunningsvoorwaarden

Art. 63/7. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 63/16, §2, geldt een opsporingsvergunning voor aardwarmte voor een duur van vijf jaar. Deze termijn wordt geschorst zolang een beroep tot nietigverklaring van de opsporingsvergunning aanhangig is bij de Raad van State.

§2. Een winningsvergunning voor aardwarmte geeft de duur aan waarvoor ze geldt. Met behoud van de toepassing van artikel 63/16, §2, bedraagt de geldigheidsduur van een winningsvergunning voor aardwarmte niet langer dan noodzakelijk is om de aardwarmte volgens de bij de aanvraag verstrekte gegevens op een verantwoorde wijze te winnen.

§3. Een vergunning geeft aan voor welk volumegebied ze geldt, en welke verticale projectie op het aardoppervlak daarmee overeenstemt. Er wordt naar gestreefd om het vergunningsgebied zodanig af te bakenen dat het hele volumegebied waarin de vergunde activiteiten een merkelijke invloed hebben, binnen het vergunningsgebied valt. Het vergunningsgebied en de daarmee overeenstemmende verticale projectie op het aardoppervlak worden zo afgebakend dat de uitoefening van de

activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden, en zijn niet groter dan nodig is voor de efficiënte uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend.

Als een winningsvergunning voor aardwarmte na de verlening ervan blijkt te gelden voor een volumegebied waarin zich een geothermisch reservoir bevindt waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het de grens van het vergunningsgebied overschrijdt, is de vergunninghouder verplicht zijn medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een overeenkomst met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van aardwarmte gerechtigde en, als artikel 12, §1, eerste lid, toepassing vindt, met de voor het aangrenzende volumegebied tot het winnen van koolwaterstoffen gerechtigde, tenzij de Vlaamse Regering ontheffing verleent van de verplichting om een overeenkomst te sluiten. De overeenkomst strekt ertoe dat de winning van de aardwarmte in onderlinge overeenstemming plaatsvindt, en kan bepalen dat de concrete realisatie van de winning maar door een van hen wordt uitgevoerd. Voor de overeenkomst en alle latere wijzigingen ervan is de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§4. De Vlaamse Regering kan bijzondere vergunningsvoorwaarden opnemen in opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte.

Art. 63/8. §1. Opsporings- en winningsvergunningen voor aardwarmte gelden eveneens voor koolwaterstoffen en andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

De Vlaamse Regering kan in een winningsvergunning voor aardwarmte aan de houder ervan de verplichting opleggen om overeenkomstig artikel 27 een vergoeding te betalen voor de koolwaterstoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor het winnen van koolwaterstoffen en andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met het winnen van aardwarmte.

§2. Een opsporingsvergunning voor aardwarmte geeft aan binnen welke periode nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, de opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken, vermeld in de vergunning, moeten worden verricht.”.

Art. 32. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling IV, die bestaat uit artikel 63/9 tot en met 63/15, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling IV. Verplichtingen van de vergunninghouders

Art. 63/9. Voor hij boorgaten voor de opsporing of winning van aardwarmte aanlegt, toont de houder van een vergunning aan dat hij over de nodige technische en financiële middelen beschikt om de activiteiten te verrichten waarvoor de vergunning is verleend.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid.

Art. 63/10. De houder of laatste houder van een vergunning neemt alle maatregelen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat de activiteiten waarop de vergunning slaat:

- 1° milieuverstoring veroorzaken;
- 2° schade door bodembeweging veroorzaken;

- 3° de openbare veiligheid schaden;
- 4° het planmatige beheer van aardwarmte en van andere toepassingen in de ondergrond verstoren.

Art. 63/11. De houder van een vergunning deelt elke wijziging in een vergunningscriterium, vermeld in artikel 63/5 en 63/6, onmiddellijk mee aan de Vlaamse Regering.

Art. 63/12. §1. Aardwarmte wordt gewonnen overeenkomstig een winningsplan voor aardwarmte, waarvoor de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk is.

Het is verboden om aardwarmte te winnen voor men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurd winningsplan voor aardwarmte beschikt, of op een wijze die afwijkt van het door de Vlaamse Regering goedgekeurde winningsplan voor aardwarmte. Om aardwarmte te winnen in het kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte is geen winningsplan vereist.

Als dat noodzakelijk is voor een efficiënte winning van de aardwarmte, kan het winningsplan voor aardwarmte op initiatief van de vergunninghouder gewijzigd of geactualiseerd worden. Voor het gewijzigde of geactualiseerde winningsplan voor aardwarmte is opnieuw de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de inhoud en de goedkeuringsprocedure van het winningsplan voor aardwarmte.

Art. 63/13. De houder van een vergunning dient jaarlijks een rapport in bij de Vlaamse Regering met een overzicht van de in het voorbije jaar verrichte activiteiten, en een overzicht van de in het eerstvolgende jaar geplande activiteiten. Als er in het voorbije jaar geen activiteiten verricht zijn, of in het eerstvolgende jaar geen activiteiten gepland zijn, is de vergunninghouder niet ontslagen van zijn verplichting om dat in een jaarlijks rapport aan de Vlaamse Regering te melden.

Het jaarlijkse rapport wordt ingediend uiterlijk voor het einde van de derde maand nadat een jaarlijkse periode verstreken is vanaf de datum van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de vergunning verleend is.

Art. 63/14. De Vlaamse Regering kan in de vergunning aan de houder ervan de verplichting opleggen om metingen te verrichten om de kans op bodembeweging ten gevolge van de vergunde activiteiten in te schatten.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de metingen, vermeld in het eerste lid.

Art. 63/15. Met behoud van de toepassing van artikel 63/25 kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het opsporen of het winnen van aardwarmte.

Als toepassing gemaakt wordt van artikel 63/24, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de kosten die gepaard gaan met de verwijdering, overeenkomstig artikel 63/24 in samenhang met artikel 32, §3, van alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties.

De Vlaamse Regering kan de houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte verplichten om vóór het aanleggen van boorgaten een financiële zekerheid te stellen om de kosten te dekken die gepaard gaan met het veilig afsluiten van de aangelegde boorgaten.

De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag en de termijn waarvoor en het tijdstip en de wijze waarop een financiële zekerheid gesteld moet worden.”.

Art. 33. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling V, die bestaat uit artikel 63/16 tot en met 63/22, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling V. Wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van de vergunning

Art. 63/16. §1. Een vergunning kan op verzoek van de houder of ambtshalve door de Vlaamse Regering gewijzigd worden.

Een vergunning kan niet in die mate worden gewijzigd dat ze voor een andere activiteit geldt.

§2. Een aanvraag tot verlenging van de geldigheidsduur van een vergunning kan alleen worden ingewilligd als de geldigheidsduur van de oorspronkelijke vergunning onvoldoende is gebleken om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een verantwoorde wijze te verrichten, en als die activiteiten verricht zijn in overeenstemming met de vergunning en dit decreet en er, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, niet is afgeweken van het winningsplan voor aardwarmte. De verlenging duurt op haar beurt niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, op een verantwoorde wijze te verrichten.

In het besluit van de Vlaamse Regering waarin de geldigheidsduur van de vergunning wordt verlengd, kan een beperking worden opgenomen van het oorspronkelijk vergunde volumegebied tot een deel daarvan. Artikel 63/7, §2, is van overeenkomstige toepassing.

De geldigheidsduur van een opsporingsvergunning voor aardwarmte kan alleen voor opsporingsactiviteiten worden verlengd.

§3. Een aanvraag tot wijziging van het volumegebied waarvoor een vergunning geldt, kan alleen worden ingewilligd met inachtneming van de voorschriften, vermeld in artikel 63/7, §3.

Als de invloedssfeer van de activiteiten waarvoor een opsporingsvergunning voor aardwarmte geldt, de grenzen van het vergunningsgebied overschrijdt, zorgt de vergunninghouder er bij het aanvragen van een winningsvergunning voor aardwarmte voor dat het aangevraagde volumegebied zo goed mogelijk aansluit bij de invloedssfeer van de geplande winning van aardwarmte.

Als de houder van een winningsvergunning voor aardwarmte vaststelt dat de invloedssfeer van de winning van aardwarmte de grenzen van het vergunningsgebied overschrijdt, meldt hij dat binnen een termijn van dertig dagen aan de minister, en bezorgt hij de minister een onderbouwde inschatting van de grootte van de invloedssfeer.

Voor zover de vergunning door de wijziging van het vergunningsgebied zou gelden voor een volumegebied waarvoor een ander een opsporings- of winnings-

vergunning voor aardwarmte heeft, wordt de wijziging alleen toegestaan als die ander daarmee instemt en dat gedeelte van zijn gebied opgeeft.

Het besluit van de Vlaamse Regering waarbij het volumegebied waarvoor een winningsvergunning voor aardwarmte geldt, verkleind wordt, kan gepaard gaan met een beperking van de oorspronkelijke geldigheidsduur van de vergunning, op voorwaarde dat de nieuwe geldigheidsduur voldoende is om de winning op een verantwoorde wijze te verrichten.

Art. 63/17. Een vergunning kan pas worden overgedragen, inclusief het overdragen dat volgt uit wijzigingen in de vennootschapsstructuur, na de schriftelijke toestemming van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot overdracht met inachtneming van de criteria, vermeld in artikel 63/5, tweede lid, en in artikel 63/6.

Als de Vlaamse Regering instemt met de overdracht, neemt de nieuwe vergunninghouder alle verplichtingen in het kader van dit decreet over van de oude vergunninghouder.

Art. 63/18. §1. Een vergunning kan alleen in de volgende gevallen door de Vlaamse Regering worden ingetrokken:

- 1° als de bij de aanvraag verstrekte gegevens in die mate onjuist of onvolledig blijken te zijn dat de Vlaamse Regering op basis van de juiste of volledige gegevens tot een ander besluit gekomen zou zijn bij de beoordeling van de aanvraag;
- 2° als dat wordt gerechtvaardigd door een wijziging in een vergunningscriterium;
- 3° als de opsporings- of winningsactiviteiten niet overeenkomstig de vergunning of dit decreet zijn uitgevoerd of als van het winningsplan voor aardwarmte is afgeweken;
- 4° als de opsporings- of winningsactiviteiten gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen;
- 5° als de vergunning niet langer noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor ze is verleend;
- 6° als de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere voordien vergunde activiteiten in de ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot intrekking van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande intrekking en de vermelding van een termijn van ten minste negentig dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning, met dit decreet en, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, met het winningsplan voor aardwarmte.

Binnen een termijn van negentig dagen na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet intrekken van de vergunning.

Art. 63/19. §1. De Vlaamse Regering kan een vergunning onder meer in de volgende gevallen geheel of gedeeltelijk schorsen:

- 1° als dat wordt gerechtvaardigd door een wijziging in een vergunningscriterium;
- 2° als de opsporings- of winningsactiviteiten niet overeenkomstig de vergunning of dit decreet zijn uitgevoerd of als is afgeweken van het winningsplan voor aardwarmte;
- 3° als de uitvoering van de vergunning op een ongunstige wijze interfereert met andere voordien vergunde activiteiten in de ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot een gehele of gedeeltelijke schorsing van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande schorsing en de vermelding van een termijn van ten minste vijf dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning, met dit decreet en, als het een winningsvergunning voor aardwarmte betreft, met het winningsplan voor aardwarmte.

Zo spoedig mogelijk na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet schorsen van de vergunning. Een besluit tot volledige of gedeeltelijke schorsing van de vergunning vermeldt de voorwaarden waaraan de vergunninghouder moet voldoen om de schorsing ongedaan te maken.

§3. Als de vergunninghouder heeft voldaan aan alle voorwaarden om de schorsing ongedaan te maken, neemt de Vlaamse Regering een besluit waarbij de schorsing van de vergunning wordt opgeheven.

Art. 63/20. De Vlaamse Regering beoordeelt een aanvraag tot afstand van een vergunning.

Art. 63/21. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de procedure van een ambtshalve wijziging en voor de procedure om een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning te verkrijgen, en voor de procedure van de intrekking of schorsing van een vergunning.

Art. 63/22. Geen van de besluiten, vermeld in deze onderafdeling, heeft invloed op de aansprakelijkheid van de houder of laatste houder van de vergunning voor de vergoeding van de schade die is veroorzaakt door de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft of had.

Van een besluit tot wijziging of intrekking van de vergunning en van een besluit waarbij de afstand van een vergunning wordt goedgekeurd, wordt melding gemaakt in het Belgisch Staatsblad.”

Art. 34. In hetzelfde decreet wordt in afdeling I, ingevoegd bij artikel 28, een onderafdeling VI, die bestaat uit artikel 63/23, ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling VI. Bijzondere bepalingen

Art. 63/23. Afdeling I, met uitzondering van artikel 63/1, is niet van toepassing op het opsporen of het winnen van aardwarmte in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of van gegevens voor het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

Bij het nemen van een besluit over een vergunning sluit de Vlaamse Regering zo veel mogelijk aan bij de bepalingen van afdeling I, voor zover dat met het bijzondere karakter van de vergunning te verenigen is.”

Art. 35. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 27, een afdeling II, die bestaat uit artikel 63/24, ingevoegd, die luidt als volgt:

"Afdeling II. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Art. 63/24. Voor een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte is artikel 32 van overeenkomstige toepassing."

Art. 36. In hetzelfde decreet wordt in hoofdstuk III/1, ingevoegd bij artikel 27, een afdeling III, die bestaat uit artikel 63/25, ingevoegd, die luidt als volgt:

"Afdeling III. De vergoeding van schade

Art. 63/25. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 35 is de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning voor aardwarmte van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

§2. De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag."

Art. 37. In hetzelfde decreet wordt een hoofdstuk III/2, dat bestaat uit artikel 63/26, ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Hoofdstuk III/2. Structuurvisie inzake de diepe ondergrond

Art. 63/26. §1. De Vlaamse Regering stelt een structuurvisie inzake de diepe ondergrond op met het oog op een planmatig en duurzaam beheer van de diepe ondergrond.

De structuurvisie inzake de diepe ondergrond heeft de volgende nadere doelstellingen:

- 1° een beleidskader bieden waarmee de verschillende mogelijke toepassingen in de diepe ondergrond tegen elkaar kunnen worden afgewogen;
- 2° een beleidskader bieden waarmee voor een bepaald volumegebied in de diepe ondergrond een keuze kan worden gemaakt tussen de verschillende mogelijke toepassingen.

De structuurvisie inzake de diepe ondergrond heeft geen juridisch bindend karakter. Ze beoogt alleen meer duidelijkheid te creëren voor beleidsmakers en potentiële investeerders over de valorisatiemogelijkheden van de diepe ondergrond.

§2. De structuurvisie inzake de diepe ondergrond omvat ten minste de volgende elementen:

- 1° een overzicht van de hieronder vermelde toepassingen waarvoor een bepaald gebied op basis van de geologie in aanmerking komt:
 - a) het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen;
 - b) de geologische opslag van koolstofdioxide;
 - c) het opsporen en het winnen van aardwarmte;
 - d) het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van aardgas;
 - e) het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten voor de ondergrondse berging van radioactief afval;
 - f) eventuele andere toepassingen;
- 2° een overzicht van de reeds verleende vergunningen voor activiteiten in de diepe ondergrond;

- 3° een overzicht van de mogelijke interferenties tussen de verschillende mogelijke toepassingen in een bepaald gebied, van de toepassingen die er combineerbaar zijn in tijd en ruimte en van de toepassingen die er andere toepassingen in de toekomst onmogelijk maken;
- 4° een afwegingssysteematiek die het mogelijk maakt om beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen als verschillende toepassingen mogelijk zijn in hetzelfde gebied.

§3. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over de procedure tot vaststelling, de actualisering en de inhoud van de structuurvisie inzake de diepe ondergrond.”.

Afdeling 2. Wijziging aan het Gerechtelijk Wetboek

Art. 38. In artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, gewijzigd bij het decreet van 8 mei 2009, wordt na de woorden “door het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen” de zinsnede “, door het opsporen of het winnen van aardwarmte” ingevoegd.

Afdeling 3. Wijziging van de Pachtwet

Art. 39. In artikel 6, §3, van boek III, titel VIII, hoofdstuk II, afdeling III, van het Burgerlijk Wetboek, toegevoegd bij het decreet van 8 mei 2009, worden de woorden “de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide overeenkomstig artikelen 32 of 61 van het decreet van 8 mei 2009 betreffen-de de diepe ondergrond” vervangen door de woorden “de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide of de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van aardwarmte overeenkomstig artikel 32, 61 of 63/24 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond”.

Hoofdstuk 3. Slotbepaling

Art. 40. Dit decreet treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum.

Brussel, 8 januari 2016.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Annemie Turtelboom

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Joke SCHAUVLIEGE